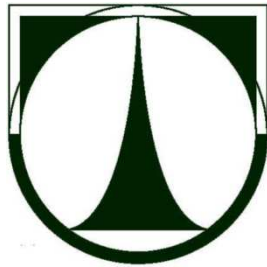

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Věra Valentová

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: historie
Studijní program: specializace v pedagogice
Studijní obor: historie – český jazyk

Reflexe restituce rodu Des Fours-Walderode v tisku

Reflection Restitution the Family of Des Fours-Walderode in the Press

Bakalářská práce: 2012 - FP – KHI - 128

Autor:

Věra Valentová

Podpis

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.

Konzultant: PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
119	2	0	0	162	2

V Liberci dne: 26. 4. 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Reflexe restituce rodu Des Fours-Walderode v tisku

Jméno a příjmení autora: Věra Valentová

Osobní číslo: P07001034

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 26. 4. 2012

.....
Věra Valentová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Kateřině Lozoviukové, Ph.D. za její cenné rady a připomínky, které mi v průběhu celé práce a při úpravě textu poskytovala. Dále bych ráda poděkovala PhDr. Milanu Svobodovi, Ph.D. za odborné konzultace potřebné pro vypracování práce. V neposlední řadě děkuji své rodině za podporu během mého studia.

Anotace

Hlavním cílem bakalářské práce je osvětlit téma restitucí majetku široké veřejnosti. Práce informuje o nastalé situaci po roce 1989, kdy se do země začali vracet příslušníci šlechtických rodů, kteří chtěli navrátit to, co jim před rokem 1945 patřilo. V bakalářské práci jsem se zabývala přiblížením případu Des Fours-Walderode a obhajobou osobnosti Karla Friedricha Des Fours-Walderode. Práce je logicky rozčleněna do sedmi kapitol, které jsou pro svou přehlednost děleny ještě do několika podkapitol. Přitom stěžejní kapitolu tvoří Restituční spory a jejich odraz v tisku, kde rozebírám nejčtenější české noviny a hodnotím jejich postoj k probírané kauze. Nehodnotila jsem jen postoj, ale také četnost článků o probíhajícím sporu na jejich stránkách. Tu jsem pro přehlednost zpracovala do grafu.

Klíčová slova

Restituce majetku, šlechtické rody, Karl Friedrich Des Fours Walderode, Hrubý Rohozec, restituční spory, české noviny, soudní kauza, šlechta

Annotation

The main aim of this bachelor's thesis is to clarify the issue of property restitution to the general public. It informs about situation which started after the year 1989. That time members of aristocratic families started to return and they really wanted to restore what they owned before 1945. In my thesis I have also dealt with involving the Des Fours Walderode case and Karl Friedrich Des Fours Walderode. The thesis is logically divided into seven chapters, which are for its lucidity divided into several subchapters. The fundamental chapter consists of Restitution Disputes and its reflection in the press, where I analyzed the most widely read Czech newspapers and evaluated their attitudes concerning the discussed case. I did not evaluate only their attitudes, but also the frequency of articles about this dispute on their sites. This frequency was made up into the graph for its clarity.

Key Words

Property restitution, aristocratic families, Karl Friedrich Des Fours Walderode, Hrubý Rohozec, restitution disputes, Czech newspapers, the court case, the nobility

Die Annotation

Das Hauptziel meiner Bachelorarbeit ist das Thema der Eigentumsrestitutionen der breiten Öffentlichkeit zu beleuchten. Die Arbeit bringt die Informationen über der Situation nach dem Jahr 1989, wann ins Land die Angehörige der Adelsgeschlechter zurückkommen begonnen haben. Die wollten zurückgewinnen, was ihnen vor dem Jahr 1945 gehört hatte. In der Bachelorarbeit habe ich mich mit dem Vorfall des Adelsgeschlechtes von Des Fours Walderode und mit der Verteidigung der Persönlichkeit Karl Friedrich Des Fours Walderode beschäftigt. Die ganze Arbeit besteht aus sieben einheitlichen Kapiteln, die für bessere Überschaubarkeit noch weiter logisch geteilt werden. Den grundlegenden Teil der Arbeit stellt das Kapitel „Die Restitutionsstreite und ihre Widerspiegelung in der Presse“ vor, in dem ich mich den meistgelesenen tschechischen Zeitungen widme und ihre Stellung zu der gegenständlichen Causa beurteile. Hierbei habe ich nicht nur die Stellung der einheitlichen Zeitungen beurteilt, sondern auch die Häufigkeit der Artikel über den verlaufenden Streit auf ihren Seiten. Diese habe ich für Übersichtlichkeit in Graphen verarbeitet.

Das Stichwort

Die Restitutionen des Eigentums, die Adelsgeschlechter, Karl Friedrich Des Fours Walderode, Hrubý Rohozec, die Restitutionsstreite, tschechische Zeitungen, Die gerichtliche Causa, der Adel

Obsah

Úvod	12
Kritika pramenů.....	14
Kritika literatury.....	15
1. Postavení šlechty v Československu do roku 1989.....	16
1.1 Šlechta první republiky.....	16
1.1.1 Zákon 61/1918 Sb.	17
1.1.2 Pozemková reforma	19
1.2 Česká šlechta za okupace a během 2. světové války.....	22
1.3 Česká šlechta po 2. světové válce a v období socialismu.....	25
2. Historie rodu Des Fours-Walderode	29
2.1 Významní členové rodu.....	30
2.1.1 Nicolas Des Fours	30
2.1.2 Albrecht Maxmilián I. Des Fours	31
2.1.3 Nicolaus Wladimir Des Fours-Walderode.....	32
2.2 Poslední majitel zámku.....	33
3. Restituce šlechtického majetku po roce 1989	39
3.1 Poskytování restitučních náhrad podle zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.....	41
3.1.1 Upravující zákon č. 93/1992 Sb.....	42
3.2 Zabavení majetku - konfiskační dekrety a dekret o státním občanství.....	43
4. Zámek Hrubý Rohozec	47
4.1 Hrubý Rohozec dnes.....	48
5. Restituční spory rodu a jejich odraz v tisku.....	51
5.1 Mladá fronta Dnes	52
5.2 Lidové noviny.....	53
5.3 Právo.....	53
5.4 Haló noviny	54
5.5 Regionální periodika.....	54
5.5.1 Liberecký deník	54
5.5.2 Deník Pojizeří	55
5.5.3 Od Ještěda k Troskám.....	55
5.6 Kauza rodiny Des Fours-Walderode v českém tisku.....	56

5.6.1	Rok 1992	56
5.6.2	Rok 1993	57
5.6.3	Rok 1994	58
5.6.4	Rok 1995	60
5.6.5	Rok 1996	62
5.6.6	Rok 1997	65
5.6.7	Rok 1998	67
5.6.8	Rok 1999	68
5.6.9	Rok 2000	70
5.6.10	Rok 2001	72
5.6.11	Rok 2002	75
5.6.12	Rok 2003	78
5.6.13	Rok 2004	80
5.6.14	Rok 2005	82
5.6.15	Rok 2006	85
5.6.16	Rok 2007	87
5.6.17	Rok 2008	89
5.6.18	Rok 2009	92
5.6.19	Rok 2010	95
5.6.20	Rok 2011	97
Závěr	101
Seznam použité literatury	104
Seznam příloh	121
Příloha 1	Publikované názory v tisku ve sledovaném období let 1992-2011	I

Úvod

Původní název bakalářské práce „Restituce po r. 1990 na ukázce hraběcího rodu Des Fours-Walderode“ byl po dohodě s její vedoucí zpřesněn na „Reflexe restituce rodu Des Fours-Walderode v tisku.“

Rodina Des Fours-Walderode je z historického hlediska velmi málo probádána, proto se domnívám, že by toto téma mohlo být pro mou bakalářskou práci velmi zajímavé.

Dalším důvodem je skutečnost, že díky vlekoucímu se sporu, jenž je jedním z nejdéle trvajících a jedním z velkých sporů o restituce zabaveného majetku, dochází k paradoxní situaci. Stát ani dědička rodu Des Fours-Walderode se nemohou shodnout na tom, kdo by měl mít ve správě zámek a celý další majetek. Tato skutečnost ale bohužel zámku neprospívá, jelikož jeho nynější vlastník není ochoten investovat významnější částky do rekonstrukce zámku.

Prostředí restitucí na Hrubém Rohozci jsem byla částečně svědkem jako průvodkyně zámku. Z této pozice nebylo vždy možné se tomuto problému vyhnout, protože přirozeně zajímal i některé návštěvníky. Tehdy jsem se poprvé dostala blíže k problematice restitucí šlechtického majetku, která je průběžně zmiňována v médiích.

Cílem mé bakalářské práce bude stanovit, co média nabízejí během dvaceti let čtenářům této kauzy. Zaměřím se na různorodost informací z několika tištěných zdrojů. Jednotlivé zdroje jsem se rozhodla zkoumat chronologicky. Pohledů, z nichž je možné k problému přistupovat, je mnoho a tak jako není možné zaměřit se pouze na jednu stranu, není ani možné obsáhnout stoprocentně všechny úhly pohledu. Je tu hledisko právní, morální, historické, společenské a lidské.

Dále jsem předpokládala, že mi k mé práci poskytne konzultace Josef Kunetka, turnovský zastupitel, jenž se touto kauzou zabývá již od počátku a který se snaží o prokázání viny pana Karla Friedricha Des Fours-Walderode. Po kontaktování byl pan zastupitel ochoten se se mnou sejít a případ mi z jeho pohledu osvětlit, dokonce mi zapůjčil i některé monografie. Bohužel, s blížícím se termínem stání u Okresního soudu v Semilech, jenž byl připravován na březen roku 2010, a po dvou osobních schůzkách, mi dále oznámil, že mi k tomuto tématu více neřekne, neboť nechce, aby se informace, které si šetří pro soud, objevily dříve v bakalářské práci a mohla by je využít i doktorka Kammerlanderová.

Jelikož jsem neuskutečnila plánovaný rozhovor s Josefem Kunetkou, nepřípadalo mi vhodné oslovovat Johannu Kammerlanderovou, neboť by se v bakalářské práci objevil pouze jeden názor a cílem není vyvyšovat argumenty jedné nebo druhé strany.

První kapitola bakalářské práce se věnuje postavení šlechty v dřívějším období, jejich pozicím v nově vznikající společnosti a jejich postupnému omezování a vytěsňování. Snaží se nám představit šlechtu jako součást společenského i obyčejného života.

V další části práce jsem se zaměřila na dějiny hraběcího rodu Des Fours-Walderode v Čechách. Kdy do Čech přišli a proč se usadili právě zde. Po krátkém úvodu se věnuji významným členům rodu z historie, ale také členům, kteří jsou důležití pro přiblížení problému s následným navrácením majetku.

Z důvodů majetkového vyrovnání rodiny Des Fours-Walderode se třetí kapitola zabývá restitučními zákony a samotnými restitucemi majetku po roce 1989.

Hlavním tématem restituovaného majetku jsou polnosti a zámek Hrubý Rohozec. A právě Hrubému Rohozci patří čtvrtá kapitola bakalářské práce. Zpracovává se v ní nejen doba, kdy byl zámek vlastněn rodem Des Fours-Walderode, ale i počátky jeho výstavby. Důvodem je seznámení s celou historií zámku, který je nyní jednou z hlavních částí restituace. Podkapitolu jsem věnovala i současné podobě zámku a také péči Národního památkového ústavu, abychom si lépe mohli představit situaci, jež na zámku panuje.

Celý tento problém, kterému se budu věnovat, se musel s určitostí objevit i na stránkách periodik. Proto v další kapitole rozeberu nejpodstatnější události celého sporu. Zaměřím se na česká periodika informující o nejdůležitějších milnících sporu a pokusím se čtenáři osvětlit jejich postoje. Budu se snažit pohlížet na tuto nesnáz z více stran. Chtěla bych, aby má práce zdokumentovala základní okolnosti a průběh restitučního případu trvajících od roku 1992, kdy bylo Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode vráceno občanství, na jehož základě požádal o zkonfiskovaný majetek.

Je velmi podstatné dodat hned v úvodu, že si tato práce neklade za úkol řešit problémy po druhé světové válce, ale ani problémy současné. Má čtenáře pouze informovat, že okolnosti dekretů prezidenta republiky nejsou mrtvou součástí historie a restituace je nutno posuzovat z více aspektů.

Kritika pramenů

Prvořadým a základním pramenem v bakalářské práci jsou novinové články, jež jsem prostudovala od roku 1992 do počátku roku 2011, a to u několika odlišných deníků a periodik. Zaměřuji se hlavně na postojovou linii, kterou si tištěná média vytváří během sledované kauzy. Do užšího výběru jsem zapojila tisk celostátní, regionální, a také regionální čtvrtletník. Sledovala jsem jejich neobjektivnost a vztah k celé kauze. Například u *Haló novin*¹ nelze jakoukoli objektivnost ani očekávat vzhledem k jejich blízkosti ke KSČM, ale u čtvrtletníku *Od Ještěda k Troskám*² bychom ji očekávat mohli, jelikož žádnou příslušnost k politické straně OJKT nemá. Naše očekávání je ale mylné. Ve čtvrtletníku vychází velmi neobjektivní články týkající se Karla Friedricha Des Fours-Walderode a jeho rodiny. Na základě tohoto zjištění si musíme uvědomit, že nezáleží jen na vyhraněnosti periodika, ale také autora.

Dále jsem vycházela především z pramenů, které mi poskytl Národní památkový ústav v Liberci.³

¹ *Haló noviny*. Praha: Futura, 1991-. Dostupné také z: <<http://www.halonoviny.cz>>. ISSN 1210-1494.

² *Od Ještěda k Troskám: Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí: Českodubsko, Mnichovohradištsko, Sobotecko, Turnovsko a Železnobrodsko*. Turnov: Nadace Fond Českého ráje, 1994-. ISSN 1214-1798.

³ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. 120 s.

Kritika literatury

V druhé části uvedu používanou a prostudovanou odbornou literaturu, která tvoří faktografickou základnu bakalářské práce. Součástí heuristiky je i rešerše knih, ve kterých jsem hledala obecné informace.

Čerpala jsem např. z různých příspěvků od Zdeňka Hazdry,⁴ jenž se věnuje zejména postavení šlechtických rodů. Dále pak z příspěvků od Jana Kuklíka,⁵ od něhož jsem např. získala informace o Dekretech prezidenta republiky. Díky jejich objektivnímu přístupu k tématům je můžeme považovat za důvěryhodné zdroje informací. V neposlední řadě jsem čerpala ze zákonů, jež se týkají hlavně restitucí na území dnešní České republiky.

Nesmím opomenout literaturu, která se týkala rodiny Des Fours-Walderode. O nich jsem se dočetla hlavně v monografii od Vladimíra Votýpky⁶ a také ve sborníku *Cui bono restituce II*,⁷ jež je zaměřen na vinu pana Karla Friedricha Des Fours-Walderode.

Další knihy, jež jsem při práci použila, sloužily hlavně k doplnění či ověření potřebných informací.

Celý seznam použitých pramenů a literatury je uveden na konci práce.⁸

⁴ HAZDRA, Zdeněk. „Mnichovské dny“ jako milník ve vztahu šlechty a novodobé české společnosti. In *Mnichov 1938 a česká : Sborník z mezinárodního symposia k 70. Výročí mnichovské dohody*. 1. vyd. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. 116 s. ISBN 978-80-87211-06-9.

HAZDRA, Zdeněk. Ve znamení tří deklarácí : Česká šlechta v době ohrožení československého státu. *Dějiny a současnost* [online]. 2009, 1, [cit. 2011-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://dejiny.nln.cz/archiv/2009/1/ve-znameni-tri-deklaraci->>>.

⁵ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů : dekrety prezidenta republiky 1940-1945*. Praha : Linde, 2002. 511 s. ISBN 80-7201-352-1.

⁶ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. 423 s. ISBN 80-7185-327-5.

⁷ *Cui bono restituce II*. 2. vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. 241 s.

⁸ Seznam literatury, s. 104-119.

1. Postavení šlechty v Československu do roku 1989

Šlechta je podle Ottova slovníku naučného: „*souhrn osob, již zrozením svým nad široké vrstvy lidu povznesených a různých předností požívajících. Jakkoliv existence šlechty odporuje přirozené rovnosti lidí a pokládati se musí za útvar prvotním řádům společenským neznámý, přece shledáváme se zjevem tímto u veškerých takřka národů, jejichž společenské řády jsou nám známy.*“⁹

Podle současného slovníku se šlechta definuje jako: „*vládnoucí třída feudální společnosti charakterizovaná vlastnictvím půdy, rodovým původem a společenskou privilegii. Šlechtický stav je hierarchicky diferencován, základní je rozdělení na šlechtu vyšší a nižší.*“¹⁰

1.1 Šlechta první republiky

Dne 28. října 1918 byla vyhlášena Československá republika. Vznik Československa zároveň znamenal zánik rakousko-uherské monarchie. Oba tyto akty s sebou přinesly velké změny, jež se dotkly šlechty žijící v Československu. Pokud bychom měli srovnat postavení šlechty před rokem 1918 a po něm, dalo by se říci, že se otřáslo v základech.

Musíme si uvědomit, že rok 1918 byl pro českou šlechtu velmi obtížný, neboť došlo k podstatným změnám, které se týkaly její další existence. Šlechta v českých zemích ztratila tituly, privilegia a výsadní postavení zákonem 61/1918 Sb.¹¹ Musela se rozloučit s představou o vlastní výlučnosti, rezonující především v nejvyšších aristokratických kruzích. Zároveň kvůli pozemkové reformě první republiky bylo narušeno její pozemkové vlastnictví, neboť přišla o značnou část lesů, statků, atd.¹²

⁹ *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí.* Praha: Argo, 2001, s. 663. ISBN 80-7185-382-8.

¹⁰ *Oxfordský slovník světových dějin.* 1. vyd. Praha: Academia, 2005, s. 457. ISBN 80-200-1054-8

¹¹ Československo. Zákon č. 61/1918 Sb., jímž se ruší šlechtictví, řády a tituly ze dne 10. 12. 1918.

¹² *Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století.* Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 252. ISBN 978-80-87211-52-6.

Se snahami o omezení stavovských privilegií a o reformu šlechtictví se můžeme setkat již v dřívějším období, např. v srpnu 1848 byla otázka rovnosti mezi občany projednávána na Kroměřížském sněmu. Tehdy ústavní výbor v Kroměříži navrhoval zrušení všech výsad stavů, jmenovitě výsad šlechty. Kroměřížský sněm byl dne 7. března 1849 rozpuštěn a tím zanikla i jakákoli snaha o šlechtickou reformu v 19. století.¹³

Vznikem republiky ztratila šlechta pevnou státní oporu, kterou mívala v habsburské monarchii. S touto situací se vyrovnávala velmi těžce, neboť zvyk, že v předcházejícím období byla podporou monarchie v rozhodujících sférách, nebyl zanedbatelný. Šlechtici zaujímali důležitá postavení v armádě, ve vládních funkcích a bezpochyby také v diplomatických službách. Dalo by se říci, že ze všech oblastí, v nichž měli svůj vliv a kde se mohli uplatňovat a rozvíjet, byli první republikou vytlačeni. Nově se stali všichni rovnocennými občany právě vzniklé republiky. Šlechta se držela spíše v popředí společenského života. Navštěvovala sportovní spolky vyjadřující luxus, mimo jiné byla vítaným hostem zahraničních ambasád.¹⁴

Přes veškeré snahy se nové republiky nepodařilo tituly zcela vymýtit. Po legální stránce sice užívání šlechtických titulů nebylo možné, ale nejméně v dobových populárních a historických filmech lze bez problémů vidět, že mezi širokou veřejností povědomí o šlechtických titulech zůstalo a přinejmenším z nějaké části byla oslovení hrabě a jiná nadále používána.

1.1.1 Zákon 61/1918 Sb.

Ještě před vytvořením státních orgánů připravoval Národní výbor schválení zákona, jenž by zakazoval užívání šlechtických titulů, řádů a vyznamenání. Návrh tohoto zákona byl zařazen na program jednání 13. listopadu 1918, tedy na den, kdy měla být činnost

¹³ URBAN, Otto. *Kroměřížský sněm: 1848-1849*. Vyd. 2. Praha: Argo, 1998. s. 68. ISBN 80-7203-190-2.

¹⁴ *Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 118. ISBN 978-80-87211-52-6.

Národního výboru ukončena. Přesunutí projednávání zákona bylo schváleno na příští den.¹⁵

Dne 14. listopadu 1918 zasedalo poprvé Národní shromáždění, které schválilo zákon v podobě, v jaké mu jej předal Národní výbor. Zákon byl rozdělen do 4 paragrafů. Úvod prvního paragrafu zakotvoval rovnost všech občanů odstraněním šlechtického stavu. V závěru se nachází verbální zákaz užívání titulů. Neuvádí se však sankce za porušení. Nedořešena zůstala část zákona, jež rušila tituly. Mimo šlechtictví byly zrušeny veškeré tituly nabyté jako vyznamenání, výjimku tvořily vysokoškolské tituly a v platnosti zůstaly ty, které označovaly skutečně vykonanou úřední hodnost. Druhý paragraf zakazoval nabývání zrušených titulů v cizině. Zcela opomenuta zůstala otázka vojenských vyznamenání za účast v zahraničním odboji.¹⁶

Zákon 61/1918 Sb. byl několikrát novelizován, např. zákonem z roku 1920, jenž stanovoval sankce za jeho porušení. Jednak to bylo vězení od 24 hodin do 14 dnů a pak peněžité pokuty od 50 do 15 000 korun.¹⁷

V otázce přijetí první republiky byly názory šlechty velmi rozporuplné. V době Rakousko-Uherska se do českého odboje vůbec nezapojovala, byla loajální k císaři. I během 1. světové války si na své loajalitě zakládala. Nebylo to proto, že by stála proti samostatnosti Československa, ale protože její potomci byli vychováni k věrnosti císařské rodině.

Se vznikem republiky se mnoho změnilo a s touto situací se každý vyrovnával jinak. Dřívější rozdělení na šlechtu hlásící se k německé národnosti a na tu, která byla spíše orientována k českému prostředí, zůstalo zachováno.

Ve třicátých letech se významná část příslušníků šlechty hlásící se k německé národnosti připojila k programu SdP. Z konkrétních osobností bychom mohli jmenovat

¹⁵ DROCÁR, Jan. *Historická šlechta : život po meči a po přeslici* [online]. 04. 04. 2006 [cit. 2011-03-Jak jsme si zrušili šlechtu. Dostupné z WWW: <<http://www.historickaslechta.cz/jak-jsme-si-zrusili-slechtu-id2009090060-19>>.

¹⁶ DROCÁR, Jan. *Historická šlechta: život po meči a po přeslici* [online]. 04. 04. 2006 [cit. 2011-03-Jak jsme si zrušili šlechtu. Dostupné z WWW: <<http://www.historickaslechta.cz/jak-jsme-si-zrusili-slechtu-id2009090060-19>>.

¹⁷ Československo. Zákon č. 61/1918 Sb., jímž se ruší šlechtictví, řády a tituly ze dne 10. 12. 1918.

například Maxe Egona von Hohenlohe-Longenburga a Oldřicha Kinského, u nichž byla prokazatelná pronacistická orientace.¹⁸

1.1.2 Pozemková reforma

Ještě před samotným vznikem Československé republiky se otázky pozemkové reformy dotkl sám T. G. Masaryk přímo ve Washingtonské deklaraci, a to rozhodně nijak okrajově. Provedení pozemkové reformy vyzdvihl přímo do programu samostatného státu, když předeslal, že „velkostatky budou vyvlastněny pro domácí kolonizaci.“¹⁹

Pozemková reforma sama o sobě byla jedním z nejtvrdších opatření namířených proti šlechtě žijící v Československu, přesněji proti šlechtě, která zde vlastnila půdu.

Po dlouhou dobu neměla šlechta vedle sebe jinou sociální skupinu, která by se jí mohla v čemkoli rovnat. První republikou byly sice zrušeny šlechtické výsady,²⁰ ale její moc plynula mimo jiné také z obrovského pozemkového majetku. Kvůli úplnému omezení moci šlechty bylo nutné sáhnout i na její hospodářskou půdu, a tím zrušit totální monopol na půdu. Majitelé šlechtické půdy v Českých zemích neuměli pružně reagovat na požadavky zemědělské výroby, a to především kvůli zákonným opatřením, jako byl fideikomis.²¹ Nemožnost volně nakládat s rodovým majetkem způsobila na počátku 20. století stav strnulosti.

Cesta k svobodnému rozvoji hospodářství a hospodářské prosperitě první republiky vůbec byla zcela jasně předurčena uvolněním trhu s půdou. Úspěch pozemkové reformy v tomto směru ilustruje fakt, že po letech poválečné labilita a hospodářské krize překročila

¹⁸ HAZDRA, Zdeněk. Ve znamení tří deklarácí: Česká šlechta v době ohrožení československého státu. *Dějiny a současnost* [online]. 2009, 1, [cit. 2011-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://dejiny.nln.cz/archiv/2009/1/ve-znameni-tri-deklaraci->>.

¹⁹ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl první: vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. s. 454. ISBN 80-7277-027-6.

²⁰ Československo. Zákon č. 61/1918 Sb., jímž se ruší šlechtictví, řády a tituly ze dne 10. 12. 1918.

²¹ Z lat., svěřenský statek, původní feudální zvyklost a později od 17. století až do začátku 20. století právní norma zakládající nezczizitelnost, neprodejnost a dědickou nedělitelnost rodového majetku (převážně pozemků). Hlavním cílem fideikomisu bylo bránit nerozvážnému hospodaření a tím zchudnutí rodu. Držitel fideikomisu byl jen jeho doživotním správcem, měl povinnost vyživovat ostatní členy rodiny a neztenčené svěřenectví předat dědici. V ČSR byl fideikomis zrušen zákonem č. 179/1924 Sb. o zrušení svěřenectví ze dne 3. července 1924.

hospodářská zemědělská produkce předválečnou úroveň v roce 1926, tedy v době, kdy byly přesuny v držbě zemědělské půdy v rámci pozemkové reformy téměř dokončeny.²²

Československá vláda se pozemkovou reformou snažila zrušit monopol šlechty a zároveň chtěla vyjít vstříc menším rolníkům a bezzemkům, kteří po půdě toužili. Po vyhlášení republiky se stále častěji ozývaly hlasy občanů žádajících změnu své životní úrovně. A k tomu jim mohla pomoci půda v jejich osobním vlastnictví, ze které by nemuseli část zisku odvádět majiteli půdy, tedy z velké většiny šlechtě.²³

1.1.2.1 Zákony pozemkové reformy

Celkem se pozemkovou reformou a otázkami s ní spojenými jen do konce března 1928 zabývalo 117 zákonů, vládních vyhlášek, nařízení či opatření.²⁴ Vybrané zákony pro ucelenou představu pozemkové reformy jistě postačí.

1. Zákon o odstavení velkostatků

Zákon č. 32/1918 Sb. o odstavení velkostatků ze dne 9. listopadu 1918 zakazoval zcizení statků zapsaných v deskách zemských. Byl vydán hlavně proto, aby se šlechta nesnažila rozprodávat majetek příbuzenstvu nebo nastrčeným osobám, a tím se vyhnula pozemkové reformě.²⁵ Pro pozemkovou reformu měl zajistit půdu a zaručit její hladký průběh.

2. Záborový zákon

Zákonem č. 215/1919 Sb., o zabránění velkého majetku pozemkového ze dne 16. dubna 1919 byla pozemková reforma uvedena do chodu. Předmětem záboru byl tzv. velký majetek pozemkový, jímž se rozuměly soubory nemovitostí spolu s právy, která byla spojena s jejich držením, jestliže výměra vlastnický náležející jedné osobě nebo týmž spoluvlastníkům byla větší než 150 ha zemědělské nebo 250 ha veškeré půdy. Zákon ovšem zahrnoval do záboru i velkostatky přesahující záborovou hranici v budoucnu.

²² Kdo má půdu, je svobodný. *Respekt*. 1999, roč. 10, č. 3, s. 17. ISSN 1801-1446.

²³ MAŠEK, Petr. *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. 2., rozš. vyd. Praha: Mladá fronta, 1999. s. 7. ISBN 80-204-0760-X.

²⁴ KLIMEK, Antonín. *Velké dějiny země Koruny české XIII. : 1918-1939. 1. vyd.* Praha: Paseka, 2000. s. 286. ISBN 80-7185-328-3.

²⁵ Československo (Slovensko). Zákon č. 64/1918 Sb., o mimořádných přechodních ustanoveních na Slovensku ze dne 10. 12. 1918.

Ze záboru byly podle § 3 některé majetky vyloučeny, šlo o objekty samostatné, nesloužící hospodaření na zabraných nemovitostech a dále majetek zemský, okresní a obecní: „Podle § 5 uvedeným zábořem nabývá tedy Československá republika práva, zabraný majetek přejímáti a přidělovati.“²⁶

3. Přídělový zákon

Dne 30. ledna 1920 byl přijat zákon č. 81/1920 Sb. o ustanovení přídělu zabrané půdy, a upravuje právní poměr ku přidělené půdě, běžně je ale nazýván zákonem přídělovým.

Zákon rozdělával půdu mezi žadatele z řad bezzemků, malých rolníků a sedláků, ale i družstev. Rozdělován byl tzv. dobrý příděl, jenž nesměl přesáhnout více jak 30 ha.

Nově zákon povoloval vznik tzv. zbytkových statků, čímž vláda připustila, že je nepraktické rozbít funkční zemědělskou výrobu, která ke zdárnému hospodaření potřebovala více než 30 ha.²⁷

4. Úvěrový zákon

Reforma byla prováděna výkupem zabrané půdy, a poněvadž bylo zřejmé, že většina zemědělců nebude mít dost peněz, byl dne 11. března 1920 přijat zákon č. 166/1920 Sb., o úvěrové pomoci nabyvatelům půdy.

Pro lepší představu se při výkupu jednalo o následující ceny za 1 ha dle bonity půdy: v řepařské oblasti 4 800–8 600 Kč, v obilnářské oblasti 3 500–5 800 Kč, v pícninářské oblasti 2 000–2 500 Kč.²⁸

5. Náhradový zákon

Zákon č. 329/1920 Sb., o převzetí a náhradě za zabraný majetek pozemkový ze dne 8. dubna 1920. V tomto zákoně byla zakotvena náhrada. Náhrada byla podle zákona stanovena na průměr cen z let 1913–1915.

²⁶ Československo. Zákon č. 215/1919 Sb., o zabrání velkého majetku pozemkového (zákon záborový) ze dne 16. 4. 1919.

²⁷ Československo. Zákon č. 81/1920 Sb., o přídělu zabrané půdy a úpravě právních poměrů k ní (zákon přídělový) ze dne 30. 1. 1920.

²⁸ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl první : vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. s. 461. ISBN 80-7277-027-6.

Se ztrátou poslaneckých mandátů a politických pozic byl spojen zánik velkostatkářských poslaneckých klubů, proto samotní velkostatkáři začali hned budovat vlastní organizace. Tak vznikl Svaz československých velkostatkářů, ale také Svaz německých velkostatkářů.

Právě jako koncepční úředník pracoval v letech 1937–1939, při Svazu německých velkostatkářů, Karl Friedrich Des Fours-Walderode, jeho otec Nicolaus ve Svazu československých velkostatkářů.²⁹

1.2 Česká šlechta za okupace a během 2. světové války

Zemská šlechta po staletí sehrávala neobyčejně významnou roli ve vývoji celé společnosti a její způsob života vždy přitahoval pozornost široké veřejnosti, která ji považovala za vzor v mnoha klíčových situacích.

Již ve třicátých letech, když se v Německu dostával k moci Hitler, se v českých zemích rozdělila šlechta na dvě protichůdné skupiny.

Řada šlechticů, hlásících se k německé národnosti, se připojila k programu Sudetoněmecké strany. V tomto směru začala šlechta aktivně využívat svých možností a zahraničních spojení. Typickým příkladem je Max Hohenlohe, majitel panství Červený Hrádek.³⁰ Následně po zřízení protektorátu³¹ vyšel výnos, jenž se týkal obyvatel s německou národností. Ti se automaticky stávali německými státními příslušníky a říšskými občany se všemi právy i povinnostmi.³²

U šlechty, která byla založena „pročesky“, vedly okolnosti třicátých a čtyřicátých let 20. století k opačné reakci. Dne 17. září 1938 přijal prezident Beneš delegaci zástupců starých českých šlechtických rodů. Jejich jménem učinil František Kinský z Kostelce nad Orlicí prohlášení.³³ V něm se česká šlechta staví na stranu prezidenta Beneše a celé

²⁹ *Cui bono restituce II.* 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 63.

³⁰ NĚMEC, Petr. Česká a moravská šlechta v letech nacistické okupace. *Dějiny a současnost.* 1993, roč. 15, č. 1, s. 26. ISSN 0418-5129.

³¹ Protektorát Čechy a Morava vznikl 15. 03. 1939.

³² VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty.* 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 314. ISBN 80-7185-327-5.

³³ NĚMEC, Petr. Česká a moravská šlechta v letech nacistické okupace. *Dějiny a současnost.* 1993, roč. 15, č. 1, s. 26. ISSN 0418-5129.

Československé republiky a slibuje svou věrnost. Na prohlášení jsou podepsáni např. Karel Schwarzenberg, Jindřich Dobrženský, František Kinský, W. Colloredo-Mansfeld a další.

Podpis příslušníků rodiny Des Fours-Walderode na tomto prohlášení nenajdeme. Podle Vladimíra Votýky se rozhodli stát stranou politických událostí a nepřipojili se k ostatním z české šlechty, stavící se na obranu celistvosti českého národa.³⁴

Šlechta se stala v době tzv. zvýšeného ohrožení republiky³⁵ naprosto solidární s Československem a podobnou akci zopakovala ještě 24. ledna 1939,³⁶ kdy se šlechtická delegace dostavila na Hrad. Nebyla již přijata prezidentem Benešem, ale jeho nástupcem prezidentem Háchou. Projev se nesl v obdobném duchu jako v září 1938. I nyní byl prezident ubezpečen, že šlechta si je vědoma svých povinností při ochraně republiky. Velmi pozitivně pro ni vyzněla i skutečnost, že v roce 1939 pozbyl platnosti zákon rušící šlechtické tituly z roku 1918.

„Česká“ šlechta se na Hrad vydala ještě do třetice, a to v září 1939. Toto prohlášení bylo podepsáno asi osmdesáti rody, nejen českými, ale i těmi, jež se s první republikou přímo neidentifikovaly. Podepsaly jej proto, aby daly jasně najevo, že nesouhlasí s nacismem.

I nyní se všichni hrdě hlásili ke svému českému původu a smysl své existence spatřovali ve službě národu a vlasti.³⁷ Ani třetího „manifestu“ české šlechty se rodina Des Fours-Walderode neúčastnila. Nedomnívám se, že by se neúčastnila manifestu z důvodu neloajlnosti k republice, ale již otec Karla Friedricha Des Fours-Walderode, dával přednost velkému a mocnému územnímu uspořádání před malými a zranitelnými státečky.³⁸ Třeba i Karl Friedrich viděl ve Velkoněmecké říši přítele a ochránce a zatím

³⁴ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 316. ISBN 80-7185-327-5.

³⁵ Od května 1938 do prosince 1945. Více k problematice: STANĚK, Tomáš. *Perzekuce 1945 : perzekuce tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva v českých zemích (mimo tábory a věznice) v květnu - srpnu 1945*. Vyd. 1. Praha : Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1996. s. 94. ISBN 80-85241-99-4.

³⁶ HAZDRA, Zdeněk. „Mnichovské dny“ jako milník ve vztahu šlechty a novodobé české společnosti. In *Mnichov 1938 a česká : Sborník z mezinárodního sympozia k 70. Výročí mnichovské dohody*. 1. vyd. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. s. 45-48. ISBN 978-80-87211-06-9.

³⁷ HAZDRA, Zdeněk. „Mnichovské dny“ jako milník ve vztahu šlechty a novodobé české společnosti. In *Mnichov 1938 a česká : Sborník z mezinárodního sympozia k 70. Výročí mnichovské dohody*. 1. vyd. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. s. 45-48. ISBN 978-80-87211-06-9.

³⁸ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 306. ISBN 80-7185-327-5.

si neuvědomoval rizika. Předpokládám, že toto mínění bylo společné celé řadě evropských šlechtických rodů.

Etapa od první republiky až do roku 1939 byla obdobím, kdy se česká šlechta většinou nově formovala, snažila se nalézt svou novou „identitu“. Tu založila na sounáležitosti s národem, a dávala ji náležitě najevo. Její činy samozřejmě nezůstaly bez povšimnutí. Na mnohá panství šlechtických rodů byla uvalena nucená správa a ne jeden šlechtic byl poslán za účast v protinacistickém odboji do koncentračního tábora. Tento jev lze doložit na příkladech, které uvádí ve své studii Zdeněk Hazdra.³⁹

V květnu 1942 uvalil zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich nucenou správu na majetek orlických Schwarzenbergů, stejně jako na majetek dalších rodů, jejichž příslušníci signovali výše uvedené prohlášení. Za své protinacistické postoje nebo odbojovou činnost se dostali do vězení jak Antonín, František a Zdeněk Bořek-Dohalští, tak i Humprecht a Rudolf Czerninové, František Kinský a František Schönborn. (Válku přežili pouze František Dohalský, Rudolf Czernin, František Kinský a František Schönborn.) V domácím odbojovém hnutí sehráli významnou úlohu Zdeněk Bořek-Dohalský s Jindřichem Kolowratem-Krakovským, mj. oba byli členy skupiny Parsifal; Podstatzky podporovali partyzány, květnového povstání v roce 1945 se na pražských barikádách účastnil František Schwarzenberg i zástupci z rodu Lobkowiczů, na venkově pak v okolí Mirotic a Čimelic bojovali Karel Schwarzenberg s Norbertem Kinským. V československých vojenských jednotkách na Západě bojoval Eduard Lobkowicz, vyznamenaný Československým vojenským křížem, v londýnském exilu působil diplomat Max Lobkowicz.⁴⁰

V listopadu 1942 se již nacházelo pod německou správou 65 šlechtických sídel, z nichž většina měla sloužit NSDAP, Hitlerjugend a dalším německým institucím, např. zámek v Dobříši se stal sídlem říšského protektora.⁴¹

³⁹ HAZDRA, Zdeněk. „Mnichovské dny“ jako milník ve vztahu šlechty a novodobé české společnosti. In *Mnichov 1938 a česká : Sborník z mezinárodního symposia k 70. Výročí mnichovské dohody*. 1. vyd. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. s. 45-48. ISBN 978-80-87211-06-9.

⁴⁰ HAZDRA, Zdeněk. „Mnichovské dny“ jako milník ve vztahu šlechty a novodobé české společnosti. In *Mnichov 1938 a česká : Sborník z mezinárodního symposia k 70. Výročí mnichovské dohody*. 1. vyd. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. s. 45-48. ISBN 978-80-87211-06-9.

⁴¹ NĚMEC, Petr. Česká a moravská šlechta v letech nacistické okupace. *Dějiny a současnost*. 1993, roč. 15, č. 1, s. 26. ISSN 0418-5129.

Šlechtu, která měla německou národnost, nebo alespoň německý původ, se snažili nacisté použít pro postupnou germanizaci Čech a Moravy.⁴² Námi sledovaný Karl Friedrich Des Fours-Walderode patřil sice ke šlechtě žijící v českých zemích, měl tedy československou státní příslušnost, ale zároveň vlastnil německé občanství, neboť se při sčítání lidu roku 1930⁴³ přihlásil k německé národnosti. Jeho aktivitám během války bude věnována jedna z dalších kapitol práce.

1.3 Česká šlechta po 2. světové válce a v období socialismu

Po druhé světové válce došlo k jedné z nejrozsáhlejších migračních vln, během níž odešla, či byla nucena odejít do emigrace i řada členů šlechtických rodů. Hlavně ti, kteří byli považováni státní politikou za Němce.

Šlechta, jež v českých zemích zbyla, přišla o veškerý svůj majetek po únorových událostech roku 1948. Po individuálním vyvlastnění majetku Schwarzenbergům,⁴⁴ kteří se během druhé světové války proti poválečnému státu ničím neprovinili, mohlo být celkem jasné, kam se bude situace ubírat dál. Proto vyvlastňování majetku v roce 1948 nemuselo být tak velkým překvapením. Vývoj situace po únoru 1948 mohla šlechta předvídat také podle událostí v Rusku, kdy v roce 1917⁴⁵ byla vyvražděna celá carská rodina Romanovců a ruská aristokracie perzekuována.

V letech 1948–1949 opustilo české země mnoho šlechtických rodů, jež přišly o svůj majetek, postavení, místo ve společnosti a do jisté míry i o kořeny. Zemi opouštěly s tichým souhlasem komunistického režimu,⁴⁶ mohly odcházet do Rakouska, Německa, atd.

Půda, kterou rody opustily, byla z velké míry bez rozmyslu rozparcelována a rozdělena mezi co nejvíce vlastníků. Plně fungující statky a zařízené majetky, po staletí

⁴² MAŠEK, Petr. *Modrá krev : minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. 2., rozš. vyd. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 12. ISBN 80-204-0760-X.

⁴³ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 317. ISBN 80-7185-327-5.

⁴⁴ Československo. Zákon ze dne 13. srpna 1947, o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou. In *Sbírka zákonů Republiky Československé ročník 1947*. 1947, 66, s. 697-698. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1947/sb66-47.pdf>>.

⁴⁵ MOULIS, Vladislav. *Běsové ruské revoluce*. 1. vyd. Praha : Dokořán, 2002. s. 23. ISBN 80-86569-07-1

⁴⁶ DOČEKAL, Boris. *Příběhy českých šlechticů*. 1. vyd. Jihlava : Listen, 2006. s. 127. ISBN 80-86526-19-4.

shromažďované rodinné archivy, pěstěné zahrady, vše bylo rozděleno ve smyslu válečných náprav.

Správu nad rodinnými archivy převzaly z velké většiny po roce 1945 archivy státní. Po roce 1947 se rodinné archivy začaly soustřeďovat do postupně budované sítě poboček, které vznikaly jako státní oblastní archivy.⁴⁷

Po vzoru Sovětského svazu se často centrálně přidělovaly mnohamiliónové hodnoty lidem a organizacím bez osobního vztahu k lehce nabytému majetku.⁴⁸

Ti, kteří zůstali, se jen výjimečně mohli usadit v některých hospodářských budovách svých hradů a zámků. Řada členů šlechtických rodin byla vězněna, popřípadě vykonávala práce, jež nekorespondovaly s jejich vzděláním. Mladí mužští příslušníci rodu museli vykonat povinnou vojenskou službu. Jako politicky nespolehliví byli přidělováni ke složkám PTP.⁴⁹

Z těch, kteří zde zůstali, můžeme zmínit např. Aichelburg, Czernin, Dolanský, Hrubý,⁵⁰ atd.

Příklad, jak stát naložil s majetkem, jež po válce začal konfiskovat a zabavovat šlechtickým rodům, ve své knize přináší Vladimír Votýpka: *„Bezprostředně po konfiskaci desfourského majetku se začali na Hrubém Rohozci objevovat zájemci o starožitnosti. Ze zámku začaly postupně mizet obrazy, staré tisky, stylový nábytek.... Všechno většinou bez dokladů, bez potvrzení.“*⁵¹

Plenilo se i na dalších zámcích. Nejvyšší kontrolní úřad provedl ke konci šedesátých let prověrky stavu inventářů českých i moravských památkových objektů a výsledek byl doslova kulturní katastrofou – poztrácené, rozprodané, nevhodným uskladněním znehodnocené a zmizelé předměty.⁵²

⁴⁷ Archiv hlavního města Prahy. [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <<http://www.ahmp.cz/>>.

⁴⁸ VACULÍK, Pavel. *Komunistická perzekuce šlechty*. Praha : Baset, 2004. s. 117. ISBN 80-7340-026-X.

⁴⁹ Více k problematice PTP: BÍLEK, Jiří. *Pomocné technické prapory 1950-1954 : vznik, vývoj, organizace a činnost*. 1. vyd. Praha : Ústav pro soudobé dějiny ČSAV, 199 s. 1. ISBN 80-85270-06-4.

⁵⁰ MAŠEK, Petr. *Modrá krev : minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. 2., rozš. vyd. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 12. ISBN 80-204-0760-X.

⁵¹ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 317. ISBN 80-7185-327-5.

⁵² VACULÍK, Pavel. *Komunistická perzekuce šlechty*. Praha : Baset, 2004. s. 118. ISBN 80-7340-026-X.

Po roce 1989, kdy zanikl socialistický režim, se některé šlechtické rody do Československa vrátily, např. Colloredo-Mannsfeld, Mladota, Nádherný,⁵³ atd.

Některým příslušníkům české šlechty se také podařilo získat zpět rodinný majetek, o který během nacistické a socialistické éry přišli. Kromě půdy se do rukou šlechtických rodů vrátilo v restitucích asi 200 sídel. Přesto mnohé případy nejsou dosud vyřešeny. Můžeme uvést např. Rudolfa Czernina (Jindřichův Hradec), případ Salmů⁵⁴ nebo také případ JUDr. Karla Friedricha Des Fours-Walderode.

Rody, jež se do vlasti vrátily a usadily se na svých znovu nabytých panstvích, se musely mnohdy vyrovnávat s předsudky, které jsou v lidech zakořeněny ještě z doby socialismu, kdy byla šlechta odsunuta na okraj společnosti. Nutno říci, že restituce celkově v české společnosti nenacházejí pozitivní odezvu i přesto, že velký počet restitucí byl podán na základě platných zákonů a žadatelé mají na restituovaný majetek nárok. Většina restitučních sporů, jež se vlečou ještě nyní, trvá již desítky let a spíše než o majetek jde více o politiku. Jako příklad můžeme uvést kauzu Colloredo-Mansfeld. Kdy se Kristina Colloredo-Mansfeld snaží získat rodinné majetky zabavené v roce 1942 kvůli nepřátelskému postoji rodiny k Velkoněmecké říši.

Zajímavé je, že většina příslušníků šlechtických rodů, kteří o majetek zažádali, jednotně tvrdí, že to byla jejich rodinná povinnost, např. Josef Kinský vnímá opravu zámku jako svůj osobní závazek a Karl Friedrich Des Fours-Walderode měl povinnost vůči minulosti a zodpovědnost za rodový majetek, který mu byl svěřen.⁵⁵ Toto tvrdí oba shodně v knize Vladimíra Votýpky. Z toho můžeme usuzovat, že rodinná sounáležitost a příslušnost k českým zemím u některých členů rodu nevymizela ani po zhruba čtyřiceti letech emigrace. Majetek pro ně v tomto kontextu není vnímán jako výsada, ale povinnost, říká Jan Nepomuk Mladota ze Solopisk.⁵⁶

Šlechta po staletí sehrávala významnou roli v dějinách Evropy. I přestože v posledních dvou staletích svou sílu a vliv postupně ztrácela, ustupovala ze svých vládnoucích pozic

⁵³ MAŠEK, Petr. *Modrá krev : minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. 2., rozš. vyd. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 12. ISBN 80-204-0760-X.

⁵⁴ VACULÍK, Pavel. *Komunistická perzekuce šlechty*. Praha : Baset, 2004. s. 108. ISBN 80-7340-026-X.

⁵⁵ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 238, 323. ISBN 80-7185-327-5.

⁵⁶ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 48. ISBN 80-7185-327-5.

a na její místo nastupovaly vrstvy občanské, zůstává šlechta dodnes společenským fenoménem.

2. Historie rodu Des Fours-Walderode

Rod Des Fours odvozuje svůj původ od prvního známého člena rodu Guillemina Des Viewux Fours,⁵⁷ který žil počátkem 15. století v Brabantsku.

Pochází tedy z jižní části Nizozemí, kde se hovoří francouzsky. Tento „zakladatel rodu“ později vstoupil do lotrinských služeb a tam ho Réné z Anjou, vévoda lotrinský a vévoda z Boru,⁵⁸ povýšil do šlechtického stavu.

Na konci 15. století rod trvale přesídlil z Brabanska do Lotrinska; zde se jejich rodovými sídly staly statky Mont a Athienville, jež spolu sousedí.

Na území smíšeného Lotrinska převažovala francouzština. Po usazení rodu v Čechách, v době po roce 1620, přijali Des Fours německý jazyk i příslušnost k německy mluvící šlechtě, která se řadila k vládnoucí vrstvě. Hlavně se však hledělo na původ a starobylost rodu, což rod Des Fours splňoval ve všech ohledech. Čím starší byl totiž rod, tím měl zpravidla pestřejší příbuzenstvo. V případě rodu Des Fours pocházejí spřízněné rody z dnešního Maďarska, Dánska, Švédska, Bavorska, Nizozemí, Francie, Španělska, Itálie, Anglie a Skotska, Rakouska a z Čech.⁵⁹

Skutečný původ jména rodu je celkem nejasný. Podle rodové pověsti se vypráví, že vznik jména je spojen s prapředkem, který byl uhlířem, jenž zachránil franckého krále. Tak uhlíř získal od krále přídomek „des Fours“ tj. „z pecí.“

Roku 660 vymřela původní „tzv. lotrinská větev“. Její majetky tak přešly na „větev českou“, jejíž členové se od té doby psali jako hrabata Des Fours z Mont a Athienville.

Dalším přelomovým obdobím se stal rok 1764, kdy se hrabě František Václav II. oženil s Antonií, s dcerou posledního hraběte Walderode z Eckhausenu. Roku 1831 získal hrabě František Václav souhlas připojit jméno tohoto vymírajícího rodu ke svému. Jméno rodu pak znělo Des Fours-Walderode z Montu a Athienville, svobodný pán na Eckhausenu.⁶⁰

⁵⁷ NOVÁK, František. *Hrubý Rohozec : průvodcovský text*. Pardubice : Státní památkový ústav, 1986. s. 48-50.

⁵⁸ NOVÁK, František. *Hrubý Rohozec : průvodcovský text*. Pardubice : Státní památkový ústav, 1986. s. 48-50.

⁵⁹ NOVÁK, František. *Hrubý Rohozec : průvodcovský text*. Pardubice : Státní památkový ústav, 1986. s. 51.

⁶⁰ Genealogický přehled a popis erbu rodu Des Fours. *Od Ještěda k Troskám : Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí : Českodubsko, Mnichovohradištsko, Sobotcecko, Turnovsko a Železnobrodsko*. 1998, č. 5-6, s. 48-50. ISSN 1214-1798.

2.1 Významní členové rodu

2.1.1 Nicolas Des Fours

Za vlády císaře Rudolfa II. přišel do Čech první příslušník rodu, Louis Des Fours, a to jako rada a vyslanec u císařského dvora. Jeho syn Nicolas Des Fours se v Čechách usadil natrvalo a stal se zakladatelem české větve.

Nicolas byl mladším synem Louise, a protože rodinné statky zdědil starší bratr Jan, on volil vojenskou kariéru. Do Čech ho přivedla třicetiletá válka. Zúčastnil se bitvy na Bílé hoře. V řadách císařského vojska působil jako velitel jednoho z Valdštejnových pluků.

Dne 10. března 1626 jej císař Ferdinand II. povýšil do stavu svobodných pánů a jmenoval jej císařským komořím, roku 1630 byl povýšen na generála.⁶¹

Zámek Hrubý Rohozec koupil Nicolas od Albrechta z Valdštejna 23. května 1628 i s přilehlými pozemky a vesnicemi (např. Malá Skála, Železný Brod, Semily) za 80 000 rýnských zlatých.⁶²

V osudové chvíli Valdštejnovy údajné zrady, kdy se elita armády rozhodovala, na čí stranu se přiklonit, zda k císaři, nebo k Valdštejnovi, byl generalissimem povolán do Slezska, čímž se vyhnul případným problémům. Císař Ferdinand II. jeho služby později patřičně ocenil – v roce 1634 mu udělil hraběcí titul a povýšil ho do hodnosti podmaršálka.⁶³

⁶¹ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha : Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. s. 12.

⁶² Genealogický přehled a popis erbu rodu Des Fours. *Od Ještěda k Troskám : Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí : Česko-dubsko, Mnichovohradištsko, Sobotcecko, Turnovsko a Železnobrodsko*. 1998, č. 5-6, s. 48-50. ISSN 1214-1798.

⁶³ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 300. ISBN 80-7185-327-5.

2.1.2 Albrecht Maxmilián I. Des Fours

Narodil se jako nejstarší syn Nicolase Des Fours roku 1629⁶⁴ na Hrubém Rohozci. Po svém otci zdědil panství Hrubý Rohozec, Malá Skála a Semily.

V roce 1622 vytvořil samostatné panství Smržovka, a to oddělením pěti vesnic od semilského panství.⁶⁵

Vedle správy rodového majetku se věnoval také vojenské kariéře, kterou zakončil v hodnosti generálmajora. Za služby, které prokázal armádě, ale i v politice mu císař Leopold I. v roce 1674 polepšil rodový erb.⁶⁶

Albrecht Maxmilián I. byl dvakrát ženatý. V prvním manželství se mu narodilo čtrnáct dětí, ale všechny zemřely v raném věku. S jeho druhou manželkou se jich narodilo devět. Vzhledem k vysokému počtu potomků se Albrecht Maxmilián I. rozhodl založit fideikomis, jenž měl zabránit dělení rodového majetku.

Albrecht Maxmilián I. zemřel v roce 1683. Jelikož všichni tři synové byli v době otcovy smrti ještě nezletilí, spravovala nadále jak fideikomis, tak i ostatní statky jejich matka Marie Polyxena jakožto poručnice. Ona nechala v roce 1687 pořídit nové urbáře.⁶⁷ V hruborohozeckém urbáři z tohoto roku je uveden i následující popis zámku:

„Na tomto panství se na vysoké kamenné skále nad řekou Jizerou, nedaleko města Turnova, nachází zámek postavený in quadro z kamene, vysoký tři podlaží. V dolním podlaží jsou kvelby, v horních dvou podlažích mnoho pokojů a komor, velice příjemné a milé obydlí, dále jsou tu pod zemí dobré klenuté sklepy, v prostředku otevřené nádvoří, jakož i krásná a dobře postavená kaple, která je opatřena krásnými oltáři, obrazy a jinými kostelními paramenty, potřebnými ke mši svaté, a tato kaple se vším příslušenstvím v tomto zámku byla postavena vysoce urozenou paní, paní Marií Polyxenou hraběnkou

⁶⁴ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha : Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. s. 12.

⁶⁵ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha : Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. s. 13.

⁶⁶ *Oficiální stránky zámku* [online]. 2010 [cit. 2010-10-10]. Hrubý Rohozec. Dostupné z WWW: <<http://www.hrubby-rohozec.eu/>>.

⁶⁷ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha: Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. 202 s. 19.

Desfoursovou rozenou hraběnkou ze Schönfeldu, na její vlastní náklady. Ve vjezdu tohoto zámku se nachází čistá, z kamene postavená věž, na níž jsou hodiny v chodu.“⁶⁸

2.1.3 Nicolaus Wladimir Des Fours-Walderode

Narodil se roku 1877 hraběti Theodoru Gabrielovi Des Fours-Walderode a hraběnce Augustě Gabriele Coudenhove. Absolvoval církevní gymnázium v Kremsmünsteru.⁶⁹

Při studiích na gymnáziu měl velkou oblibu v historii, nejspíše proto se rozhodl pro historii na Karlově univerzitě. Studia dokončil roku 1921.⁷⁰

Historii na Karlově univerzitě vystudoval také Dr. Josef Pekař. Byli s Nicolausem Wladimirem téměř vrstevníci a kromě záliby v historii je spojoval také rodný kraj. Dr. Josef Pekař několikrát Hrubý Rohozec navštívil.⁷¹

První ženou Nicolause Wladimira, se kterou se v roce 1919 rozvedl, se stala Helen Izabel von Wydenbruck. Z jejich manželství se narodil poslední majitel zámku Hrubý Rohozec, Karl Friedrich Des Fours-Walderode. Znovu se Nicolaus oženil v roce 1920, a to se sestřenicí své první ženy, Gabrielou Karolínou Wydenbruck. S ní měl ještě dva syny.⁷²

V dostupných materiálech je možno nalézt informaci, že Nicolaus a jeho manželka byli formálně členy Sudetoněmecké strany a jejich synové členy Hitlerjungend.⁷³ Nicolaus Wladimir Des Fours-Walderode zemřel v roce 1941 na rakovinu hrtanu.⁷⁴

⁶⁸ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha: Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. 202 s. 19.

⁶⁹ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 12.

⁷⁰ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 12.

⁷¹ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 93.

⁷² VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 315. ISBN 80-7185-327-5.

⁷³ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 4.

⁷⁴ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 14.

2.2 Poslední majitel zámku

Posledním majitelem Hrubého Rohozce z rodu Des Fours-Walderode byl Karl Friedrich. Vlastnil zámek v letech 1941-1945, v roce 1945 mu byl na základě jednoho z Dekretů prezidenta republiky znárodněn. Veškerý desfourský majetek propadl vzhledem k německé státní příslušnosti Karla Friedricha na základě dekretu č. 12/1945 ve prospěch československého státu. Pět měsíců Karla Friedricha internovali na jeho zámku, kolaboraci s nacisty mu sice neprokázali, ale majetkové záležitosti zůstaly zmrazeny.⁷⁵

Karl Friedrich se narodil ve Vídni roku 1904. Po Karlově narození se rodiče rozešli a matka se přestěhovala do Korutan. Žil poté nějakou dobu sám s otcem na Hrubém Rohozci.⁷⁶

Do třetí třídy obecné školy studoval soukromě, poté začal navštěvovat obecnou školu ve Vídni, kde odchodil čtvrtý ročník. Po ukončení obecné školy začal docházet do Gymnázia v Dolních Rakousech. Dále navštěvoval Gymnázium v Horních Rakousech a následně v Brně. Maturoval v roce 1923 na Gymnáziu v České Lípě. Přál si pokračovat na medicíně nebo psychologii, ale na přání otce nakonec zvolil právnickou fakultu. Promoval v roce 1935 na německé Karlově univerzitě.⁷⁷ Vzhledem ke svému „volnějším“ životu, studoval vysokou školu 11 let.

K německé národnosti se Karl Friedrich přihlásil při sčítání lidu roku 1930. Po zřízení protektorátu byl vydán výnos, že všichni obyvatelé, kteří jsou německé národnosti, se stávají automaticky německými státními příslušníky.⁷⁸ Mezi povinnosti německých státních občanů patřilo také nastoupit do německé armády (Wehrmacht). Karl Friedrich povolávací rozkaz obdržel, ale přímo na frontu poslán nebyl, pouze prošel výcvikem u pancéřového oddílu v Neu Ruppin.⁷⁹ Vzhledem ke svému vzdělání a znalosti několika světových jazyků, např. němčiny a francouzštiny, působil po absolvování výcviku mezi lety 1942/1943 jako tlumočnick u vojenského soudu v Praze.

⁷⁵ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 310. ISBN 80-7185-327-5.

⁷⁶ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 12.

⁷⁷ *Cui bono restituce II.*. 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 61.

⁷⁸ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 315. ISBN 80-7185-327-5.

⁷⁹ *Cui bono restituce II.*. 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 62.

Toto období se stalo jedním ze sporných bodů v jeho restitučním sporu. Podle odpůrců zrazoval u soudu české lidi, podle prohlášení jiných, například svého advokáta Richarda Schidlofa, svým přátelům po každém přelíčení: „často s osobním zadostiučiněním sděloval, jak sugestivním kladením otázek nebo pozměněným překladem odpovědí obžalovaných nebo svědků mnohé z nich zachránil před odsouzením.“⁸⁰ Autor knihy o šlechtě Vladimír Votýpka, se zde bohužel blíže nezmiňuje o konkrétních osobách, které mohly být tzv. zrazovány, z čehož usuzuji, že se jedná o dosti neprůkazné prohlášení bez konkrétních faktů. Je nutné zvážit, že jde o svědectví poskytnuté obhájcem, má tudíž jinou pramennou váhu. Může se jednat pouze o strategii k soudnímu přelíčení.

Z Wehrmachtu byl propuštěn v roce 1943, aby se mohl ujmout vedení velkostatku, který byl do té doby v pachtu. O dva roky dříve zemřel jeho otec Nicolaus.⁸¹ Celkově čtyřicátá léta nebyla v jeho životě obzvlášť šťastná, kromě otce ztratil i oba nevlastní bratry. Louis zahynul na frontě v Haliči a Max zemřel krátce po válce za tragických okolností, na cukrovku.⁸² Sám Karl Friedrich na Hrubém Rohozci mnoho času netrávil, spíše se uchyloval do svého bytu v Praze na Malé Straně. V Praze žil „volnějším“ stylem života a neustále se potýkal s finančními těžkostmi.

Za války Karl Friedrich Des Fours Walderode na zámku ochotně ukryl archivní fondy ruských legií, prvního českého odboje a významnou část pražského městského archivu. Tohle prozíravé opatření mělo rozhodující význam pro uchování historických dokumentů hlavního města, protože 8. května 1945 bylo sídlo archivu na Staroměstském náměstí zasaženo německými tanky a shořelo i se všemi uloženými sbírkami. Nejcennější archiválie byly zachráněny jen díky tomu, že byly uloženy v depozitářích jednak na Hrubém Rohozci, jednak v Mníšku pod Brdy. Bylo mezi nimi, podle písemného sdělení Archivu hlavního města Prahy, například 143 pergamenových privilegií pražských měst,

⁸⁰ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 314. ISBN 80-7185-327-5.

⁸¹ Časově vymezený pronájem zemědělské půdy. Více k problematice: PRŮCHOVÁ, Ivana. *Restituce majetku podle zákona o půdě*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 1997. s. 121. ISBN 80-7179-110-5.

⁸² Max trpěl cukrovkou od dětství. V době, kdy dostal těžký kolaps, při kterém nezabíral inzulin, nutně potřeboval léky. Pro převoz do nemocnice potřeboval souhlas Národního výboru v Josefově Dole, vzhledem k tomu, že v té době neměl české občanství. Tento souhlas nedostal, a proto zemřel. Více k problematice: VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 315. ISBN 80-7185-327-5..

267 krabic trezorových prvotisků a starých tisků či 534 rukopisů historických úředních knih pražských měst.⁸³

Kdyby příslušníci rodu neměli potřebnou důvěru, stěží by na Hrubém Rohozci byly ukryty tak vzácné dokumenty.

Kontroverzním faktem zůstává „Fragebogen“ – tj. „dotazník“ z roku 1939, který Karl Fridrich Des Fours-Walderode podepsal a tím stvrzoval své členství v SdP.

Karl Fridrich Des Fours-Walderode byl po osvobození nucen trávit pět měsíců na Hrubém Rohozci v internaci. V té době, kdy se rozhodovalo o jeho státní spolehlivosti, mu byla Národním výborem zastavena všechna pošta.⁸⁴

Dne 10. října 1945 byl propuštěn z internace a v polovině listopadu vyšetřovací komise Obvodní rady pro Prahu I-VII napsala ve svém vyjádření: „...*dle předložených dokladů potvrzujeme, že pan Karl Des Fours Walderode se choval po dobu okupace loajálně k českému národu. Na základě toho žádáme všechny úřady, aby mu vyšly vstříc. Současně se mu povoluje jízda tramvají a není námitek, aby svršky, které mu byly zabaveny, mu byly vydány...*“⁸⁵

Od roku 1945 Ministerstvo vnitra jednalo o zachování československého státního občanství podle § 2 dekretu prezidenta republiky č. 33/1945. Pro zachování občanství mluvilo osvědčení vydané Magistrátem hlavního města Prahy z října 1945, proti pak seznam členů SdP, který byl nalezen mezi lety 1945–1946. Zde se Karl Friedrich nachází na devátém místě. V devadesátých letech se vyjádřil jeho právní zástupce JUDr. Richard Schidlof, že Karl Friedrich svou účast v SdP jen předstíral.⁸⁶ To by jinými slovy znamenalo, že členství v SdP bylo pouze formální a nevyjadřovalo sympatie a souhlas s nacismem, ale zároveň se zde nabízí otázka, z jakého důvodu by to dělal?

⁸³ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 316. ISBN 80-7185-327-5.

⁸⁴ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 302. ISBN 80-7185-327-5.

⁸⁵ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 317. ISBN 80-7185-327-5.

⁸⁶ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPU v Liberci. Útvar ředitele. s. 2.

Podáním žádosti Karla Friedricha Des Fours-Walderode o zachování československého státního občanství na Magistrátu hlavního města Prahy dne 17. listopadu 1945 bylo zahájeno další šetření. Žádost si vyžádala dvouleté důsledné posuzování.⁸⁷

Dne 12. srpna 1947 se rozhodlo Ministerstvo vnitra neudělovat československé státní občanství osobě nespňující § 2 odstavec 1 ústavního dekretu č. 33/1945 Sb. (účast v boji za osvobození republiky, za odbojovou činnost označoval ukrytí archivních fondů ruských legií a významnou část pražského městského archivu). Ale již 16. prosince 1947 ministerstvo vnitra na základě předlohy Magistrátu hlavního města Prahy z roku 1945 vydává osvědčení o zachování československého státního občanství. Toto osvědčení postrádá rubriku o důvodu nabytí státního občanství.⁸⁸

Osvědčení s datem 16. prosince 1947 je sice opatřeno signaturou, ale nebylo zapsáno v materiálech fondu Ministerstva vnitra. Z výše uvedených okolností vyplývá, že Ministerstvo vnitra se od osvědčení distancovalo a zároveň ho nepotvrdilo. Podle Josefa Kunetky Karl Friedrich nikdy nezískal zpět československé občanství ve smyslu dekretu 33/1945 Sb.⁸⁹

Podobně tomu je i s vydáním osvědčení o státní a národní spolehlivosti. Obvodní rada pro Prahu 1-6 vydala osvědčení s datem 11. listopadu 1948. Osvědčení mělo být jedním z prvních dokumentů k posuzování žádosti Karla Friedricha Des Fours-Walderode ze 17. listopadu 1945. Následně se Josef Kunetka zmiňuje, že osvědčení o státní a národní spolehlivosti 11. listopadu 1948 je až dodatečně vydaným osvědčením a podle Kunetky proto dokumentem nepoužitelným.⁹⁰

V roce 1948 požádal Karl Friedrich na Ústředním národním výboru Prahy 1 o propuštění ze státního svazku, uvádí, že nebyl vojákem a hodlá se stát rakouským nebo francouzským státním občanem.⁹¹ Bylo mu vyhověno a v roce 1949 opustil tehdejší Československo.

⁸⁷ *Cui bono restituce II.*, 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 63.

⁸⁸ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 3–4.

⁸⁹ *Cui bono restituce II.*, 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 64.

⁹⁰ *Cui bono restituce II.*, 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 64.

⁹¹ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 5.

Rakouské občanství získal již 16. června 1948.⁹² Během svého života byl dvakrát ženatý. První manželství uzavřel v roce 1949 se Sylvii Marií Anicou Galliovou, druhé se svou právní zástupkyní dr. Johannou Kammerlanderovou, kterou si vzal ve svých devadesáti letech.⁹³ Hrubý Rohozec navštívil poprvé po konfiskaci až v roce 1982 jako rakouský občan.⁹⁴ O navrácení konfiskovaného majetku požádal Karl Friedrich Des Fours-Walderode v roce 1992, kdy nabyt zpět československé státní občanství.⁹⁵ Po jeho smrti v roce 2000 pokračuje v dodnes nevyřešeném restitučním sporu jeho druhá manželka dr. Johanna Kammerlanderová.

Po navrácení občanství podal Karl Friedrich Des Fours-Walderode žádost o navrácení tohoto majetku:

Zámek Hrubý Rohozec na Semilsku, který zahrnuje 300 ha lesů a další pozemky a nemovitosti, mj. bývalé objekty strojní a traktorové stanice a Zeleniny Hradec Králové. O vydání tohoto majetku se stále rozhoduje. Dále žádal o renesanční zámek Dřínov na Kroměřížsku, ke kterému patří 360 ha lesů a polí, statek v Srnově, dvůr ve Vrchoslavicích, cihelna a několik rybníků. Majetek na Kroměřížsku rodu Des Fours-Walderode vydán nebyl. Stejně jako 3600 ha půdy na Jablonecku a velkostatek Smržovka.

V roce 1992 bylo rodině Des Fours-Walderode navraceno 89,3 hektarů lesa v katastru obcí Daliměřice a Bukovina, ale o několik měsíců později bylo toto rozhodnutí zrušeno jako protiprávní. Po patnácti letech soudních pří byl příslušníkům rodu vrácen les o rozloze ¼ hektaru, nacházející se u obce Žďárek na Liberecku.⁹⁶

Okresní soud v Jablonci nad Nisou vydal koncem roku 2010 zatím nepravomocně další nemovitosti mezi Turnovem a Železným Brodem.⁹⁷ Jedná se o vrácení lesů a luk na území Železného Brodu, Líšného, Koberova či Jenišovic a bývaly poplužní statek Červený Dvůr.⁹⁸

⁹² *Cui bono restituce II.*. 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 64.

⁹³ Kauza Des Fours Walderode zaměstnává úřady a soudy 12 let, *Haló noviny*, s. 4. ISSN 1210-1494.

⁹⁴ VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2000. s. 320. ISBN 80-7185-327-5.

⁹⁵ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 4.

⁹⁶ *Cui bono restituce II.*. 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 65-69.

⁹⁷ BRUNCLÍK, Milan, Kauza Walderode znovu u soudu: Jde o Rohozec, *Hlasy a ohlasy*. 2011. č. 4. s. 7. ISSN 1111-1111.

⁹⁸ Idnes: zpravodajství. *Ides.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://liberec.idnes.cz/dedicka-rodu-walderode-ma-narok-na-lesy-na-jablonecku-rozhodl-soud-p9u/liberec-zpravy.aspx?c=A110207_1528199_usti-zpravy_alh>.

Okresní soud v Semilech v roce 2011 uznal nárok paní Johanny Kammerlanderové na zámek Hrubý Rohozec a další majetek na Turnovsku.⁹⁹ Ani toto rozhodnutí není dosud pravomocné.

⁹⁹ BRUNCLÍK, Milan, Kauza Walderode trvá už 19 let, konec zatím nemá, *Hlasy a ohlasy*. 2011. č. 9 s. 8. ISSN 1111-1111.

3. Restituce šlechtického majetku po roce 1989

S pojmem restituce se setkáváme v rámci navrácení majetků. Tento proces se týká majetku, který byl původně zabaven, jedná se o vrácení vlastníkům, popřípadě dědicům.¹⁰⁰ Musí se jednat o majetek neoprávněně odebraný. Restituci můžeme při vrácení původním majitelům chápat jako opravný krok po konfiskaci nebo znárodnění majetku.

V České republice a jiných postkomunistických zemích je tímto termínem označováno navrácení znárodněného nebo konfiskovaného majetku bývalým soukromým vlastníkům, církvím a jiným institucím. Jedná se tedy o nápravu některých majetkových křivd z období od roku 1945 do počátku roku 1990.¹⁰¹

Koncepce restitucí je rozsáhlá a plošná. Zasahuje podstatnou část bohatství české ekonomiky. Nicméně již její konkrétní zakotvení vychází z toho, že mohou být touto cestou napraveny pouze některé křivdy v majetkové sféře, což ostatně dokládá i název zákona č. 403/1990 Sb. či preambule zákona č. 87/1991 Sb. Pomineme-li nemožnost napravit škodu morální, vznikla odejmutím vlastnictví, po dobu často tak dlouhou, újma na odnětí užitku z majetku, zisku apod. Praxe ukázala, že ani po řadě let, v nichž je uplatňováno restituční právo, se nezastavil proud soudních sporů, které vyplývají z aplikace shora uvedených restitučních předpisů.¹⁰²

Od roku 1990 byla v souvislosti s majetkovými restitucemi přijata řada důležitých zákonů a jejich novel. Tyto zákony můžeme rozdělit do dvou základních skupin.¹⁰³

- K první skupině jsou řazeny zákony, u kterých se nepředpokládá při nápravě majetkových křivd žádný vlastní úkon toho, jemuž bylo ukřivděno, nebo jeho právních zástupců.¹⁰⁴ Tato skupina je charakteristická tím, že nebylo třeba podávat žádné výzvy k vydání majetku. Majetek jednoduše v zákoně určeném dnem přechází na jiný subjekt (obce, církve).

¹⁰⁰ *Universum: všeobecná encyklopedie*. Praha: Odeon, 2001, s. 104. ISBN 80-207-1070-3.

¹⁰¹ PRŮCHOVÁ, Ivana. *Restituce majetku podle zákona o půdě*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 1997. s. 22. ISBN 80-7179-110-5.

¹⁰² HUBÁLKOVÁ, Eva. *Majetkové restituce : problematika majetkových restitucí ve světle judičiální interpretace mezinárodní ochrany lidských práv*. Vyd. 1. Praha : ASPI, 2004. s. 64. ISBN 80-7357-032-7.

¹⁰³ KINDL, Milan. *Restituce v soudní praxi*. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 1997. s. 1. ISBN 80-7179-140-7.

¹⁰⁴ KINDL, Milan. *Restituce v soudní praxi*. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 1997. s. 1. ISBN 80-7179-140-7.

Do první skupiny se řadí tyto zákony:

➤ zákon č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí¹⁰⁵

➤ zákon č. 298/1990 Sb., o úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství Olomouckého¹⁰⁶

• Skupinu druhou tvoří zákony, u kterých se naopak při nápravě majetkových křivd předpokládá vlastní úkon toho, kterému má být majetek vrácen.¹⁰⁷ V této skupině jde tedy o to, že domáhající se osoba musí úřadu či určené osobě adresovat svou výzvu. Výzva musí být dodána v určité formě a lhůtě. Nejedná se pouze o jednotlivce, ale i o organizace.

Do druhé skupiny se řadí tyto zákony:

➤ zákon č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd¹⁰⁸

➤ zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích¹⁰⁹

➤ zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku¹¹⁰

➤ zákon č. 93/1992 Sb., upravující otázky související se zákonem č. 229/1991 Sb.¹¹¹

¹⁰⁵ *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů Česká republika : ročník 2000. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/zakon_05.html>.

¹⁰⁶ *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů Česká republika : ročník 2000. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/zakon_07.html>.

¹⁰⁷ KINDL, Milan. *Restituce v soudní praxi*. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 1997. s. 1. ISBN 80-7179-140-7..

¹⁰⁸ *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky : Československá federativní republika : České republiky / Slovenské republiky ročník 1990. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/1990.html>>.

¹⁰⁹ *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky : České republiky / Slovenské republiky ročník 1991. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/1991.html>>.

¹¹⁰ *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky : České republiky / Slovenské republiky ročník 1991. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/1991.html>>.

¹¹¹ *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky : České republiky / Slovenské republiky ročník 1992. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1992/1992.html>>.

3.1 Poskytování restitučních náhrad podle zákona č. 229/1991 Sb., o půdě

Jak je uvedeno výše, existuje k restituci pozemků hned několik restitučních zákonů. Z hlediska rozsahu a důležitosti pro mnou zvolené téma se nyní podrobněji zaměřím na zákon č. 229/1991 Sb., zákon o půdě, který byl přijat dne 21. května 1991. Z preambule a znění tohoto zákona odvozujeme, že jeho smyslem bylo především zmírnit následky některých majetkových křivd, k nimž došlo vůči vlastníkům zemědělského a lesního majetku v období let 1948–1989, a dosáhnout zlepšení péče o zemědělskou půdu obnovením původních vlastnických vztahů k této půdě. Zákon sám vymezuje skutkový základ, se kterým je spojeno právo na odškodnění.¹¹²

Zákon o půdě je jedním z tzv. restitučních zákonů a týká se výhradně lesního a zemědělského majetku, který byl v rozhodném období převeden do vlastnictví státu, popř. byl na základě individuálního správního aktu určen k užívání socialistické organizaci.¹¹³

Samotnou úpravu poskytování restitučních náhrad, tedy odškodnění za některé majetkové křivdy upravuje zákon o půdě trojím způsobem:¹¹⁴

1. Základní formou odškodnění je vrácení pozemků, jak říká § 6 zákona č. 229/1991Sb., vydáním nemovitosti. Způsob, jak pozemek vydat, je vymezen v § 14, 15 a 16 tohoto zákona.

¹¹² Československo. Zákon č. 229 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ze dne 21. května 1991. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1991, 45, s. 1062-1071. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb045-91.pdf>>.

¹¹³ NĚMEC, Jiří. *Pozemkové právo a trh půdy v České republice*. Vyd. 1. Praha : Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2004. s. 132. ISBN 80-86671-12-7.

¹¹⁴ KOPÁČ, L; ŠVESTKA, J. Úvaha nad možnostmi převodu restitučních nároků k zemědělským pozemkům. *Právní rozhledy : časopis pro všechna právní odvětví*. 1995, roč. 2, č. 6, s. 6. ISSN Československo. Zákon č. 229 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ze dne 21. května 1991. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1991, 45, s. 1062-1071. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb045-91.pdf>>.

¹¹⁴ NĚMEC, Jiří. *Pozemkové právo a trh půdy v České republice*. Vyd. 1. Praha : Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2004. s. 132. ISBN 80-86671-12-7.

¹¹⁴ KOPÁČ, L; ŠVESTKA, J. Úvaha nad možnostmi převodu restitučních nároků k zemědělským pozemkům. *Právní rozhledy : časopis pro všechna právní odvětví*. 1995, roč. 2, 1210-6410.

2. Druhá forma odškodnění je použitelná tehdy, pokud pozemek, na který by se jinak vztahovala restituce, nelze vlastníkovvi vydat. Vlastník tedy získává nárok na vlastnické právo k jinému pozemku, který je ve vlastnictví státu. V § 11 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. se vymezuje okruh případů, pro které nelze žádané pozemky vydat. V těchto případech tedy může vlastník uplatnit nárok na vydání pozemku „náhradního.“

3. Třetí forma odškodnění, kterou stanovuje zákon č. 229/1991 Sb. umožňuje poskytnutí finanční náhrady, a to v případech, kdy není možné vydat pozemek a kdy za něj nelze ani poskytnout pozemek náhradní.¹¹⁵ Finanční náhrada může být vyplacena v hotovosti nebo v cenných papírech, které mají povahu státního dluhopisu. Podstatný je fakt, že na odškodnění v hotovosti má nárok pouze původní vlastník pozemku.¹¹⁶

I přes to, že se stále hovoří o možnosti uplatnění restitučních nároků, a to hlavně v souvislosti s fyzickými osobami, které se domáhají vlastnictví k nemovitostem, jež byly zabaveny po roce 1948, je zákonem 229/1991 Sb. přesně dána lhůta na průkazné uplatnění restituce. Ve většině případů bylo nutné požádat o majetek do konce roku 1993.¹¹⁷

3.1.1 Upravující zákon č. 93/1992 Sb.

Zákon byl vydán 15. dubna 1992 a upravuje některé otázky související se zákonem č. 229/1991 Sb. Podle zákona č. 93/1992 Sb. se oprávněnou osobou, pokud byl majetek zkonfiskován na základě dekretu prezidenta č. 12/1945, stává osoba, která trvale žije

¹¹⁵ Československo. Zákon č. 229 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ze dne 21. května 1991. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1991, 45, s. 1062-1071. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb045-91.pdf>>.

¹¹⁶ Československo. Zákon č. 229 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ze dne 21. května 1991. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1991, 45, s. 1062-1071. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb045-91.pdf>>.

¹¹⁷ Československo. Zákon č. 229 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ze dne 21. května 1991. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1991, 45, s. 1062-1071. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb045-91.pdf>>.

na území České republiky. Zákon omezil řady restituentů na osoby, které v letech 1948–1990 neztratily české občanství, popřípadě je nabyly zpět podle platných zákonů.¹¹⁸

3.2 Zabavení majetku - konfiskační dekrety a dekret o státním občanství

Dekrety prezidenta republiky byly vydávány od vytvoření prozatímního státního zřízení ČSR v roce 1940 až do ustavení Prozatímního národního shromáždění 28. října 1945. Celkem bylo vydáno 143 dekretů, které upravovaly nejrůznější problémy politického, hospodářského, kulturního a sociálního charakteru, jež vyvstávaly před orgány prozatímního státního zřízení, ať již v době existence exilové vlády v Londýně, anebo v období činnosti vlády již se sídlem na území republiky až do doby, kdy se znovu ustavil zákonodárny sbor ČSR v podobě Prozatímního národního shromáždění.

Dnes již dekrety nemohou zakládat žádné nové právní vztahy. Platnost jimi založených právních vztahů však zůstává nedotčena.¹¹⁹

Konfiskaci a znárodnění majetku i u osob německé národnosti zakotvují tyto dekrety:

- dekret č. 5/1945 Sb., o neplatnosti některých majetkoprávních jednání z doby nesvobody a národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů, z 19. 5. 1945;¹²⁰
- dekret č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, z 21. 6. 1945;¹²¹
- dekret č. 28/1945 Sb., o osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu českými, slovenskými a jinými slovanskými zemědělci, z 20. 7. 1945;¹²²

¹¹⁸ Československo. Zákon ze dne 18. února 1992, kterým se mění a doplňuje zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1992, 23, s. 580-583. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1992/sb023-92.pdf>>.

¹¹⁹ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů: dekrety prezidenta republiky 1940-1945*. Praha : Linde, 2002. s. 235. ISBN 80-7201-352-1.

¹²⁰ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů: dekrety prezidenta republiky 1940-1945*. Praha : Linde, 2002. s. 439. ISBN 80-7201-352-1.

¹²¹ STANĚK, Tomáš. *Perzekuce 1945 : perzekuce tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva v českých zemích (mimo tábory a věznice) v květnu - srpnu 1945*. Vyd. 1. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1996. s. 87. ISBN 80-85241-99-4.

➤ dekret č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fonděch národní obnovy, z 25. 10. 1945;¹²³

dekrety č. 100–103/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, o znárodnění akciových bank a o znárodnění soukromých pojišťoven;¹²⁴

Aplikace těchto dekretů se vztahovala plošně na Němce, Maďary, ale i na kolaborující Čechy a Slováky, kteří se provinili proti československému státu. Pro osoby německé a maďarské národnosti platily výjimky, např. jejich majetek nepodléhal konfiskaci, pokud prokázaly, že: „*zůstaly věrny Československé republice, nikdy se neprovinily proti národu českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za jejich osvobození, nebo trpěly pod nacistickým či fašistickým režimem.*“¹²⁵

Znárodnovací dekrety také stanovují výjimky ze znárodnění bez náhrady. Osobám německé a maďarské národnosti, pokud se na ně výjimka vztahovala, musela být za znárodněný majetek poskytnuta náhrada, která měla být vypočtena jako obecná cena majetku podle úředních cen ke dni vyhlášení dekretu, popřípadě podle úředního odhadu. O náhradě rozhodoval ministr průmyslu po dohodě s ministrem financí, a to ve správním řízení.¹²⁶

Nelze vyloučit, že uplatněním dekretů prezidenta republiky vznikly v jednotlivých případech i určité křivdy. Takto vzniklé křivdy umožňuje odstranit novelizace zákona č. 229/1991 Sb., ve znění zákona č. 93/1992 Sb. (viz výše).

Nejdůležitějším dekretem týkajícím se kauzy Des Fours-Walderode je ústavní dekret č. 12/1945 Sb. na jehož základě přišel poslední majitel zámku Hrubý Rohozec Karl Friedrich Des Fours Walderode o svůj majetek.

¹²² KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů: dekrety prezidenta republiky 1940-1945.* Praha : Linde, 2002. s. 453. ISBN 80-7201-352-1.

¹²³ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů: dekrety prezidenta republiky 1940-1945.* Praha : Linde, 2002. s. 484. ISBN 80-7201-352-1.

¹²⁴ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů : dekrety prezidenta republiky 1940-1945.* Praha : Linde, 2002. s. 501. ISBN 80-7201-352-1.

¹²⁵ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů : dekrety prezidenta republiky 1940-1945.* Praha : Linde, 2002. s. 296. ISBN 80-7201-352-1.

¹²⁶ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů : dekrety prezidenta republiky 1940-1945.* Praha : Linde, 2002. s. 335. ISBN 80-7201-352-1.

Dekret vstoupil v platnost dne 21. června 1945 a: „s okamžitou platností a bez náhrady konfiskuje pro účely pozemkové reformy zemědělský majetek, jenž je ve vlastnictví všech osob německé a maďarské národnosti bez ohledu na státní příslušnost. Za osoby národnosti německé nebo maďarské jest považovati osoby, které při kterémkoliv sčítání lidu od roku 1929 se přihlásily k německé nebo maďarské národnosti nebo se staly členy národních skupin nebo útvarů nebo politických stran, sdružujících osoby německé nebo maďarské národnosti.“¹²⁷

Vstupem ústavního dekretu v platnost bylo Karlu Friedrichovi odňato vlastnické právo k panství Hrubý Rohozec. Karel Friedrich Des Fours-Walderode nepožádal o výjimku ze zákona. Konfiskace panství Hrubý Rohozec následovala 6. srpna 1945 dle platného ústavního dekretu č. 12/1945 Sb. listinou ONV Turnov čj. 10177/45.¹²⁸

Pro námi sledovanou kazu je velmi důležitý ještě ústavní dekret č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob německé a maďarské národnosti, z 2. 8. 1945.

V § I uvedeného dekretu je zakotveno:

„Českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské, kteří podle předpisů cizí okupační mocnosti nabyli státní příslušnosti německé nebo maďarské, pozbyli dnem nabytí takové státní příslušnosti československého státního občanství.“¹²⁹

Tento dekret se však nevztahoval na Němce a Maďary, kteří se v době zvýšeného ohrožení republiky přihlásili v úředním hlášení za Čechy nebo Slováky, pakliže prokáží,

¹²⁷ Československo. Dekret presidenta republiky o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa ze dne 21. 6. 1945. In *Sbírka nařízení a zákonů státu Československého ze dne 21. 6. 1945*. 1945, 7, s. 17-20. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb07-45.pdf>>.

¹²⁸ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 1.

¹²⁹ Československo. Ústavní dekret presidenta republiky o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské ze dne 2. srpna 1945. In *Sbírka nařízení a zákonů státu Československého ze dne 21. 6. 1945*. 1945, 17, s. 57-58. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb17-45.pdf>>.

že se činně podíleli na osvobozeneckém boji, nebo trpěli pod nacistickým nebo fašistickým terorem.¹³⁰

Dekret zbavoval československého státního občanství také Čechy, Slováky a jiné příslušníky slovanských národů, pokud se v době zvýšeného ohrožení republiky ucházeli o udělení německého, nebo maďarského státního občanství, aniž k tomu byli nuceni, např. okolnostmi.¹³¹

Na základě tohoto dekretu § 2 žádal Karl Fridrich Des Fours-Walderode o zachování československého státního občanství. Ve své žádosti uvádí svou účast v odboji,¹³² např. během 2. světové války ukrýval archiv hlavního města Prahy. Žádost byla v roce 1947 zamítnuta právě z důvodů nedoložení odbojové činnosti.

Jak ale dále uvádí žaloba Johanny Kammerlanderové z 19. srpna 2003, bylo občanství podle výše zmiňovaného dekretu zachováno, a to z důvodu vydání osvědčení o československém státním občanství Magistrátem hlavního města Prahy v prosinci 1947.

¹³⁰ Československo. Ústavní dekret presidenta republiky o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské ze dne 2. srpna 1945. In *Sbírka nařízení a zákonů státu Československého ze dne 21. 6. 1945.* 1945, 17, s. 57-58. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb17-45.pdf>>.

KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů : dekrety prezidenta republiky 1940-1945.* Praha : Linde, 2002. 511 s. ISBN 80-7201-352-1.

¹³¹ Československo. Ústavní dekret presidenta republiky o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské ze dne 2. srpna 1945. In *Sbírka nařízení a zákonů státu Československého ze dne 21. 6. 1945.* 1945, 17, s. 57-58. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb17-45.pdf>>.

¹³² *HR restituče.* Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 3.

4. Zámek Hrubý Rohozec

První dochované písemné prameny o Hrubém Rohozci jsou z roku 1322,¹³³ v té době patřil příslušníkům rodu Markvarticů.

O tom, kdo měl v držení Hrubý Rohozec po roce 1322, prameny výslovně neinformují, ale usuzuje se, že Rohozec tehdy patřil synu mocného Půty z Turgova.¹³⁴ Následně Hrubý Rohozec přechází do rukou Markvarta z Vartenberka, jemuž pařil do roku 1388.¹³⁵

Markvart z Vartenberka vedl boj s Václavem IV. Ten ho nechal uvěznit a Hrubý Rohozec přešel do držení Václava IV. Jak dlouho ho vlastnil, není přesně známo, ale již roku 1417 je Hrubý Rohozec v držení pánů z Michalovic.¹³⁶

Po smrti Jindřicha z Michalovic přešly všechny statky do rukou Jana Tovačovského z Cimburka. Po jeho smrti se majitelkou stává jeho druhá žena Johanka z Krajku.

Za Johanky z Krajku a jejího bratra Kunráta z Krajku došlo k první velké přestavbě, o které se můžeme ještě dnes dozvědět z erbů na hlavní bráně nebo z gotického balkónu na nádvoří. Roku 1534 přešel Hrubý Rohozec s celým panstvím v dluhu 10 000 kop grošů pražských tehdejšímu nejvyššímu purkrabímu pražskému Janu z Vartenberka a na Zvířeticích.¹³⁷ Hrubý Rohozec se tak znovu dostal do rukou pánů z Vartenberka. V jejich majetku pak zůstal až do roku 1620.

Za stavovského povstání roku 1618 se Jan Jiří přidal na stranu stavů a roku 1622 mu bylo veškeré jeho jmění konfiskováno. Místodržitel Karel z Lichtenštejna prodal jménem panovníka roku 1623 celé rohozecké panství Albrechtu z Valdštejna.¹³⁸

Valdštejn rohozecké panství prodal roku 1628 jako léno Mikuláši svobodnému pánu Des-Fours. Protože Mikuláš (Nicolas) byl věrný císaři, podržel panství i po roce 1634 a majetkem tohoto rodu Rohozec zůstal až do roku 1945,¹³⁹ kdy přešel do vlastnictví státu.

¹³³ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha: Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. s. 3.

¹³⁴ NOVÁK, František. *Hrubý Rohozec : průvodcovský text*. Pardubice: Státní památkový ústav, 1986. s. 59.

¹³⁵ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 15.

¹³⁶ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 18.

¹³⁷ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha: Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. s. 6.

¹³⁸ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha : Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. s. 12.

Roku 1947 oznámila správa ONV v Jičíně, že je nutno provést na zámku opravy, a to v roce 1947 nákladem 60 000 Kč (oprava krytiny) a v roce 1948 nákladem 225 000 Kč¹⁴⁰

V letech 1965-1967 byl celý objekt důkladně opraven a také došlo ke zpevnění jeho skalní podloží.¹⁴¹

V roce 1967 byla na Hrubém Rohozci instalována výstava Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Tato expozice mapovala vývoj šlechtických interiérů od 16. do počátku 20. století. Tvořily ji z velké části zápůjčky různých předmětů např. nábytek, obrazy, porcelán a dámské oděvy.

Velké pozornosti se zde těšily hlavně historické ukázky dámských šatů. Jelikož se ale jednalo o exponáty velmi choulostivé na dlouhodobou prezentaci, Národní památkový ústav a Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze rozhodly dále dobovou módu na Hrubém Rohozci nevystavovat.

4.1 Hrubý Rohozec dnes

Vzhledem k výše zmíněným okolnostem se správce státního zámku Hrubý Rohozec, kterým je Národní památkový ústav územní odborné pracoviště v Liberci, rozhodl zvážit možnost navrácení interiérů zámku do původní podoby z první poloviny 20. století.

Během roku 2008 probíhala odborná prohlídka původního mobiliáře, uloženého v depozitářích na Hrubém Rohozci.

Následná zjištění vedla k přesvědčení o správnosti tohoto záměru, tedy uvést zámek do podoby z první poloviny 20. století. Nejen, že se našlo 48 zchovalých unikátních fotografií zámeckých interiérů, které pocházely z roku 1932, ale také byla v depozitářích zámku nalezena podstatná část předmětů, které jsou na nich zachyceny.

Úpravy expozice začaly na podzim roku 2008, nově rekonstruované místnosti byly veřejnosti zpřístupněny již v dubnu 2009. Celá rekonstrukce začala tzv. předkaplím, které bylo do původní podoby uvedeno jako první. Během zimy práce pokračovaly v druhém

¹³⁹ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha : Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. s. 12.

¹⁴⁰ VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha : Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. s. 115.

¹⁴¹ NOVÁK, František. *Hrubý Rohozec : průvodcovský text*. Pardubice : Státní památkový ústav, 1986. s. 67.

patře zámku, kde byly upraveny do podoby z třicátých let 20. století: hala nad schodištěm, obě chodby, pokoj hraběnky Augusty Gabriely, pokoj hraběnky Marie Immaculaty, modrý salon, ložnice pro hosty a pokoj Karla Friedricha.

V roce 2009 se začalo pracovat na úpravách zámeckých interiérů hlavně v prvním patře. Zde byla obnovena pracovna, lovecký salón a ložnice Nicolause Wladimira Des Fours-Walderode. Dále byly úplně nově zpřístupněny dva pokoje, které využívala druhá manželka Nicolause Wladimira, salón a ložnice. Novou podobu také získala spojovací chodba a předpokoj prvního patra zámku.

V druhém patře ve stejné době byly rekonstruovány klenutý a zelený pokoj, jež také získaly podobu podle dobových fotografií.

Od roku 2010 se na Hrubém Rohozci nachází takřka ucelená expozice, kde je možné získat představu o životním stylu bývalých majitelů zámku mezi oběma světovými válkami.

Tato expozice se stále doplňuje a dotváří. Jak říká nynější kastelán zámku Jiří Holub: „*Na Hrubém Rohozci pořád instalujeme nové expozice. V listopadu musíme dodělat pokoj pana Des Foursa, který plánujeme otevřít na Vánoce.*“¹⁴²

Nová expozice se na zámku instaluje i přes odpor některých skupin obyvatelstva v regionu. Hned na začátku přeměny Hrubého Rohozce se z různých stran začal ozývat názor, že zámek se připravuje pro paní Johannu Kammerlanderovou. Negativní přístup k nové expozici si objevuje hlavně na stránkách čtvrtletníku *Od Ještěda k Troskám*, kde je pod článkem nejčastěji podepsán Václav Jenšovský.¹⁴³ Od změny expozice zámku přibyl v sezóně velký počet návštěvníků. Z toho usuzují, že ne pro všechny občany je nynější zámek pouze prezentováním nacismu, jak často tvrdí Josef Kunetka.¹⁴⁴ Zvýšení počtu návštěvníků by mohlo souviset i se skrytou reklamou, kterou Hrubému Rohozci dělá soudní spor. V roce 2011 začal soud jednat v dubnu, tedy na začátku sezóny, a v červenci přišla zpráva, že okresní soud v Semilech nároky paní Johannы Kammerlanderové uznal. To zajistilo návštěvnost až do října, neboť i negativní reklama je reklama.

¹⁴² Připadám si jako na Titaniku. *Hlasy a ohlasy*. 2011, č. 11, s. 19. ISSN 1111-1111.

¹⁴³ JENŠOVSKÝ, Václav. K 65. výročí konce 2. světové války. *Od Ještěda k Troskám : Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí : Českodubsko, Mnichovohradištsko, Sobotecko, Turnovsko a Železnobrodsko.*, 2010, č. 3, s. 172-194. ISSN 1214-1798.

¹⁴⁴ Výstava rozbouřila spor o vztah šlechty s nacisty. *Mladá fronta dnes*. 18. 9. 2010. s. 1. ISSN 1210-1168.

Změna vybavení, která se na zámku stále dotváří, stojí mnoho finančních prostředků, ale i přesto Hrubý Rohozec o spoustu peněz přichází. Nyní se investuje pouze do restaurování předmětů, jelikož ty by se v případě vrácení Hrubého Rohozce nestaly součástí restituce. Naproti tomu se do samotné budovy, jejíž východní palác má problémy se statikou a nádvoří i omítky jsou za hranicí životnosti, téměř neinvestuje.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Připadám si jako na Titaniku. *Hlasy a ohlasy*. 2011, č. 11, s. 21. ISSN 1111-1111.

5. Restituční spory rodu a jejich odraz v tisku

Tisk je jedním z hlavních médií, které ovlivňuje veřejné mínění. Ve třicátých letech 20. století sice začal vysílat rozhlas, dvacet let poté se objevila i televize, ale ve veřejném životě měla tato média vůči tisku spíše minoritní postavení. Tisk je výrazný prostředek k formování mínění.

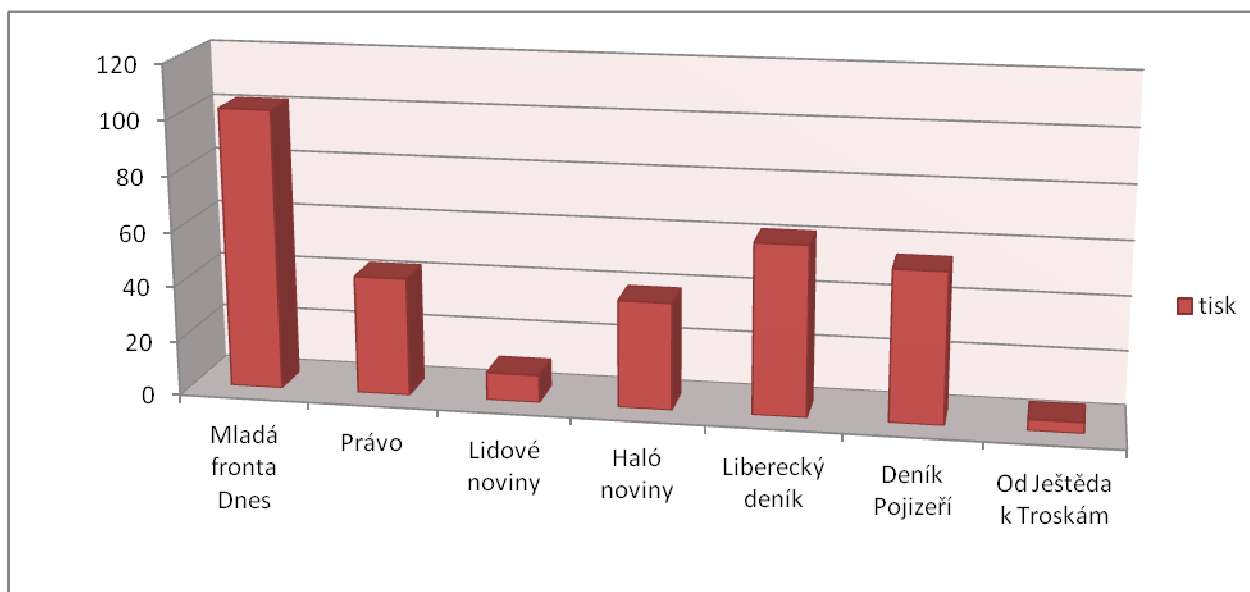
V dnešní době internetu nemají tištěná média tak významné postavení jako dříve, ale stále se jedná o nejdostupnější informování občanů.

Abych mohla dokumentovat, analyzovat a interpretovat průběh kauzy Des Fours-Walderode v tisku, vybrala jsem šest deníků: Mladou frontu Dnes, Právo, Lidové noviny, Haló noviny, Liberecký deník, Deník Pojizeří a také jedno regionální periodikum: Od Ještěda k Troskám.

Vybraná periodika zahrnují tisk regionální i celostátní. Díky tomu je možné získat hlubší povědomí o celém sporu. Dá se tak demonstrovat i způsob přebírání článků mezi různými redakcemi. Díky tomu si budeme moci na příkladech ukázat objektivnost či podjatost článků.

V následujících podkapitolách nejprve vybrané deníky a periodikum charakterizují, poté se budu věnovat referování výše uvedených tiskovin o kauze. Postojovou linií, kterou listy a periodikum udržovaly, budu dokumentovat především na autentických citátech, neboť jsou nejprůkaznějším materiálem. Postupně budou odhalovány stanoviska zmíněných tiskovin, a to buď jako příznivců rodiny Des Fours-Walderode, či příznivců státu (popřípadě města Turnov), nebo neutrálních pozorovatelů.

U všech zmíněných periodik jsem prostudovala vydání od roku 1992 až do počátku roku 2011. Toto rozmezí představuje období od začátku sledované kauzy téměř do současnosti.

Graf 1: Počet článků ve vybraných zdrojích od roku 1992 do počátku roku 2011

Graf 1 ukazuje, jakou důležitost má kauza pro sledované zdroje. Lze zde vyčíst, že kauze se nejvíce věnovala Mladá fronta Dnes a Liberecký deník. U obou listů je to pochopitelné. Mladá fronta Dnes se řadí mezi nejvýznamější a celostátní tisk a kauza rodu Des Fours-Walderode je pro Českou republiku velmi podstatná. Liberecký deník a Deník Pojizeří se o kauzu zajímají z důvodů regionální prestiže, kterou Hrubý Rohozec přináší zdejšímu kraji. Mimo jiné je kauza zajímavá i pro širokou, ale hlavně regionální veřejnost, jež by změnu majitele mohla vnímat téměř jako osobní ztrátu.

Nejen z důvodů citové vazby k dnes státnímu majetku, ale též proto, že mnoho pozemků patří v současnosti soukromým majitelům, kteří na ní za několik desítek let vybudovali svou živnost. Jako příklad můžeme uvést traktorovou stanici a zeleninu Hradec Králové nacházející se u Hrubého Rohozce.

5.1 Mladá fronta Dnes

Je jeden z největších celostátních deníků v České republice. Mladá fronta Dnes vychází denně s výjimkou neděle. Je zaměřena převážně na komentované zpravodajství s tematickými přílohami. Mladá fronta Dnes přináší zprávy o událostech domácích i zahraničních, informace z politiky, ekonomiky i sportu.

Nynějším šéfredaktorem je Robert Čásenský. Průměrný náklad se pohybuje kolem 260 000 prodaných výtisků denně. Deník Mladá fronta Dnes (stejně jako iDNES.cz) patří akciové společnosti MAFRA. Průměrný náklad Mladé fronty Dnes se v roce 2010 pohyboval kolem 240 000 prodaných výtisků denně.¹⁴⁶

Z mého pohledu se Mladá fronta Dnes snaží být objektivním deníkem, nezaujímá žádné vyhraněné politické názory a snaží se nezaujatě informovat svého čtenáře o regionálních i celostátních kauzách.

5.2 Lidové noviny

Patří mezi celostátní deníky České republiky. Lidové noviny vycházejí denně mimo neděle. Věnují se hlavně domácímu a zahraničnímu zpravodajství. Ve všech dnech vycházejí s velkou rubrikou Byznys.

Redakce novin je pod současným vedením šéfredaktora Dalibora Balšínska. Lidových novin se denně prodá kolem 250 000 kusů.¹⁴⁷ Stejně jako Mladá fronta Dnes i Lidové noviny patří do mediální skupiny MARFA. Mají charakteristické rysy společné s Mladou frontou Dnes. Svého čtenáře objektivně informují o realitě ve světě a společnosti. Domnívám se, že Lidové noviny se snaží udržovat stejnou názorovou linii jako Mladá fronta Dnes. Jelikož oba deník sponzoruje stejná mediální skupina.

5.3 Právo

Deník Právo vychází každý den mimo neděle. V úterý, ve středu a v sobotu vychází s pravidelnými přílohami, jako např. Styl pro ženy, Dům a bydlení a sobotní magazín.

Vydavatelem a většinovým vlastníkem je Zdeněk Porybný, denně čte Právo až 200 000 čtenářů.¹⁴⁸

¹⁴⁶ Otázky a odpovědi. *IDNES.cz* [online]. 2011, [cit. 2011-04-07]. Dostupný z WWW: <<http://zpravy.idnes.cz/mfdnes.asp?y=mfdnes/otazky-a-odpovedi.htm>>.

¹⁴⁷ *Lidové noviny* [online]. 2005 [cit. 2011-04-07]. Historie lidových novin v obrazech. Dostupné z WWW: <http://data.lidovky.cz/g/lidovky/lidove_noviny.htm>.

¹⁴⁸ *Pravo.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Tiráž. Dostupné z WWW: <<http://pravo.novinky.cz/tiraz.php>>.

Právo se profiluje jako levicový deník a je blízký sociální demokracii, jejíž názory a postoje často obhajuje.

5.4 Haló noviny

Český levicový deník vycházející od první poloviny devadesátých let. Je to stranicky profilovaný deník spojovaný s Komunistickou stranou Čech a Moravy, jejíž názory převážně prezentuje. Vychází každý den kromě neděle. Jeho součástí jsou přílohy Naše Pravda, která vychází v pondělí, Orbys-Kmen, jež vychází v sobotu a Haló magazín, vycházející jako příloha novin v pátek.

Noviny vycházejí nákladem 33 000 výtisků denně společností Futura a.s., která je vydává.¹⁴⁹

5.5 Regionální periodika

Ke sledování kauzy Des Fours-Walderode na Liberecku jsem zvolila regionální tisk Liberecký deník, Pojizerské listy a čtvrtletník Od Ještěda k Troskám.

5.5.1 Liberecký deník

Je zaměřen hlavně na problémy a zprávy týkající se regionu Liberec. Nejde jen o zprávy z Liberecka, ale článkům z tohoto kraje se nechává větší prostor. Liberecký deník je politicky nevyhraněný. Přináší čtenáři především informace z jednotlivých obcí. Věnuje se politice, kultuře i sportu.

Šéfredaktorkou Libereckého deníku je Lenka Makovičková. Tyto noviny vycházejí v denním nákladu 320 000 kusů.¹⁵⁰

¹⁴⁹ *Haló noviny* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Kontakt. Dostupné z WWW: <<http://www.halonoviny.cz/pages/kontakt>>.

¹⁵⁰ *Živé firmy* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Liberecký deník. Dostupné z WWW: <http://www.zivefromy.cz/liberecky-denik_f5439>.

5.5.2 Deník Pojizeří

Stejně jako Liberecký deník, je i Deník Pojizeří součástí skupiny Bohemia. Obsahuje všeobecná kulturní a sportovní zpravodajství z celé České republiky se zaměřením na dění v Pojizeří. Vzhledem ke společnému zřizovateli Pojizerského a Libereckého deníku, je pochopitelné, že oba deníky udržují stejný trend se zaměřením na region.¹⁵¹

5.5.3 Od Ještěda k Troskám

Je vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí, mapuje oblast Českodubská, Mnichovohradištská, Dolnobousovská, Sobotecká, Lomnická, Turnovská, Železnobrodská a Jičínská.¹⁵² Sborník vychází čtyřikrát ročně, a to vždy na začátku měsíce března, června, září a prosince. Od roku 1994 se nakladatelem sborníku stalo Sdružení měst a obcí Český ráj, od roku 2004 tento čtvrtletník vydává Občanské sdružení Paměť Českého ráje a Podještědí.¹⁵³ Předsedou redakční rady OJKT je prom. filosof Václav Jenšovský,¹⁵⁴ který stejně jako Josef Kunetka patřil v letech 1998–2002 k členům zastupitelstva města Turnova.¹⁵⁵ Přátelství těchto mužů se projevuje i na stránkách OJKT. Velký počet článků, které se týkají posledních příslušníků rodu Des Foursů-Walderode, zastává názor Petičního výboru, jehož členem je i předseda redakční rady OJKT Václav Jenšovský. Většina autorů sborníku je důchodového věku a preferuje dobu, kdy na Hrubém Rohozci pracoval jako kastelán František Novák, který ve čtvrtletníku několikrát publikoval.

¹⁵¹ Deník Pojizeří. *Deník.cz* [online]. 2005 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <<http://liberecky.denik.cz/>>.

¹⁵² Od Ještěda k Troskám. *Čtvrtletník Od Ještěda k Troskám* [online]. 2010, 20.4.2011 [cit. 2011-08-20]. Dostupné z: <http://www.ospamet.cz/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=62>.

¹⁵³ Od Ještěda k Troskám. *Čtvrtletník Od Ještěda k Troskám* [online]. 2010, 20.4.2011 [cit. 2011-08-20]. Dostupné z: <http://www.ospamet.cz/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=62>.

¹⁵⁴ Od Ještěda k Troskám. *Čtvrtletník Od Ještěda k Troskám* [online]. 2011, 23.11.2011 [cit. 2012-02-08]. Dostupné z: <http://www.ospamet.cz/index.php?option=com_contact&view=contact&id=8%3Aprom-filosof-vaclav-jenovsky&catid=12%3Acontacts&Itemid=72>.

¹⁵⁵ *Město Turnov* [online]. 2011 [cit. 2011-04-22]. Zastupitelstvo Města Turnova. Dostupné z WWW: <<http://www.turnov.cz/mesto-turnov/zastupitelstvo-mesta/historie-slozeni-zm-a-rm/historie-slozeni-zastupitelstev-a-rad-mesta-turnova.html>>.

5.6 Kauza rodiny Des Fours-Walderode v českém tisku

Všechny výše zmíněné tiskoviny se tématu ve sledovaném období věnovaly. Nejvíce se kauza objevovala v Mladé frontě Dnes, která umisťovala články často i na titulní stranu. V takovém případě se většinou jednalo o velké sloupky s palcovými titulky. Na stranách uvnitř novin to již byly spíše kratší útvary, které měly funkci denních zpráv. Vzhledem k tomu, že v Lidových novinách se články nenachází na titulní straně a mají funkci denních zpráv, můžeme usuzovat, že kauze nejspíše nepřikládají tak velkou důležitost.

Nyní se pokusím zmapovat samotnou kauzu, která se objevila na stránkách českých periodik.

5.6.1 Rok 1992

Kauza rodu Des Fours-Walderode se začala na stránkách periodik objevovat na začátku roku 1992, kdy Karl Friedrich Des Fours-Walderode požádal o navrácení majetku. Jednalo se o majetek hlavně v severovýchodních Čechách, sestávající se z tří tisíc ha lesů, zemědělské půdy, hospodářských budov a zámku Hrubý Rohozec. Tyto nároky uplatňoval u Okresních soudů v Pardubicích a Semilech. V červnu tytéž restituční nároky uplatnil u Pozemkového úřadu v Semilech. Žádal kromě vydání Hrubého Rohozce i rozsáhlé pozemky a lesy na Semilsku, Jablonecku a Liberecku.¹⁵⁶

Poslední žádost podal v září 1992, kdy požadoval navrácení svého dědictví po strýci Kuno Theodorovi. Jednalo se o velkostatek a zámek v Dřínově na Kroměřížsku spolu s 360 hektary polí a lesů.¹⁵⁷

Žádostem o navrácení majetku předcházelo udělení československého občanství Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode v roce 1991.

Podle tehdejšího tisku splnil Karl Friedrich Des Fours-Walderode všechny předpoklady pro navrácení svého rodového majetku: „*Dr. Walderode, čs. občan, žijící dnes*

¹⁵⁶ Restituce šlechtického majetku: Rod Des Fours Walderode. *České noviny.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=46364>.

¹⁵⁷ Restituce šlechtického majetku: Rod Des Fours Walderode. *České noviny.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=46364>.

v Praze, předložil letos v létě věrohodné doklady, popírající jeho spolupráci s nacisty a podle vyjádření pracovníků i semilského pozemkového úřadu pan hrabě splňuje všechny podmínky zákona 221/91 Sb.“¹⁵⁸ Jak můžeme usuzovat, články z počátku kauzy jsou objektivní, nenacházíme zde žádné zaujetí vůči restituentovi: „*Dr. Karel des Fours Walderode, je na dobré cestě k navrácení rodového majetku.*“¹⁵⁹

Ke konci roku se Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode podařilo uzavřít smlouvu se státním podnikem Lesy Harrachov, který mu vydal 89,3 hektarů lesa v katastru obcí Daliměřice a Bukovina.¹⁶⁰

5.6.2 Rok 1993

Začátkem roku 1993 Okresní pozemkový úřad v Semilech schválil dohodu o vydání 89,3 hektarů lesa mezi Karlem Friedrichem Des Fours-Walderode a podnikem Lesy Harrachov. Nyní měl restituent ještě velkou šanci získat rodový majetek do svého vlastnictví relativně snadno. To se změnilo v prosinci, kdy Generální prokuratura ČR podala protest proti udělení státního občanství z roku 1991 a navrhla odebrat Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode občanský průkaz. Rovněž upozornila na pochybné osvědčení o zachování československého občanství z roku 1947.¹⁶¹ Toto zpochybnění se odrazilo i na stránkách novin: „*Turnovští radní však zpochybňují doklady předložené Walderodem včetně státního občanství České republiky a zajímají se o válečné období tohoto hraběte, který působil v ozbrojených složkách nacistické armády. O pomoc se obracejí na centrální archiv Bundeswehru v Bonnu i na velvyslanectví USA v Praze.*“¹⁶² Město Turnov mělo již od roku 1993 snahu hledat důkazy proti Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode, což gradovalo vznikem Petičního výboru Walderode. Členové tohoto výboru byli a jsou přesvědčeni o nacistické minulosti Karla Friedricha Des Forus-

¹⁵⁸ Hrubý Rohozec zpět Desfoursům : Prezident Beneš se mylil. In *SD : Severočeský regionální deník*, 12. 10. 1992, roč. 2, č. 240, s. 1.

¹⁵⁹ Hrubý Rohozec zpět Desfoursům : Prezident Beneš se mylil. In *SD : Severočeský regionální deník*, 12. 10. 1992, roč. 2, č. 240, s. 1.

¹⁶⁰ Restituce šlechtického majetku: Rod Des Fours Walderode. *České noviny.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=46364>.

¹⁶¹ *Cui bono restituce II.*. 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 66.

¹⁶² Touží po Hrubém Rohozci : Dostanou Desfoursové zpět zámek a půdu?. In *Region Nisa : Obdeník*, 18. 06. 1993, roč. 3, č. 71, s. 1.

Walderode: „Činnost Karla Des Fours ve wehrmachtu, členství v sudetoněmecké straně a funkce dohlážitěle nad vojenskou výrobou jsou prý dozajista doložené v pražských archivech.“¹⁶³

Ujištění prý či dozajista v nás, jako ve čtenářích, může vzbuzovat velmi matoucí pocity. Copak ani Petiční výbor si při svém vzniku nebyl jist existencí skutečných důkazů, nebo se jedná pouze o špatnou formulaci redaktora.

Je celkem zjevné, že již v roce 1993 se o Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode začalo smýšlet jako o nacistovi, který se v době ohrožení republiky otočil zády k československému národu. Tato myšlenka provází spor po celou jeho dobu a je základní strategií postupu oponentů jeho restitučních nároků.

5.6.3 Rok 1994

V tomto roce bylo přerušeno jednání o vydání zámku Hrubý Rohozec. Ještě před začátkem jednání o Hrubém Rohozci bylo na stránkách novin projednáváno téma kontroverzního občanství Karla Friedricha Des Fours-Walderode. Jak je výše zmíněno restituent získal občanství v roce 1991. Jako osobě hodné zvláštního zřetele mu jej potvrdil ministr Jan Ruml v roce 1992. Na to reagovala Generální prokuratura ČR a podala protest proti jednání ministra Jana Rumla: „Státní prokuratura podala protest proti udělení občanství Karlu Des Fours Walderode, které dostal zřejmě na doporučení některých orgánů státní správy.... Na základě daných vymezení může v takových případech rozhodovat pouze ministr.“¹⁶⁴ Ministr protestu nevyhověl, rozhodnutím z 18. února 1994 znovu zamítl důsledné posouzení archivních dokumentů k občanství Karla Friedricha Des Fours-Walderode a s konečnou platností odmítl ve věci občanství dále jednat.¹⁶⁵ „Poslední potomek rodu – devadesátiletý Karl se stal Čechem (snad ne definitivně) koncem února, kdy ministr vnitra potvrdil češství příslušníku wehrmachtu, člena svazu německých velkostatkářů, Sudetendeutsche Partei a od července roku 1939 z vlastního rozhodnutí

¹⁶³ V propasti snů – restituční národy Desfoursů zpochybněny. In *Region Nisa : Obdeník*, 3. 09. 1993, roč. 3, č. 103, s. 1.

¹⁶⁴ Jizerské lesy Walderodovi? Rozhodne Jan Ruml. In *Region Nisa : Obdeník*, 2. 2. 1994, roč. 4, č. 14. s. 1.

¹⁶⁵ *Cui bono restituće II.*. 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 66.

*i občana Velkoněmecké říše.*¹⁶⁶ Formulace autora článku „z vlastního rozhodnutí“ mi nepřijde zrovna nejšťastnější. Připadá mi to natolik logické, jako že všichni obyvatelé Čech a Moravy se dobrovolně staly občany Velkoněmecké říše.

Za toto rozhodnutí nebyl kritizován jen Karl Friedrich Des Fours-Walderode, ale také ministr Jan Ruml, jenž občanství udělil: „*K veřejné obhajobě rozhodnutí v cause Walderode vyzvali členové Petičního výboru ministra vnitra poté, co v televizi vyhlásil, že Karlu Des Fours Walderode potvrzuje občanství, protože dodatečným zkoumáním zjistil u něj hlubší citový vztah k českému národu.*“¹⁶⁷

Tento krok nepřijaly žádné noviny pozitivně, ba ani objektivně, a premiérovi to bylo vyčítáno: „*Ministr Ruml se opět vyznamenal. Bez velkých obštrukcí tak získal K. Walderode občanství ČR i přesto, že je mu přisuzována příslušnost k wehrmachtu a členství v Henleinově Sudetoněmecké straně. Tento muž patřil do skupiny, jíž ministerstvo udělilo výjimku a odpustilo podmínku pětiletého trvalého pobytu.*“¹⁶⁸ V podobném duchu s větší či menší částí ironie jsem se setkala ve všech člancích s tímto tématem.

Udělení občanství panu Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode je také často srovnáváno s lidmi, kteří na ně marně čekají: „*Hrabě Karl je tak českým občanem na rozdíl od trpících kazašských a volyňských Čechů, politických emigrantů i mnoha stovek Slováků, bydlících desítky let v Čechách a marně žádajících o české občanství.*“¹⁶⁹

Na toto téma se rozepsal i Liberecký den: „*Neměli spíše tvrdé podmínky lidé, kteří po rozpadu společného státu museli žádat o propuštění ze svazku SR, a to jenom proto, že se narodili na Slovensku a většinu svého života žili na území dnešní ČR a absolvovali všechny české školy?...Mnozí se ani odpovědi ze slovenské strany nedočkali a na okresních úřadech po uplynutí patřičné lhůty učinili prohlášení o volbě státního občanství České republiky. Oproti K. Walderode měli obyčejní lidé smůlu.*“¹⁷⁰

Ve srovnání s rokem 1992, kdy je Karl Friedrich Des Fours-Walderode v novinách označován celým jménem a také s akademickým titulem, se posouváme do období, kdy

¹⁶⁶ Beneš se v hrobě obrací. In Region Nisa : Obdeník, 7. 3. 1994, roč. 4, č. 28, s. 1.

¹⁶⁷ Prohlášení petičního výboru v kauze Walderode. *Pojizerské listy*. 6. 12. 1995, s. 2. ISSN 1210-4965.

¹⁶⁸ Prapodivný Rumlovský metr. *Liberecký den*. 1994, 1.roč, s. 3. ISSN 1214-8571.

¹⁶⁹ Beneš se v hrobě obrací. In Region Nisa : Obdeník, 7. 3. 1994, roč. 4, č. 28, s. 1.

¹⁷⁰ Prapodivný Rumlovský metr. *Liberecký den*. 1994, 1.roč, s. 3. ISSN 1214-8571.

noviny restituenta představují jako Němce, kolaboranta a nacistu. Nejčastěji je oněm psáno jako o Karlu Walderode, nebo Carlu Walderode. Z toho můžeme usuzovat, že se s ním jednalo jako s příslušníkem cizí šlechty. Dokonce i minulost rodu Des Fours byla v novinách interpretována s notnou dávkou neobjektivnosti: „*Jeho předkové získali smržovské a turnovovské panství za jidášské služby a ochotu bojovat a intrikovat proti českým stavům. Habsburkové jejich loajalitu ocenili po svém vítězství na Bílé hoře.*“¹⁷¹

5.6.4 Rok 1995

Tento rok nebyl pro Karla Friedricha Des Fours-Walderode nejšťastnější. Většinu jeho žádostí zamítly a následně bylo zpochybněno i vydání lesa z katastru obce Daliměřice a Bukovina.

Na začátku roku mu byla zamítnuta žádost o panství Smržovka na Jablonecku.¹⁷² Panství po druhé světové válce zkonfiskovaly jeho bratrům, kteří během války zemřeli.

V červnu vydal Pozemkový úřad v Kroměříži zamítavý verdikt na vrácení velkostatku v Dřínově na Kroměřížsku, neboť žadatel nedodal zákonem stanovené doklady. Karl Friedrich Des Fours-Walderode se v zákonné lhůtě neodvolal.¹⁷³

Petiční výbor města Turnova se během roku snažil dokázat neoprávněnost vydání 89,3 hektarů lesa, jejich stížnosti byly vyslyšeny ke konci roku 1995. Ministr zemědělství Josef Lux zrušil rozhodnutí Pozemkového úřadu v Semilech, který držení lesa Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode potvrdil. Rozhodnutí bylo zrušeno na základě nesplněné podmínky trvalého pobytu na území České republiky (viz zákon č. 243/1992Sb.):¹⁷⁴ „*Karel des Fours Walderode nespĺňuje některé podmínky vládou schválené novely zákona o restitucích zemědělského majetku například tím, že občanství*

¹⁷¹ Beneš se v hrobě obrací. In Region Nisa : Obdeník, 7. 3. 1994, roč. 4, č. 28, s. 1.

RAK, Jiří. *Bývali Čechové: České historické mýty a stereotypy*. Jinočany: H & H Jinočany, 1994, 148 s. ISBN 80-85787-73-3.

¹⁷² Restituce šlechtického majetku: Rod Des Fours Walderode. *České noviny.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=46364>.

¹⁷³ Restituce šlechtického majetku: Rod Des Fours Walderode. *České noviny.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=46364>.

¹⁷⁴ *Cui bono restituce II.*. 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. s. 66.

mu nebylo uděleno podle legislativních norem, které novela předpokládá.“¹⁷⁵ Na nastalou situaci reagoval Karl Friedrich Des Fours-Walderode hned na začátku roku 1996, kdy požádal o přezkoumání rozhodnutí Josefa Luxe. Ten totiž zrušil soudní rozhodnutí z roku 1992, které schválilo vydání 89 ha lesa: „Walderode žádá přezkoumání rozhodnutí ministra zemědělství Josefa Luxe....“¹⁷⁶

Ač se v roce 1992 zdál spor naprosto jasným a vydání majetku Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode nemělo nic bránit, neboť restituent doložil všechny dokumenty pro navrácení jeho rodového panství, nyní se situace změnila. Po vzniku Petičního výboru Walderode se vyskytla velmi silná opoziční strana. Petiční výbor začal apelovat na „zdravý rozum“ spoluobčanů, kteří stejně jako členové výboru nechtějí, aby byl vydán tak rozsáhlý majetek kolaborantovi: „Občane, nebuď lhostejný! V naší stále ještě křehké demokracii důsledně prosazuj právo, spravedlnost a dodržování zákonnosti.“¹⁷⁷ Podle mluvčího Petičního výboru Josefa Kunetky nemá restituent žádné právo na vrácení požadovaného majetku. Svůj názor zveřejňuje od roku 1993 v českých periodikách.¹⁷⁸

Je velmi záslužné, že se Petičnímu výboru dává takový prostor pro zveřejnění jejich stanovisek. Všichni členové jsou si jisti, že podporují správnou věc, a proto se důrazně snaží hájit své stanovisko. Jako čtenář se ale dovoluji zeptat, kde se v českých novinách nachází stanovisko druhé strany? Přeci jen i ona je přesvědčena, že právo je na její straně a také se velmi naléhavě snaží prosazovat svou pravdu.

Pro českého čtenáře bylo již v roce 1995 velmi složité být nestranným pozorovatelem: „Protože jsme se chtěli dozvědět víc, oslovili jsme Josefa Kunetku, mluvčího turnovského petičního výboru.“¹⁷⁹ Podle Pojizerských listů je Josef Kunetka nejpovolanější osobou. V českých periodikách se neobjevuje názor Karla Friedricha Des Fours-Walderode, ten nejspíše povolnou osobou není. Z pohledu čtenáře je velmi snadné nechat se strhnout pravdou Petičního výboru, jelikož jiný názor k dispozici bohužel není.

¹⁷⁵ Lux : Walderode nespĺňuje restituční podmínky. *Právo*. 16. 01. 1996, s. 4. ISSN 1211-2119.

¹⁷⁶ Walderode žádá přezkoumání. *Mladá fronta Dnes*. 22. 2. 1996, s. 3. ISSN 1210-1168.

¹⁷⁷ Prohlášení petičního výboru v kauze Walderode. *Pojizerské listy*. 6. 12. 1995, s. 2. ISSN 1210-4965.

¹⁷⁸ Spor kolem navrácení majetku hruborohozeckého panství postupuje, zdá se, do dalšího kola. *Pojizerské listy*. 25. 1. 1995, s. 2. ISSN 1210-4965; Prohlášení petičního výboru v kauze Walderode. *Pojizerské listy*. 6. 12. 1995, s. 2. ISSN 1210-4965, Kauza Walderode podle všeho skončí u soudu. *Pojizerské listy*. 1. 3. 1995, s. 3. ISSN 1210-4965.

¹⁷⁹ Spor kolem navrácení majetku hruborohozeckého panství postupuje, zdá se, do dalšího kola. *Pojizerské listy*. 25. 1. 1995, s. 2. ISSN 1210-4965.

5.6.5 Rok 1996

Jak již bylo výše zmíněno, v roce 1996 musel Karl Friedrich des Fours-Walderode reagovat na nastalou situaci, která se týkala 89,3 ha lesa. Restituent zažádal o přezkoumání rozhodnutí Josefa Luxe. Lux zrušil soudní rozhodnutí z roku 1992, které schválilo vydání lesa: „*Walderode žádá přezkoumání rozhodnutí ministra zemědělství Josefa Luxe....*“¹⁸⁰

Zlomovým byl také začátek roku 1996, kdy se česká vláda snažila zamezit restitučním nárokům Karla Des Fours-Walderode a dalších osob, které získaly občanství od ministerstva vnitra po roce 1989. Dne 8. února 1996 schválila Poslanecká sněmovna ČR novelu zákona o půdě. Ze zákona o půdě byla vypuštěna podmínka trvalého pobytu, ale o majetek v rámci restituce mohl podle novely požádat pouze ten, kdo do ledna 1990 nepozbyl české státní občanství:¹⁸¹ „...*Walderode se na základě vlastní žádosti československého občanství vzdal v roce 1949 a vycestoval do Rakouska, takže novou podmínku pro restituce nesplňuje....*“¹⁸² Je velmi zářející, že se vláda snažila zákon o půdě aplikovat i na kauzu rodu Des Fours-Walderode, a to i přesto, že o majetek požádali již několik let před schválením zmiňovaného zákona. Zde si můžeme položit etickou otázku. Lze vůbec takto zpětně vyžadovat určitý právní stav poté, co v roce 1989 byl přijat zákon, který takové podmínky splnit nevyžadoval? Platí v tomto případě právní normy nebo pouze politická objednávka?

Tento zákon se na stránkách periodik neobešel bez povšimnutí. Některé, viz výše, pouze informují, ale například Lidové noviny¹⁸³ se zdatelně přiklonily na stranu Karla Friedricha Des Fours-Walderode: „...*sněmovna oproti původnímu znění zákona a v jistém smyslu proti nálezu Ústavního soudu okruh oprávněných osob zúžila. Připravila tak o možnost získat zpět svůj majetek ty, kteří po válce získali zpět české, resp. československé občanství, poté byli komunistickým státem okradeni, donuceni k emigraci, a tím také připraveni o občanství. Pro tento nehorázný návrh se svorně podepsala celá*

¹⁸⁰ Walderode žádá přezkoumání. *Mladá fronta Dnes*. 22. 2. 1996, s. 3. ISSN 1210-1168.

¹⁸¹ Ministerstvo vnitra. *Ministerstvo vnitra České republiky: Sběrka zákonů Česká republika ročník 1996* [online]. 2008 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1996/1996.htm>>.

¹⁸² Emigranti mohou žádat půdu, Walderode nikoliv. *Právo*. 9. 2. 1996, s. 3. ISSN 1211-2119.

¹⁸³ Navzdory tomu, že statisticky věnovaly LN kauze minimum prostoru, této fázi případu se věnovaly.

opozice....V souhrnu zákonem nebude dotčen velký počet lidí; o to více je to norma účelová, nespravedlivá a hanebná....“¹⁸⁴

Zůstává otázkou, nakolik byl tento čin pouze účelový, politicky ovlivněný a nespravedlivý vůči všem potenciálním restituentům. Faktem je, že spor trvá do dnešních dnů a československý a následně i český stát nalezl způsob, jak znemožnit navrácení majetku rodu Des Fours-Walderode. Na tomto místě by pravděpodobně bylo vhodné položit si etickou otázku, jakou měrou se vina za neprokázaný pronacistický přístup jedince má právo promítnout do jednání státu a jeho hledání způsobů, proč nevrátit majetek, který rodu legitimně patřil po celá staletí.

Zhruba v polovině roku 1996 se kauza na stránkách periodik stále objevuje, nyní se jedná o panství v severovýchodních Čechách. Všechna periodika shodně informují, že Karl Friedrich Des Fours-Walderode nemá na žádný rodový majetek nárok: „*Karel Des Fours Walderode nesplňuje podmínky restitučního zákona ani poté, co Ústavní soud zrušil podmínku o trvalém pobytu restituentů v ČR, a nemá právo žádat vrácení pozemků na Semilsku ani zámku Hrubý Rohozec. Uvedl to pro Právo jednatel Petičního výboru města Turnova Josef Kunetka.*“¹⁸⁵

V podobném duchu informuje i Liberecký deník: „*Petiční výbor města Turnova odmítá restituční nároky Karla Des Fours Walderode, uplatňované na bývalém hruborohozeckém panství v okrese Semily. Podle jednatele Petičního výboru J. Kunetky nesplňuje Walderode podmínky restitučního zákona ani poté, co Ústavní soud loni v listopadu zrušil podmínku trvalého pobytu v ČR.*“¹⁸⁶

Na těchto dvou příkladech je viditelné, že pokud deníky čtenáře informují, že restituent nemá žádný nárok na vrácení svého majetku, vždy je v pozadí zmíněna skupina kolem Petičního výboru. Stále v periodikách postrádám názor druhé strany, který by zcela jistě zněl jinak. Zde se nám nabízí otázka, koho by mohl názor či vyjádření Karla Friedricha Des Fours-Walderode zajímat. Měl někdy nějaký redaktor zájem zprostředkovat čtenáři stanovisko druhé strany?

¹⁸⁴ Legislativní nouze a paragraf Walderode. *Lidové noviny*. 16. 2. 1996, s. 3-4. ISSN 0862-5921.

¹⁸⁵ Walderode nesplňuje restituční podmínky ani na Semilsku. *Právo*. 7. 5. 1996, s. ISSN 1211-2119.

¹⁸⁶ Petiční výbor Turnova Odmítá Walderodovy restituční nároky, *Liberecký deník*. 26. 4. 1996, s. 3. ISSN 1802-078X.

V tomto roce byl také vydán rozsudek týkající se panství Smržovka, které Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode vydáno nebylo. Restituent žádal panství na základě dědického práva. Majetek patřil jeho dvěma nevlastním bratrům, kteří neměli československé občanství: „*Restituční nároky Karla Des Fours Walderodeho týkající se 3600 ha na Jablonecku byly s konečnou platností zamítnuty. Městský soud v Praze 2 v odvolacím řízení v úterý potvrdil rozhodnutí Pozemkového úřadu v Jablonci nad Nisou ze začátku roku 1995, že Walderode nemá na tento majetek nárok, protože nikdy nebyl jeho vlastníkem.*“¹⁸⁷ Tato zpráva byla zveřejněna v mnoha novinách ve velmi podobném až téměř stejném znění.¹⁸⁸

Tímto soudním sporem se noviny zabývaly spíše okrajově, ale relativně objektivně. V článcích jsou patrná fakta (viz výše). Ale i fakta mohla být přebita jednou emotivně zabarvenou citací, která článek dodává úplně jiný pohled: „*Jsem rád, že soud nároky Walderodeho odmítl, protože každou neoprávněnou restituci považuji za rozkrádání státního majetku.*“¹⁸⁹ Takto se v článku pro Liberecký deník vyjádřil Ing. Karel Šaral, ředitel Územního odboru Ministerstva zemědělství ČR Liberec a Jablonec, jenž se účastnil soudu konaného v Praze.

S rozhodnutím Městského soudu v Praze se Karl Friedrich Des Fours-Walderode neztotožnil a podal stížnost k Ústavnímu soudu: „*Nesouhlasí totiž s verdiktem městského soudu, který potvrdil výrok Okresního pozemkového úřadu v Jablonci. Ten rozhodl nevydat Walderodemu požadované pozemky.*“¹⁹⁰ Zpráva je jasná a nestranná, ale spíše jen na první pohled. Opět je zde použito pojmenování Walderode. Z tohoto označení můžeme vyčíst pejorativní podtext. Naprosto stejný článek vyšel 1. listopadu 1996 také v Ústeckém a Středočeském deníku.

Karl Friedrich Des Fours-Walderode v tomto roce podal stížnost nejen k Ústavnímu soudu, ale také odvolání k soudu Vrchnímu. U toho žádal přezkoumání rozhodnutí ministra Josefa Luxe, které se týkalo 89,3 ha lesa v obcích Daliměřice a Bukovina. Na těchto

¹⁸⁷ Soud zamítl restituční nároky Walderodeho na Jablonecku. *Právo*. 19. 4. 1996, s. 2. ISSN 1211-2119.

¹⁸⁸ Podle rozhodnutí soudu K. Fours Walderode majetek za dvě miliardy nezíská. *Liberecký den*. 18. 4. 1996, s. 3. ISSN 1214-8571.

Walderode nezíská část bývalého majetku na Jablonecku. *Mladá fronta Dnes*. 18. 4. 1996, s. 2. ISSN 1210-1168.

¹⁸⁹ Podle rozhodnutí soudu K. Fours Walderode majetek za dvě miliardy nezíská. *Liberecký den*. 18. 4. 1996, s. 3. ISSN 1214-8571.

¹⁹⁰ Walderode podal stížnost. *Liberecký deník*. 1. 11. 1996, s. 7. ISSN 1802-078X.

hektarech restituent již několik let hospodařil: „*Podal návrh k Vrchnímu soudu na přezkoumání rozhodnutí, kterým ministr zemědělství vrátil 89,3 ha zpátky státu.*“¹⁹¹

Podle žádostí a následných stížností na vrácení majetku Karlu Friedrichu Des Fours-Walderode můžeme usuzovat, že se restituent domnívá, že je v právu ve věci navrácení konfiskovaného majetku. Přece jen je celkem paradoxní, že by člověk s tak vysokým vzděláním a s mnohými zkušenostmi požadoval navrácení majetku i v případě, kdyby měl nacistickou minulost. Jako vzdělaný člověk musel počítat s vyzrazením případné nacistické minulosti během soudních sporů. Ale i s tímto tvrzením se dá polemizovat, přeci jen lidé jsou různí.

5.6.6 Rok 1997

V tomto roce se v souvislostech s rodinou Des Fours-Walderode začalo psát až v červnu, kdy Ústavní soud zamítl stížnost proti rozsudku Městského soudu v Praze, a tím potvrdil rozhodnutí Pozemkové úřadu v Jablonci nad Nisou. Nyní byl centrem sporu velkostatek Smržovka, okolní půda a nemovitosti. Tento spor Karl Friderich Des Fours-Walderode definitivně prohrál. Zároveň můžeme mluvit o malém vítězství pro restituenta, neboť podle advokáta Felixe Nevřely, nebyla zpochybněna česká státní příslušnost jeho klienta: „*Jsem proto rád, že soud nezpochybnil českou státní příslušnost Walderodeho.*“¹⁹² V souvislosti nezpochybněné české státní příslušnosti může restituent dále žádat rozsáhlý rodový majetek v severovýchodních Čechách.

Informace týkající se rozhodnutí Ústavního soudu byla pro českou veřejnost velmi podstatná, jinak si nemohu vysvětlit, že o této zprávě informovaly nejen regionální deníky, ale také celostátní.¹⁹³

Po rozhodnutí Ústavního soudu v Brně se na stránkách periodik „oslavovalo“ vítězství proti nacistické zvěli a zároveň začaly vycházet články, ve kterých byly publikovány

¹⁹¹ Walderode čeká na odvolací soud a v lesích těží dál. *Práce*. 28. 1. 1997, s. 5.

¹⁹² Ústavní soud zamítl část národků šlechtice Walderodeho, *Mladá fronta Dnes*, 6. 6. 1997. s. 2. ISSN 1210-1168.

¹⁹³ Walderode neuspěl u Ústavního soudu. *Právo*. 6. 6. 1997, s. 1. ISSN 1211-2119; Ústavní soud zamítl část národků šlechtice Walderodeho. *Mladá fronta Dnes*. 6. 6. 1997, s. 1. ISSN 1210-1168; Walderode neuspěl. *Liberecký deník*. 6. 6. 1997, s. 4. ISSN 1802-078X; Soud zamítl Walderodeho nárok na Smržovku. *Severočeské noviny*. 6. 6. 1997, s. 5. 1210-6291.

rozhovory s členy Petičního výboru. Jeho členové nikdy nepochybovali o rozsudku, jsou přesvědčeni, že Karl Friedrich Des Fours-Walderode nemá nárok na vrácení rodového majetku. Rozhodnutím Ústavního soudu mohli členové Petičního výboru dostat znovu slovo: „*Po krátké schůzce stejnojmenného Petičního výboru nás jeho členové ujistili, že důsledně sledují průběh restitučního požadavku šlechtice Karla Des Fours Walderode. Jeho nárok na vrácení pozemků a objektů rodového panství na Jablonecku a Smržovce v těchto dnech označil Ústavní soud za neoprávněný, z důvodu nesplnění dědických náležitostí. Členové PV však trvají na tom, že šlechtic nesplňuje ani podmínky restitučních zákonů č. 229/91 a 243/92. To už bylo prokázáno 24. 11. 1995, kdy ministr Josef Lux zrušil "zkušební" vydání 89 ha lesa na Turnovsku. Členové PV uvádějí, že se Walderode provinil proti našemu státu za okupace a plně se na něj vztahuje konfiskační dekret č.12/45.*“¹⁹⁴

Petiční výbor opět dostal možnost vyjádřit se k nastalé situaci. Názor druhé strany bohužel stále chybí. Jediná možnost jak může čtenář získat alespoň částečný názor druhé strany, jsou citace právního zástupce Karla Friedricha Des Fours-Walderode Felixe Nevřely, jehož jedna maximálně dvě věty se občas v českém periodiku vyskytnou.

Rok 1997 nepatřil pro Karla Friedricha Des Fours-Walderode mezi nejúspěšnější. Nejen že rozhodnutím Ústavního soudu přišel o Smržovské panství, ale v srpnu Vrchní soud zamítl jeho stížnost na rozhodnutí ministra Josefa Luxe týkající se 89,3 ha lesa v Daliměřicích a Bukovině.

O rozhodnutí vrchního soudu jsem se nedočetla v novinách z roku 1997, ale až z roku 1998, které o této události informovaly pouze ve shrnujících zprávách o kauze Des Fours-Walderode: „*V minulosti i Vrchní soud tak potvrdil oprávněnost rozhodnutí ministra zemědělství Josefa Luxe o navrácení zhruba 90 hektarů lesů, které již šlechtic předběžně získal.*“¹⁹⁵

Nedokáži objasnit, z jakého důvodu pro česká tištěná média nebyla informace týkající se dalšího zamítnutí stížnosti Karla Friedricha Des Fours-Walderode zajímavá. Spíše bych očekávala, že tato zpráva bude na stránkách denního tisku řádně dokumentována i s komentáři Petičního výboru.

¹⁹⁴ Nemohly být naplněny podmínky zákona. *Krkonošské noviny*. 12. 6. 1997, s. 2. ISSN 1210-6038.

¹⁹⁵ Informujeme. *Hradecké noviny*. 27. 3. 1998, s. 2. 1210-602X.

5.6.7 Rok 1998

Podle článků vydaných roku 1998 a týkajících se kauzy Des Fours-Walderode, ztratil restituent všechny naděje na svůj rodový majetek v severovýchodních Čechách: „*Potomek bývalého šlechtického rodu Karl des Fours-Walderode při střeďečnřm jednání u městského soudu v Praze II ztratil svůj nárok na pozemky a nemovitosti v jabloneckém a semilském okrese, které požadoval.... Rozhodnutí Pražského soudu je konečné.*“¹⁹⁶

Obdobně informoval i Liberecký deník: „*Poslední naději včera zřejmě u Městského soudu v Praze ztratil šlechtic JUDr. Karel Desfours Walderode, který si dělal nárok na několik tisíc hektarů pozemků a statek na Jablonecku.*“¹⁹⁷

Také Haló noviny otiskly podobnou zprávu: „*Karl des Fours Walderode, šlechtic, jenž usiluje o restituci zámku Hrubý Rohozec a tisíců hektarů půdy na Turnovsku a Jablonecku, před Městským soudem v Praze 2 tento svůj spor o rozsáhlý majetek ve středu prohrál.*“¹⁹⁸ Na těchto zprávách z různých deníků můžeme vidět, s jakou mírou emocí byl o této skutečnosti čtenář informován. Emotivně zabarvená je určitě poslední ukázka z Haló novin, kde je použito sloveso „prohrál“. Oproti tomu Liberecký deník použil nezabarvené „ztratil nárok“.

Hlavním důvodem, který zabránil vydání majetku, je opět jeho občanství, které jak bylo zmíněno výše, získal od ministra Jana Rumla jako osoba hodná zvýšeného zřetele: „*Zadržel byl ovšem v tom, že se Walderode v roce 1948 dobrovolně vzdal českého občanství a zpět jej získal až v roce 1992. Tento fakt vedl soudce k tomu, že restituční nároky neuznal.*“¹⁹⁹

Několik let Karl Friedrich Des Fours-Walderode vedl soudy nejen o navrácení majetků, ale také o české občanství: „*O restituci rozhodl již v roce 1998 Okresní úřad Semily, který se vyjádřil v tom smyslu, že Walderode není vlastníkem majetků, na něž uplatňuje nárok. Tento výrok byl opřen o to, že Karel Des Fours nebyl nepřetržitě občanem České republiky.*“²⁰⁰

¹⁹⁶ Informujeme. *Hradecké noviny*. 27. 3. 1998, s. 2. 1210-602X.

¹⁹⁷ Půdu ani statek Walderode nedostane. *Liberecký deník*. 27. 3. 1998, s. 3. ISSN 1802-078X.

¹⁹⁸ Walderode u soudu neuspěl. *Haló noviny*. 28. 3. 1998, s. 1. ISSN 1012-1494.

¹⁹⁹ Půdu ani statek Walderode nedostane. *Liberecký deník*. 27. 3. 1998, s. 3. ISSN 1802-078X.

²⁰⁰ Causa Waldrode stále hýbe Pojizeřím. *Deník Pojizeří*. 07. 02. 2004, s. 19. ISSN 210-4965.

Tady lze pozorovat značné zjednodušení aktu, kterým se Karl Friedrich vzdal svého občanství. V době, o které mluvíme, již probíhaly rozsáhlé konfiskace majetku šlechty i dalších movitých obyvatel, divoké i organizované odsuny německého obyvatelstva. Politická situace byla přímo protiněmecky zaměřena a zdá se být celkem logické, že za takových, často život ohrožujících okolností, chtěli lidé zemi opustit i s následky, kterými byla ztráta majetku a domova. Můžeme se pouze domnívat, které skryté a osobní důvody vedly Karla Friedricha Des Fours-Walderode k tomuto činu. Nicméně z hlediska českých ztrát je s podivem, jak velkou pozornost tato drobná skutečnost vyvolává a jak málo se v médiích zmiňuje například odtržení Slovenska na konci tzv. druhé republiky a „slovenské“ napomáhání nacistickému režimu.

Ráda bych zde ještě upozornila na přímou citaci z Libereckého deníku, který čtenáře informoval o neúspěchu Karla Friedricha Des Fours-Walderode u Městského soudu v Praze: „...popsal starcovu reakci šéf pozemkového úřadu.“²⁰¹ V této ukázce nejde ani tak o to jakou reakci pan redaktor popisoval, ale spíš o to jak se na stránkách novin interpretuje.

Autorem této věty a celého článku je Jan Stránský, který na téma kolem rodiny Des Fours-Walderode často publikuje na stránkách periodik. Možná by si měl autor uvědomit, že z etického hlediska je velmi nekorektní zmiňovat se o člověku, který se dožil tak úctyhodného věku, ale především přežil dvě světové války, jako o starci. Podle mého mínění je celkem jedno, na jaké straně za 2. světové války bojoval a určitě by mu měla být prokazována určitá úcta. Jan Stránský by si také určitě nepřál být pejorativně označován v každém druhém článku.

5.6.8 Rok 1999

Nic zlomového se roku 1999 v naší sledované kauze nepříhodilo, ba naopak se spíše obě strany vyrovnávaly s rozhodnutími předešlých soudů v posledních letech. Periodika nás stejně jako v roce 1998 informují o tom, že restituent nemá na požadované majetky

²⁰¹ Půdu ani statek Walderode nedostane. *Liberecký deník*. 27. 3. 1998, s. 3. ISSN 1802-078X.

nárok: „*Rakušan Walderode, vzhledem k problematicky získanému českému občanství, po dlouhých soudních tahanicích zámeck s panstvím nakonec zpět nedostal.*“²⁰²

Ale přece jen bych zde vyzdvihla dvě podstatné události. V březnu toho roku vyšel v Haló novinách článek jednoznačně zaměřený proti osobě Karla Friedricha Des Fours-Walderode. Autor článku se čtenáři snaží přiblížit, jak velmi složitá situace nastala po vydání 89,3 ha lesa Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode, neboť nový majitel si dovolil na svém pozemku hospodařit: „*Podle jejich slov nejde jen o pouhé navrácení lesa, ale rovněž o vyřešení škod, způsobených soukromou firmou, kterou Walderode hospodařením v lese pověřil. V letech 1994 a 1995 totiž vytěžil kolem dvou hektarů lesa,.... Došlo i k poškození lesních cest včetně dalšího lesního majetku a náklady na odstranění škod podle ing. Litomiského budou činit kolem půl milionu korun.*“²⁰³

V článku je restituent pranýřován za vykácení vlastního lesa, dovolil si chovat se jako většina vlastníků lesů a vytěžil vlastní dřevo. Na druhou stranu je pochopitelné, že Lesní správa, která tento pozemek desítek let spravovala a dohlížela na něj, není nadšena z těchto zásahů. Poté, kdy po rozhodnutí Josefa Luxe nebylo jisté, komu zmíněný les patří, již žádné zásahy ze strany restituenta nebyly. To v článku vůbec není bráno v potaz a je zde pouze vyzdvihnuta již zmíněná těžba. Zde bychom se mohli zamyslet, kdo z nás by vrácený les nechal bez povšimnutí a nechtěl by získat alespoň částečné finanční zhodnocení.

Druhá zpráva, která by si v tomto roce zasloužila pozornost, se týká Petičního výboru, jenž podle Libereckého deníku zbrojí proti Evropskému parlamentu. Členové Petičního výboru se dostali do opozice proti Evropskému parlamentu z důvodu návrhu na zrušení dekretů prezidenta republiky: „*Jde samozřejmě jen o miliardové majetky, o nic jiného. Navíc zpochybňováním dekretů se podle nás dožadují sudetští Němci revize výsledků 2. světové války a to nelze připustit. Proto vyzýváme politickou a vládní reprezentaci naší republiky, aby z právního a politického hlediska odmítla zpochybňování těchto dekretů. Ani Evropskému parlamentu nepřísluší zasahovat do naší legislativy,*“ vysvětlil Kunetka, jenž

²⁰² Walderode se lesa vzdát nehodlá. *Haló noviny*. 16. 3. 1999, s. 4. ISSN 1012-1494.

²⁰³ Walderode se lesa vzdát nehodlá. *Haló noviny*. 16. 3. 1999, s. 4. ISSN 1012-1494.

spolu s ostatními signatáři odeslal protest do obou komor Parlamentu ČR, předsedovi vlády, soudům a sdělovacím prostředkům.“²⁰⁴

Hlavním důvodem boje jsou již výše zmíněné dekrety prezidenta republiky. Jejichž zrušením by Petiční výbor pozbyl smyslu.

5.6.9 Rok 2000

Rok 2000 byl pro sledovanou kauzu přímo zlomový. Začátkem roku byl Karl Friedrich Des Fours-Walderode zamítavým verdiktem pražského soudu zbaven naděje na vrácení rodového majetku. O této zprávě informovaly všechny regionální deníky: *„Definitivním zamítnutím skončila v pátek u pražského soudu skoro osmiletá pře o majetek rakouského šlechtice Karla Des Fours Walderode, který po předcích zdědil zámek Hrubý Rohozec a pozemky na území Čech v miliardových hodnotách. V tiskové zprávě, kterou vydal za turnovský Petiční výbor Walderode jeho mluvčí Josef Kunetka....*“²⁰⁵ Naprosto shodný článek vyšel také v Ústeckém, Hradeckém a Pardubickém deníku. I přesto, že je Deník rozdělen do regionů, můžeme zde vidět, jak mezi sebou redakce články přebírají. Takovéto přebírání článků mezi redakcemi může postupně vést k dezinformaci čtenáře. Každý autor si k autentickému článku přidá něco svého a původní zpráva se může postupně vytratit.

S informacemi přišel ve stejný den také deník Právo: *„Petiční výbor Walderode na svém víkendovém zasedání s uspokojením přijal páteční rozhodnutí Městského soudu v Praze, který zamítl restituční nároky Karla Des Fours Walderode na rozsáhlé majetky Hrubém Rohozci a okolí.*“²⁰⁶

Ve všech mnou analyzovaných článcích se vyjadřuje o kauze Josef Kunetka jako mluvčí Petičního výboru. Naprosto chybí vyjádření restituenta, a není citován ani jeho právní zástupce Felix Nevřela. Z toho plyne, že strana restituenta se k této skutečnosti nejspíše ani nechtěla vyjádřit, nebo o její vyjádření nikdo ani nestál?

²⁰⁴ Petiční výbor zbrojí proti Evropskému parlamentu. *Liberecký deník*. 17. 5. 1999, s. 5. ISSN 1802-078X.

²⁰⁵ Walderode zkonfiskovaný majetek zpět nedostane. *Liberecký deník*. 31. 1. 2000, s. 3. ISSN 1802-078X.

²⁰⁶ Petiční výbor je spokojen s rozsudkem o Walderodem. *Právo*. 31. 1. 2000, s. 10. ISSN 1211-2119.

Zlom přišel začátkem února, kdy restituent Karl Friedrich Des Fours-Walderode umírá v nedožitých šestadevadesáti letech. Tato zpráva nebyla v žádných novinách otisknuta. O smrti restituenta se dovídáme až v souvislosti s Ústavním soudem, jenž byl nucen přerušit v polovině února jednání z důvodů smrti stěžovatele: „*Projednávání stížnosti Karla Des Fours Walderodeho ohledně restitucí nemovitostí na Jablonecku Ústavní soud včera přerušil. Právní zástupce Felix Nevřela totiž soudu oznámil, že Walderode zemřel 7. února v nedožitých 96 letech.*“²⁰⁷

Naprosto totožný článek byl otisknut 17. února v Haló novinách s titulkem Walderode zemřel,²⁰⁸ o jeho restitučních nárocích Ústavní soud nerozhodl.

V této stížnosti k Ústavnímu soudu, kterou ještě podal zesnulý Karl Friedrich Des Fours-Walderode, se podle Libereckého deníku jednalo o vydání 150 hektarů lesa na Jablonecku.²⁰⁹ Spor smrtí Karla Friedricha Des Fours-Walderode pro Českou republiku nekončí a po vyřízení dědického řízení v něm bude dále pokračovat jeho zákonný dědic.

Na dědice Karla Friedricha Des Fours-Walderode začaly noviny reagovat několik dnů po zveřejnění jeho úmrtí. Shodně ve všech novinách, které o této zprávě informovaly, vyšel stejný, nebo jen s malými obměnami odlišný text. Tuto podobnost i můžeme ukázat na článcích, které vyšly v jinak orientovaných denících: „*Zemřelý Karel Des Fours Walderode, který usiloval o navrácení rozsáhlých nemovitostí na Jablonecku, má mít podle závěti dědice. "Především je tam jeho manželka a dále má dva syny," řekl včera Walderodeho právní zástupce Felix Nevřela, podle něhož bude nyní soud zkoumat právoplatnost závěti a čekat na podání dědické přihlášky. Pokud Ústavní soud uzná restituční nároky Walderodeho, navrácený majetek by mohli získat dědicové, a to i bez českého občanství.*“²¹⁰ Totožně informovaly také Haló noviny²¹¹ a Liberecký deník.²¹²

²⁰⁷ Walderode zemřel; Ústavní soud přerušil projednávání sporu. *Liberecký deník*. 17. 2. 2000, s. 2. ISSN 1802-078X.

²⁰⁸ Walderode zemřel, o jeho restitučních nárocích Ústavní soud nerozhodl. *Haló noviny*. 17. 2. 2000, s. 3. ISSN 1210-1494.

²⁰⁹ Walderode zemřel; Ústavní soud přerušil projednávání sporu. *Liberecký deník*. 17. 2. 2000, s. 2. ISSN 1802-078X.

²¹⁰ Walderode v závěti označil dědic. *Lidové noviny*. 22. 2. 2000, s. 4. ISSN 0862-5921.

²¹¹ Walderode má dědice. *Haló noviny*. 22. 2. 2000, s. 3. ISSN 1210-1494.

²¹² Karl Des Fours Walderode má podle závěti dědice. *Liberecký deník*. 23. 2. 2000, s. 6. ISSN 1802-078X.

5.6.10 Rok 2001

V roce 2001 Ústavní soud v souvislosti s restitučním sporem o majetek rodu Des Fours-Walderode rozhodl, že Karl Friedrich Des Fours-Walderode byl československým občanem.²¹³ Tato zpráva rozpoutala na stránkách periodik velkou diskuzi, ale také strach. Šlo zejména o navrácení zemědělské a lesní půdy: „*Potomkům Karla Des Fours-Walderode dal včera Ústavní soud naději na možné získání rozsáhlého majetku jejich předka, který byl zkonfiskován podle tzv. Benešových dekretů.*“²¹⁴

Nejvíce byla tato skutečnost probírána na stránkách deníku Právo: „*Na Liberecku, Jablonecku a Semilsku, kde měl rod Des Fours Walderode nejvíce majetku, přijali představitelé státních úřadů i místní samosprávy rozhodnutí Ústavního soudu s rozpaky, ale i se zděšením.*“²¹⁵

Rozhodnutím Ústavního soudu došlo k opětovnému postoupení kauzy k Okresnímu pozemkovému úřadu v Jablonci nad Nisou, jenž o navrácení majetku Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode dříve jednal a vždy rozhodl v jeho neprospěch. Na tuto zprávu v zápětí reagoval Petiční výbor Walderode se svým mluvčím Josefem Kunetkou, který se na stránkách novin vyjadřoval k rozhodnutí Ústavního soudu: „*Ústavní soud údajně dospěl k závěru, že zesnulý šlechtic Karl Des Fours Walderode byl československým občanem a že jeho restituční žádost musí opět projednat Okresní pozemkový úřad v Jablonci nad Nisou. Přestože zatím nevím přesně, podle jakého zákona Ústavní soud postupoval, jsem přesvědčen, že nejde o nabytí občanství, které splňuje zákonnou podmínku, jež by tuto osobu opravňovala k navrácení konfiskovaného majetku podle platných dekretů prezidenta Beneše....*“²¹⁶

Petiční výbor v čele s Josefem Kunetkou se snaží shromáždit podklady o neoprávněnosti restituce. Z toho vyplývá, že chce zabránit vydání konfiskovaného majetku dědicům: „*Jde o archivní doklady, z nichž vyplývá, že konfiskace byla opodstatněná, že Walderode nesplnil podmínky pro udělení občanství....*“²¹⁷ Ze všech sil

²¹³ HR restituce. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele, s. 1.

²¹⁴ Ústavní soud podpořil nároky Walderodeho. *Právo*. 14. 6. 2001, s. 1. ISSN 1211-2119.

²¹⁵ Podle kastelána je to katastrofa. *Právo*. 14. 6. 2001, s. 3. ISSN 1211-2119.

²¹⁶ Petiční výbor Walderode reaguje. *Mladá fronta Dnes*. 16. 6. 2001, s. 3. ISSN 1210-1168.

²¹⁷ Restituce šlechtického majetku : Rod Des Fours Walderode. *Mladá fronta Dnes*. 21. 1. 2004, s. 1-3. ISSN 1210-1168.

se snaží dokázat kolaboraci Karla Friedricha Des Fours-Walderode a zasazuje se o nenavrácení konfiskovaného majetku, který je většinou v rukou státu, nebo drobných fyzických osob. O petičním výboru se na svých stránkách zmiňují také Haló noviny: „...*Tamní petiční výbor deset let hájí zájmy města proti nezákonné restituci Karla Walderode. Upozorňuje na chybná jednání státních úředníků a tendenční rozhodování. Turnovští dokázali v daném případě bránit poválečné zákony, o kterých pochybuje i Ústavní soud ČR. Přinesli velké množství dokladů o nacistické minulosti Karla Walderode...*“²¹⁸ V Haló novinách se můžeme dočíst, že Ústavní soud rozhoduje tendenčně. Petiční výbor zpochybňuje objektivnost a fungování Ústavního soudu. Takto skutečnost je velmi znepokojující, ale spíše si myslím, že je to jen „pokus“ jak znehodnotit rozhodnutí Ústavního soudu. Nebo Petiční výbor může poskytnout důkazy k takovému vyjadřování?

Z toho vyplývá, že pro místní a celostátní politické představitele by bylo jen málo užitečné hájit restituční nároky rodu Des Fours-Walderode, jež byly v minulosti částečně uznány soudem. Domnívám se, že vzhledem k téměř nenávidným aktivitám neopomenutelné části turnovských občanů by těžko takový politik získal přízeň v dalším volebním období. Na komunální úrovni navíc téměř nepřetržitě aktivně působí jako člen zastupitelstva nebo člen rady města Josef Kunetka, jenž je současně mluvčím Petičního výboru.²¹⁹ Jestliže má město Turnov ve svém vedení osobu, která strávila posledních téměř dvacet let shromažďováním informací a podkladů proti navrácení majetku rodu Des Fours-Walderode, těžko můžeme očekávat, že by Turnovští souhlasili s restitucí zámku a ostatního majetku. Vzhledem ke spolupráci regionálních i celostátních deníků, které si mezi sebou články přebírají, můžeme počítat s tím, že proti navrácení majetku je i většina občanů České republiky, kteří zmiňované články četli. Tlak médií, ve kterých mají prostor především odpůrci restituce, je nezanedbatelný. I přesto se mezi obyvateli Turnova a občany České republiky mohou najít výjimky. Každý si svůj názor vytvářel sám a ne všichni se přiklání na stranu Petičního výboru.

²¹⁸ Kauza Des Fours Walderode zaměstnává úřady a soudy 12 let, *Haló noviny*, 4. 2. 2002, s. 4. ISSN 1210-1494.

²¹⁹ Členem zastupitelstva ani městské rady nebyl pouze v letech 1994-1998. Více k problematice: *Město Turnov* [online]. 2011 [cit. 2011-04-22]. Zastupitelstvo Města Turnova. Dostupné z WWW: <<http://www.turnov.cz/mesto-turnov/zastupitelstvo-mesta/historie-slozeni-zm-a-rm/historie-slozeni-zastupitelstev-a-rad-mesta-turnova.html>>.

Kromě toho sám český stát nechce přijít o konfiskáty, které často získal na základě kontroverzních a někdy i protiprávních praktik v poválečné době. Československá federativní republika a následně i Česká republika se tedy na jedné straně distancuje od předlistopadového fungování, na straně druhé se chovají alibisticky, obzvláště pokud se týká navrácení majetku. Právní spory vede stát mimo jiné i s církví a s celou řadou jednotlivců, jímž majetek odmítá vydat.

Josef Kunetka bojuje proti navrácení majetku všemi zbraněmi: „*Odešleme také dopis předsedovi Parlamentu, předsedovi vlády a jednotlivým ministrům. Pokračujeme v diskusi o neoprávněnosti restitučních požadavků dnes již zesnulého původního majitele zámku Hrubý Rohozec a dalších nemovitostí a pozemků v celkové hodnotě více než 3,5 miliardy korun. V této záležitosti oslovíme také ombudsmana Otakara Motejla, řekl Kunetka. Zároveň prohlásil, že výbor a zástupci povinných osob předloží nové doklady o neloajlnosti Walderodeho k Československé republice, a tím i neoprávněnosti jeho restitučních nároků na Jablonecku a Semilsku.*“²²⁰

Zarážející skutečností je i to, že se od roku 1992 můžeme v každém periodiku dočíst o nových i starých dokladech, které Petiční výbor předkládá soudu, parlamentu, ale i ombudsmanovi. Zde bychom si mohli položit otázku, zda Petiční výbor potřebné důkazy vůbec vlastní, jelikož tento spor trvá do dnešní doby a stále není s určitostí rozhodnuto, na kterou stranu se zákon přikloní. Ve většině případů nebylo ani zveřejněno o jaké konkrétní důkazy se jedná.

Ke konci roku 2001 se Česká republika ocitla v kritice Výboru pro lidská práva OSN se sídlem v Ženevě. Výbor pro lidská práva doporučil vydání rodového majetku dědicům po zemřelém Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode: „*Výbor vyzval český stát, aby v případě Walderodeho neprodleně vrátil jmění a odškodnil dědice zemřelého vlastníka. Současně požádal, aby ČR veřejně informovala o přijatých opatřeních.*“²²¹

S tímto rozhodnutím samozřejmě Petiční výbor v čele s Josefem Kuntkou nesouhlasí. Podle něj Výbor pro lidská práva OSN rozhodl ve prospěch dědiců jen z toho důvodu, že nebyly důkladně prostudovány předložené doklady: „*Podle Josefa Kunetky, lze*

²²⁰ Walderode není nevinný. *Liberecký deník*. 25. 7. 2001, s. 1. ISSN 1802-078X.

²²¹ Restituce šlechtického majetku: Rod Des Fours Walderode. *České noviny.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=46364>.

konstatovat, že Výbor pro lidská práva OSN při posuzování stížnosti neměl dostatek věrohodných podkladů a disponoval pouze jakýmsi tvrzeními stěžovatele.“

Jako čtenář začínám mít pocit, že všichni, kteří se rozhodli ve stížnosti vyhovět restituentovi, nyní již jeho dědicům, neměli podle českých periodik a hlavně Petičního výboru, dostatečně nastudované informace kolem celé kauzy a jsou tedy nepovolání v takových případech vůbec rozhodovat.²²² Petiční výbor již nekritizuje pouze Ústavní soud, ale také mezinárodně uznávané OSN.

5.6.11 Rok 2002

Začátkem roku se na stránkách periodik neustále probírá zásah Ženevského soudu. Všechny články o této zprávě, čtenáře současně seznamovaly i s postoji Petičního výboru k této situaci. Domnívám se, že za všechny bude jako ilustrace stačit článek z Haló novin: *„Odmítám, aby výbor OSN obviňoval naši republiku a kritizoval ji v záležitostech, které spadají výhradně do její kompetence.... Walderodeho stížnost i obvinění výboru je nutné kategoricky odmítnout, nelze připustit jakékoliv narušení naší svrchovanosti, napsal mj. J. Kunetka a vyjádřil očekávání, že jím oslovení představitelé ČR budou odpovědně hájit zájmy republiky. Jde totiž o to, že česká vláda měla ke kauze Walderode již před měsícem zaslat zmiňovanému výboru OSN oficiální stanovisko, pro složitost problému však Ministerstvo zahraničí ČR požádalo o prodloužení lhůty na odpověď o tři měsíce.“*²²³ Stanovisko, které zastává Petiční výbor v čele s Josefem Kunetkou, je pochopitelné, neboť se deset let snaží o zrušení nároků Karla Friedricha Des Fours-Walderode, následně i jeho dědiců a Ženevský soud nyní rozhodl v jejich prospěch. Z tohoto důvodu je patrné, že vše, co zatím bylo vyřčeno, se všemi možnými způsoby bude Petiční výbor snažit zpochybnit. Pro zmíněné zpochybnění našel Petiční výbor prostor na stránkách českých periodik, která nejspíše ve většině případů souhlasí s jeho postojem.

Rozhodnutí z Ženevy přestalo česká periodika rychle zajímat. Již v březnu se objevuje nová zpráva týkající se Ústavního soudu, jenž projednával rozhodnutí Městského soudu

²²² Neoprávněná kritika zákonů. *Haló noviny*. 4. 1. 2002, s. 3. ISSN 1210-1494; Uzavřít případ Walderode. *Hradecké noviny*. 13. 12. 2001, s. 6. 1210-602X; Ministerstva se vyjádří ke kauze Walderode. *Právo*. 20. 11. 2001, s. 6. ISSN 1211-2119.

²²³ Výbor pro lidská práva OSN straní Walderodemu. *Haló noviny*. 27. 2. 2002, s. 2. ISSN 1210-1494.

v Praze: „Dnes je u Ústavního soudu ČR v Brně projednávána ústavní stížnost Johanny Kammerlander, vdovy po Karlu De Fours Walderode, proti rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 28. ledna 2000. Ten potvrdil rozhodnutí Okresního úřadu v Semilech z roku 1998, podle kterého Karel De Fours Walderode není vlastníkem majetku, na který uplatňoval nárok.“²²⁴ Ústavní soud již podruhé rozhodl ve prospěch paní Johanny Kammerlanderové. Česká periodika tuto zprávu zveřejnila již 15. března: „Šance rodu Walderode dosáhnout vydání miliardového majetku ve východních Čechách se opět zvýšila. Ústavní soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze i rozhodnutí pozemkového úřadu v Semilech....“²²⁵ V roce 2002 opět vzrostla naděje na navrácení zkonfiskovaného majetku právoplatným dědicům. Za dědičku byla v roce 2001 označena Dr. Johanna Kammerlanderová. Rozhodnutím Ústavního soudu se desetiletý spor dostal opět na začátek svého projednávání. Toto rozhodnutí nekorespondovalo s postojem Petičního výboru, který nezůstal v pozadí: „Upozornili jsme ÚS, že občanství pana Walderode není nepřetržitě, a tvrdíme, že doklady o něm z prosince 1947 jsou neúřední a nejsou natolik věrohodné, že by se s nimi mohlo pracovat. Budeme žádat, aby se z archívů dostaly důkazy, že občanství jsou taková, jaká jsou, a po potomcích pana Walderode budeme žádat, aby dokázali, že Walderode byl antifašista, antinacista, že vykonal čin vzpoury ve wehrmachtu a bojoval o celistvost ČSR. Ať to archiváři vytáhnou a dokáží nám, že to je Pravda.“²²⁶ Poslední věta vyznívá velmi bojovně až arogantně. Zároveň mi z vyjádření Petičního výboru není jasné, jak mohou dědici dokázat antifašistickou minulost Karla Friedrich Des Fours-Walderode, jelikož v Hitlerovském Německu panoval nacismus, nikoli fašismus. Z toho plyne, že fašista být ani nemohl. Vzhledem k tomu, že Josef Kunetka se kauzou zabývá již od počátku, je zarážející, že o jediné dědičce se vyjadřuje jako o potomkovi. Domnívám se, že mezi potomkem a vdovou po Karlu Friedrichovi Des Fours-Walderode je velký rozdíl a Josef Kunetka pokládající se za odborníka na analyzovanou kauzu to zcela jistě musí vědět: „Chtěli bychom, aby také zástupci druhé strany předložili dokumenty, že Walderode nebyl aktivním nacistou a nekolaboroval, nejen, že my budeme dokazovat opak. Materiálů máme dostatek, víme o členství Walderodeho

²²⁴ Foto. *Deník Pojizeří*. 14. 3. 2002, s. 9. ISSN 1210-4965.

²²⁵ Rod Walderode má naději. *Liberecký den*. 14. 3. 2002, s. 2-4.

²²⁶ Ústavní soud vrátil Walderody do hry o majetek. *Právo*. 15. 3. 2002, s. 1. ISSN 1211-2119.

v SdP, nepřestaneme pátrat v archivech a budeme se snažit objasnit dosud nejasné problémy,²²⁷ uvedl mluvčí "občanských iniciativ" Josef Kunetka. Zde bychom si jako čtenáři denního tisku měli uvědomit, že se již nesoudí Karl Friedrich des Fours-Walderode, ale jeho manželka, narozená až několik let po druhé světové válce, tudíž jí spolupráce s nacisty nemůže být dokázána. Johanna Kammerlanderová byla soudem potvrzena jako univerzální dědička.

Podle Práva není Petiční výbor, jediný komu rozsudek Ústavního soudu nevyhovoval: „Šokován a rozčarován byl z nálezu ÚS kastelán Státního zámku Hrubý Rohozec Jindřich Zeman: Každý politik se holedbá, že Benešovy dekrety jsou nedotknutelné, a skutek je jiný - v tichosti se obcházejí. Jsem z toho velmi roztrpčen a znechucen, i když jsem to na 90 procent předpokládal. Po dnešku se sice ještě nic nevydává, ale Walderode už má nárok znovu se obrátit na okresní soud...“²²⁸ Mimo jiné, zde můžeme vyčíst stejný postoj, jaký má petiční výbor. Zaráží mě, že se nerozlišuje rozdíl mezi soudními procesy, které vedl Karl Friedrich Des Fours-Walderode a nyní je vede jeho manželka paní Johanna Kammerlanderová. Není mi zcela jasné, jak se Walderode může obrátit na okresní soud, když zemřel v roce 2000. Přece jen dva roky po smrti Karla Friedricha Des Fours-Walderode bych očekávala, že lidé zajímající se o kauzu budou informováni. Otázkou však zůstává, zda používání příjmení Walderode není pouze účelové, přeci jen všichni si pamatují příjmení „Walderode“, ale „Kammerlanderová“ zná málokdo.

Ve zbylé části roku se vyskytovaly pouze informační ale také připomínající články. V devadesáti procentech se dočítáme, že Petiční výbor restituce nedovolí.²²⁹ Samozřejmě konečné rozhodnutí není na Petičním výboru, ten k tomu nemá žádnou kompetenci.

Již výše jsem zmiňovala skutečnost, že všichni, kdož rozhodnou ve prospěch restituentů jsou kritizováni a jejich rozhodnutí zpochybnováno. Týká se to také Elišky Wágnerové, jež byla v březnu jmenována místopředsedkyní Ústavního soudu: „Poslankyně ČSSD Orgoníková okem jasnozřivým jedno takové pozadí spatřila: prezident Havel jmenoval Elišku Wagnerovou místopředsedkyní Ústavního soudu bez konzultací s politiky proto, aby pomohla zrušit Benešovy dekrety. Tím by se uvolnila cesta k vrácení

²²⁷ Kauza Walderode se navrácí okresnímu úřadu. *Deník Pojizeří*. 15. 3. 2002, s. 9. ISSN 1210-4965.

²²⁸ Ústavní soud vrátil Walderody do hry o majetek. *Právo*. 15. 3. 2002, s. 1. ISSN 1211-2119.

²²⁹ Odpůrci restituce Walderodeho žádají důkazy, že byl antifašistou. *Právo*. 5. 4. 2002, s. 2. ISSN 1211-2119.

zámku a polností šlechticům z Walderode.“²³⁰ Tímto gestem poslankyně Orgoníkové, která spolupracuje s Petičním výborem, byla zpochybněna činnost Ústavního soudu, ale také funkce prezidenta Václava Havla. Samozřejmě, že se Petiční výbor s názorem poslankyně ztotožňuje a podporuje ho: „*Činnost soudu v kauze zpochybnil i Josef Kunetka z turnovské občanské iniciativy, která se restituční kauzou zabývá.*“²³¹

5.6.12 Rok 2003

Ústavní soud rozhodoval již potřetí v kauze Des Fours-Walderode. Opětovně prohlásil, že Johanna Kammerlanderová může žádat o majetek zkonfiskovaný jejímu manželovi: „*Rozhodl o tom včera Ústavní soud, když potvrdil, že státní příslušnost šlechtice není v restituční kauze překážkou.*“²³² Dalo by se říci, že hlavní stanovisko Petiční výboru utrpělo velký šok. Základní názor týkající se občanství Karla Friedricha Des Fours-Walderode byl rozhodnutím Ústavního soudu, smeten ze stolu.

O rozhodnutí Ústavního soudu informovala většina novin, nejen Haló noviny, ze kterých uvádím citaci, mluví o Johanně Kammerlanderové jako o občance Rakouska: „*Vdova po Karlu Des Fours Walderode Johanna Kammerlanderová z Rakouska může opětovně žádat české úřady o vrácení celého majetku svého manžela.*“²³³ Domnívám se, že všichni čtenáři vědí, odkud Johanna Kammerlanderová je. To, že se v novinách zdůrazňuje její rakouské občanství, bych přirovnala k tomu, že se o Karlu Friedrichovi česká periodika nejčastěji zmiňovala jako o Karlu Walderode. Obyvatelům České republiky se přece musí zdůraznit, že o majetky v České republice žádají „cizáci“.

Zlom přišel v březnu 2003, když bylo prokázáno členství Karla Des Fours-Walderode v Henleinově straně SdP:²³⁴ „*Mimo jiné se nám podařilo prokázat, že Walderode se ocitl na seznamu členů Henleinovy SDP....*“²³⁵ Pozemkový úřad v Semilech z tohoto důvodu vydal zamítavé rozhodnutí v restituční kauze Des Fours-Walderode: „*I tentokrát jsme*

²³⁰ Ach, ta temná pozadí. *Mladá fronta Dnes*. 24. 4. 2002, s. 6. ISSN 1210-1168.

²³¹ Restituce šlechtického majetku: Rod Des Fours Walderode. *České noviny.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=46364>.

²³² Ústavní soud podpořil Walderody. *Právo*. 15.3.2003, s. 1. ISSN 1211-2119.

²³³ Dostane Walderodeho vdova Hrrubý Rohozec?. *Haló noviny*. 16. 1. 2003, s. 2. ISSN 1210-1494.

²³⁴ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 3.

²³⁵ Walderode nemá nárok. *Liberecký den*. 20. 3. 2003. s. 1. ISSN 0862-5921.

vydali rozhodnutí, kterým restituční nárok zamítáme a deklarujeme náš názor, že Karel Des Fours Walderode nebyl oprávněnou osobou k uplatnění restituce.“²³⁶ O zamítavém rozhodnutí Pozemkového úřadu informovaly i Haló noviny, které k celé kauze mají jasný postoj: „Pozemkový úřad v Semilech vydal včera zamítavé rozhodnutí v restituční kauze Walderode, které rozoslal všem zúčastněným stranám, tedy i dědicům rakouského šlechtice, kteří po jeho smrti v roce 2000 o vydání majetků v hodnotě kolem 3,5 miliardy korun usilují. Připomeňme, že Karl Des Fours Walderode byl před okupací CSR aktivním členem Henleinovy SdP, záhy po okupaci českých zemí Německem přijal na vlastní žádost říšskoněmecké občanství a během války aktivně spolupracoval s nacistickým režimem. Po osvobození, v prosinci 1947, získal falešné osvědčení o zachování státního občanství CSR, o rok později emigroval do Rakouska.“²³⁷ Haló noviny mají nejspíš jiné informační zdroje než zbytek České republiky. Jinak si totiž nedovedu vysvětlit jejich stanoviska. Možná spíše jen tlumočí názory Petičního výboru. Ten stejně jako redakce Haló novin nepochybuje o neoprávněných žádostech restituentů. Zákonná dědička Johanna Kammerlanderová pomocí svého právního zástupce podala v létě roku 2003 odvolání k Nejvyššímu soudu v Brně proti rozhodnutí Pozemkového úřadu v Semilech: „K Nejvyššímu správnímu soudu v Brně podal včera právník rodiny Walderode Felix Nevřela kasační stížnost.“²³⁸ Soud však v listopadu stížnost na postup Pozemkového úřadu v Semilech opět zamítá: „Soud z formálních důvodů zamítl stížnost dědiců, kterým se nelíbil postup pozemkového úřadu v Semilech. Ten odmítl dědičce rodu Johanně Kammerlanderové vydat majetek, jehož hodnota se odhaduje na půl až tři miliardy korun.“²³⁹ Zamítnutí stížnosti ale neznamená konec nároků na vrácení majetku rodiny Des Fours-Walderode. To, zda bude majetek vydán, je nadále v pravomoci Okresního soudu v Semilech. Až do dalšího otevření sporu se na novinových stránkách objevovala hlavně minulost rodiny Des Fours-Walderode a debatovalo se o její příslušnosti k SdP. Po celou dobu, kdy tento spor trvá, se můžeme dočíst hlavně vyjádření turnovské strany, tedy Josefa Kunetky. Nikde ale není poskytnut prostor Johanně Kammerlanderové. Pokud jí je

²³⁶ Walderode nemá nárok. *Liberecký den*. 20. 3. 2003, s. 1. ISSN 0862-5921.

²³⁷ Walderodeho požadavky zamítnuty. *Haló noviny*. 20. 3. 2003, s. 1. ISSN 1210-1494.

²³⁸ Rod Walderode bojuje o majetek na Semilsku. *Mladá fronta Dnes*. 10. 6. 2003, s. 2. ISSN 1210-1168.

²³⁹ Rod Walderode nemá nárok na vrácení majetku. *Mladá fronta Dnes*. 29. 11. 2003, s. 4. ISSN 1210-1168.

náhodou na stránkách periodik dán prostor, lze se nejčastěji dozvědět, že se odvolává.²⁴⁰ A není se čemu divit, nemůže nakládat s majetkem, který zdědila, a v celém zpravodajství České republiky jí není dána šance se k celé kauze vyjádřit. Můžeme se jen domnívat, jak by například naložila se zámek Hrubý Rohozec, jak by se zachovala k drobným podnikatelům, kteří vybudovali své firmy na „její“ půdě. Bohužel odpovědi na tyto otázky v českém tisku nenalezneme. Pro tisk je příznačné, že dává prostor spíše Petičnímu výboru v čele s Josefem Kunetkou, který se již od počátku snaží prokázat, že Karl Friedrich Des Fours-Walderode byl nacist. Tomuto sporu se věnuje posledních dvacet let, což občas působí jako hraničící s posedlostí.

5.6.13 Rok 2004

Po odvolání k Ústavnímu soudu v roce 2003 podal právní zástupce paní Johanny Kammerlanderové žalobu k Okresnímu soudu v Semilech, kde požaduje především vydání zámku Hrubý Rohozec a dalšího majetku: „*Proti březnovému rozhodnutí Pozemkového úřadu v Semilech, kterým bylo zamítnuto vrácení několikamiliardového majetku včetně zámku Hrubý Rohozec dědicům rakouského šlechtice Karla Des Fours Waledrode, se k Okresnímu soudu Semily a k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně odvolal právní zástupce dědiců Felix Nevřela.*“²⁴¹ U Okresního soudu měla být žaloba projednána během roku 2004. V únoru o tom informuje Mladá fronta Dnes: „*Restituční kauzu Walderode již brzy otevře Okresní soud v Semilech. Spor se týká žádosti manželky před časem zesnulého Karla Des Four Walderode o navrácení majetku rodu, který o vlastnictví přišel po druhé světové válce.*“²⁴² Postupem času byl termín jednání soudu stále posouván: „*Soud o panství rodiny Des Fours Walderode se o měsíce zdrží. Administrativní příprava je totiž natolik komplikovaná, že ji nelze zvládnout tak rychle jako v jiných případech. Datum soudu mělo být jasné již v březnu. Kdy nakonec semilský soud kauzu odstartuje, není*

²⁴⁰ Kauza Walderode je u soudu. *Deník Pojizeří*. 31. 12. 2005, s. 14. ISSN 1210-4965.

Dědička rodu Walderode se žalobou o majetek neuspěla. *Liberecký deník*. 01. 09. 2005, s. 11. ISSN 1802-078X.

Nejznámější soudní procesy v Pojizeří, *Turnovský a Semilský deník*. 27. 03. 2008, s. 2. ISSN 1802-0763.

²⁴¹ Dědicové Walderodeho se odvolali. *Haló noviny*. 3. 7. 2003, s. 7. ISSN 1210-1494.

²⁴² Soud v kauze Walderode brzy začne. *Mladá fronta Dnes*. 12. 2. 2004, s. 2. ISSN 1210-1168.

jisté.²⁴³ V červnu česká periodika mají již přesnější informace týkající se začátku soudního přelíčení: „*O stamilionový majetek rodiny Des Fours Walderode začne v srpnu nebo v září letošního roku.*“²⁴⁴ V září Mladá fronta Dnes informovala o dalším odročení u Okresního soudu v Semilech: „*První spory o stamilionové dědictví rodiny Des Fours Walderode se před soud dostanou do jednoho či dvou měsíců.*“²⁴⁵ Soudní proces byl několikrát odročen, nakonec v roce 2004 projednán nebyl.

Kromě soudního sporu se na stránkách periodik v únoru objevila zpráva, která „znehodnotila“ předešlá rozhodnutí Pozemkového úřadu v Semilech. Johanna Kammerlanderová podala v únoru stížnost na pracovníka Pozemkového úřadu: „*Trestní oznámení na vedoucího Pozemkového úřadu v Semilech, který před časem zamítl žádost o restituci turnovského panství rodu Des Fours Walderode, podala dědička majetku Johanna Kammerlander. Úředník podle jejího právníka zneužil pravomoci veřejného činitele. Případem se nyní zabývají semilští policisté. " V zamítnutí restituce majetku rodu úředník neuznal rozhodnutí ministerstva vnitra o československém občanství z roku 1947 a 1992. Na to nemá právo,*“ vysvětlil advokát rodu Felix Nevřela.²⁴⁶

O této skutečnosti informovaly i Haló noviny: „*Pozemkový úřad v Semilech zažalovala ve věci zneužití pravomoci veřejného činitele vdova po kontroverzním šlechtici Karlu Des Fours Walderode Johanna Kammerlanderová z Rakouska. Úřad totiž loni v březnu zamítl restituční nároky Walderode zatím vesměs marně uplatňované od začátku devadesátých let minulého století.*“²⁴⁷ V Haló novinách vyšel poslední článek, který o této zprávě informoval.²⁴⁸ V roce 2004 se vývoj žaloby na Pozemkový úřad v českých periodikách neobjevoval.

V tomto roce jsme byli českým tiskem informováni o „drzosti“ restituentů, kteří stále zvyšují své žádosti. V červenci zažádali i o Suché skály: „*Také Suché skály v Českém ráji na Jablonecku chce vrátit rod Des Fours Walderode. Podle starosty Malé Skály Jiřího Nejedla je však ještě před druhou světovou válkou prodal obci za necelých 300 000 korun.*

²⁴³ Spor o panství Walderode je ještě zdrží. *Mladá fronta Dnes*. 28. 4. 2004, s. 5. ISSN 1210-1168.

²⁴⁴ Spor o majetek rodu Walderode míří před soud. *Mladá fronta Dnes*. 23. 4. 2004, s. 2. ISSN 1210-1168.

²⁴⁵ Kauza Walderode nabírá zpoždění. *Mladá fronta Dnes*. 25. 9. 2004, s. 2. ISSN 1210-1168.

²⁴⁶ Walderode žaluje úředníka ze Semil. *Mladá fronta Dnes*. 14. 2. 2004, s. 1. ISSN 1210-1168.

²⁴⁷ Walderodova dědička zažalovala Pozemkový úřad v Semilech. *Haló noviny*. 18. 2. 2004, s. 4. ISSN 1210-1494.

²⁴⁸ Walderodova dědička zažalovala Pozemkový úřad v Semilech. *Haló noviny*. 18. 2. 2004, s. 4. ISSN 1210-1494.

*O této nehorázné drzosti napsal včerejší tisk.*²⁴⁹ V jiné variantě: „*I Suché skály v Českém ráji chce kromě lesů a zámků vrátit rod Des Fours Walderode. Ty však podle maloskalské radnice už dlouho před druhou světovou válkou prodal za necelých tři sta tisíc korun.*“²⁵⁰ Této zprávě se na stránkách periodik příliš pozornosti nevěnovalo, jelikož byl dán prostor k vyjádření i druhé straně. V novinách bylo otištěno vyjádření právního zástupce Johanny Kammerlanderové Felixe Nevřely: „*Mezi požadavky na restituci se mohl omylem dostat i dříve prodaný majetek. Jedná se totiž o velké množství parcel, čísel, hromady dokladů. Je v tom velký zmatek. Nevylučuji, že v minulosti došlo k záměně parcelních čísel. Nebo třeba nového majitele skal nepřepsali v pozemkové knize.*“²⁵¹

Můžeme konstatovat, že rok 2004 v kauze Walderode nepřinesl nic nového, vše, co se během roku stalo, se také okamžitě vyřešilo. Články, které v periodikách vycházely, si uchovávaly stanoviska z let předešlých. Rozdíl nastal pouze v tom, že Petiční výbor neměl v českých tiskovinách tolik prostoru pro vyjádření. Nemám k dispozici informace, zda o to periodika nestála, nebo se mluvčí Petičního výboru neměl k čemu vyjádřit.

5.6.14 Rok 2005

Počátkem roku česká periodika stále informují o soudním líčení mezi Johannou Kammerlanderovou a Pozemkovým úřadem v Semilech, který měl v roce 2005 pokračovat: „*Žaloba dědičky majetku po zemřelém Karlu Des Fours Walderodovi Rakušanky Johanny Kammerlanderové, kterou chtěl Okresní soud v Semilech zprvu projednávat koncem minulého roku, se ani v nově stanoveném termínu 10. ledna nedostane do jednací síně.*“²⁵²

Otevření sporu u Okresního soudu se stále oddalovalo. Po lednovém termínu měl přijít na řadu únor: „*Útok pohrobků Karla Des Fours Walderode s cílem dobýt bývalé panství v Libereckém kraji naznačuje staronový začátek restitučního sporu, očekávaný u Okresního soudu v Semilech. Polnice patrně naplno spustí začátkem letošního února.*“²⁵³

²⁴⁹ Nebetyčná chamtivost a drzost rodu Walderodů. *Haló noviny*. 9. 7. 2004, s. 3. ISSN 1210-1494.

²⁵⁰ Walderode chce vrátit Suché skály. *Mladá fronta Dnes*. 8. 7. 2004, s. 1. ISSN 1210-1168.

²⁵¹ Walderode chce vrátit Suché skály. *Mladá fronta Dnes*. 8. 7. 2004, s. 1. ISSN 1210-1168.

²⁵² Soud opět odložil žalobu vdovy po Walderodovi. *Právo*. 8. 1. 2005, s. 4. ISSN 1211-2119.

²⁵³ Walderodovi pohrobci znovu troubí k útoku. *Haló noviny*. 27. 1. 2005, s. 7. ISSN 1210-1494.

Zcela nerozumím označení „pohrobci“, přece jen se tento termín užívá v souvislosti s dětmi, nikoli vdovou. Nejspíše se Haló noviny pouze snažily o velmi pejorativní nádech článku, což se jim určitě povedlo. Ani únorový termín ovšem nebyl konečný, další slyšení se mělo uskutečnit v dubnu: „*Právní zástupci potomků rodu Walderode uplatnili u našeho soudu 24 samostatných žalob. První veřejné líčení mělo proběhnout 27. dubna. Právník rodiny se ovšem omluvil.*“²⁵⁴ Po nepovedeném dubnovém termínu bylo stanoveno nejbližší datum soudního přelíčení na 1. června: „*Nejbližší termín, kdy se bude soud nároky rodu Walderode zabývat, je tak stanoven na 1. června....*“²⁵⁵

Očekávaný a velmi dlouho odkládaný soudní spor byl otevřen u Okresního soudu v Semilech v červnu 2005, bohužel bylo líčení opět odročeno z důvodů nesprávných katastrálních čísel pozemků:²⁵⁶ „*První z dvaadvaceti spisů restituční kauzy bývalého šlechtického rodu Des Fours Walderode otevřel včera ráno semilský okresní soud. Kvůli nesprávným katastrálním číslům pozemků však soudce Vít Záveský líčení odročil na červenec.*“²⁵⁷ Takto se o stejné zprávě rozepsal Deník Pojizeří: „*Soud tehdy začal projednávat první z 22 žalob, které podal právní zástupce dědičky po hraběti Karlu des Fours Walderode. Jednání ale po krátké chvíli ukončil z formálních důvodů. "Musíme doplnit parcelní čísla pozemků, které nárokuje," sdělil Felix Nevřela.*“²⁵⁸

Líčení odročené na červenec se v tomto měsíci začalo opravdu projednávat, ale po krátké chvíli bylo opět odročeno z formálních důvodů: „*Restituční kauza Walderode se dnes opět dostává k Okresnímu soudu v Semilech. Soudce Vít Záveský nařídil na dnešek jednání odročené z 1. června. Soud tehdy začal projednávat první z 22 žalob, které podal právní zástupce dědičky po hraběti Karlu des Fours Walderode. Jednání ale po krátké chvíli ukončil.*“²⁵⁹ Samotná kauza se opravdu v červenci stačila rozjet. Hned na začátku bylo rozhodnuto o nevydání pozemku v Daliměřicích: „*Dědička šlechtického majetku Johanna Kammerlanderová včera nedostala zpátky tři pozemky v Daliměřicích v Turnově.... Soudce Vít Záveský žalobu zamítl kvůli zmatkům kolem prodejů dvou pozemků a jedné parcely v minulosti. „Oprávněnost nároku Kammerlanderové na pozemky*

²⁵⁴ Příklad Walderode bude řešit Semilský soud. *Liberecký deník*. 26. 4. 2005, s. 2. ISSN 1802-078X.

²⁵⁵ Soud rozhodne případ Walderode. *Liberecký deník*. 26. 4. 2005, s. 15. ISSN 0862-5921.

²⁵⁶ *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. s. 12.

²⁵⁷ Walderode: Právo je na naší straně. *Mladá fronta dnes*. 2. 6. 2005, s. 3. ISSN 1210-1168.

²⁵⁸ Kauza Walderode míří opět k soudu. *Deník Pojizeří*. 11. 7. 2005, s. 7. ISSN 1210-4965.

²⁵⁹ Kauza Walderode míří opět k soudu. *Deník Pojizeří*. 11. 7. 2005, s. 7. ISSN 1210-4965.

jsem vůbec neposuzoval,“ upozornil Záveský. V době, kdy Karel Des Fours Walderode o restituci požádal, totiž pozemky patřily městu Turnov. „Již jsme zažalovali Turnov o navrácení těchto nemovitostí, protože je protiprávně prodal dalším firmám. Přitom majetek blokoval restituční nárok,“ upozornil na problém advokát Kammerlanderové Felix Nevřela. V době, kdy město podle advokáta protiprávně prodalo pozemky, byl místostarostou Turnova Josef Kunetka. Shodou okolností právě on patří mezi nejvýraznější odpůrce restituce. „O požadavku restituce jsme tehdy věděli. Netušili jsme však, že se vztahuje i na tyto pozemky. Mysleli jsme, že chce navrátit třeba zahrádkářskou kolonii. Navíc bych se musel podívat do dokumentů,“ vysvětlil až po opakovaném dotazu Kunetka, proč město prodalo pozemky.“²⁶⁰ Podle mého názoru jsme narazili na velmi podivnou situaci. Pochybuji, že Josef Kunetka, který se kauzou zabývá již od jejího prvopočátku, netušil, na které pozemky se restituce vztahuje. On sám se přece považuje za povolanou osobou na celou kauzu rodiny Des Fours-Walderode, proto mi není jasný jeho nynější postoj a nechť komunikovat s médii. Mohlo se ale opravdu stát, že Josef Kunetka s jistotou nevěděl, o čí majetek se jedná a prodal ho s čistým svědomím. O rozhodnutí soudu informovaly i další tiskoviny např. Deník Pojizeří: „Na chodbě v přízemí budovy semilského soudu se mačkali sympatizanti Kammerlanderové s aktivisty, kteří vydání majetku odmítají. Do malé jednací místnosti se ani všichni nevešli. Rozsudku se dočkali až 11. července. Soud žalobu zamítl.“²⁶¹ V tomto autentickém citátu se můžeme dočíst nejen to, že Dr. Kammerlanderová nezískala majetek v Daliměřicích, ale především věc mnohem podstatnější, a to jsou informace o lidech, kteří s ní sympatizují. Je překvapující, že i přes tlak médií se v Čechách najdou lidé, kteří jsou ochotni napravovat chyby z dob minulých. Vzhledem k tomu, že žijeme v demokratickém státě, neměla by tato myšlenka být překvapující, ale normální.

Další termín soudního přelíčení byl stanoven na srpen. Stejně jako v soudním rozhodnutí z července bylo i nyní rozhodnuto v neprospěch restituenta: „*Rakušanka Johanna Kammerlanderová, dědička po hraběti Karlu des Fours Walderode, včera u Okresního soudu v Semilech opět neuspěla se svými majetkovými nároky. Soud po nedávném prvotním dědičinně neúspěchu precedentně zamítl další dvojici ze série*

²⁶⁰ Soud nevydal Walderode majetek, jednání odročeno. *Mladá fronta Dnes*. 8. 12. 2005, s. 1. ISSN 1210-1168.

²⁶¹ Kauza Walderode je u soudu. *Deník Pojizeří*. 31. 12. 2005, s. 14. ISSN 1210-4965.

*dvaceti žalob na současné majitele nárokovaných nemovitostí. Soudce Vít Závěský ve svém zdůvodnění vysvětlil, že majetky vystřídaly za posledních 15 let několikrát majitele, a poslední vlastník tedy není tím, který by ho měl dědičce vydat.*²⁶² Z rozhodnutí, která byla zveřejněna tiskem v červenci a v srpnu Okresním soudem v Semilech, mám pocit, že se nerozhoduje o nároku restituentů, ale spíše se obhajují prodejní aktivity města Turnova.

Z důvodů zamítavých žalob se v prosinci u Okresního soudu v Semilech Johanna Kammerlanderová pomocí svého zástupce snažila dokázat nárok na rodový majetek Karla Friedricha Des Fours-Walderode: *„Chtěl, aby soud pouze určil oprávněnost nároku Kammerlanderové.*“²⁶³ Soudce rozhodoval podle dřívějšího precedentu: *„Okresní soud v Semilech při včerejších dvou jednáních neuznal oprávněnost nároku Johanny Kammerlanderové.*“²⁶⁴

Od roku 2005 bylo postupně projednáváno u Okresního soudu více jak 20 žalob podaných právním zástupcem Dr. Johannym Kammerlander, všechny se zamítavým verdiktem: *„Okresní soud v Semilech, projednávající postupně dvacet žalob Rakušanky Johanny Kammerlanderové na osoby a firmy vlastnící dnes bývalý majetek Karla Des Fours Walderoda, ve středu opět rozhodl v neprospěch Walderodovy vdovy....*“²⁶⁵

5.6.15 Rok 2006

Začátkem roku 2006 si Johanna Kammerlanderová vyslechla rozsudky v její neprospěch i u soudu v Jablonci nad Nisou: *„Žaloba se zamítá. Manželka před časem zesnulého Karla Des Fours Walderode Kammerlanderová chce na Jablonecku restituovat především stavební parcely, lesy a další pozemky.*“²⁶⁶

²⁶² Soud opět zamítl nároky Walderodeho dědičky. *Právo*. 1. 9. 2005, s. 7. ISSN 1211-2119.

²⁶³ Soud nevydal Walderode majetek, jednání odročeno. *Mladá fronta Dnes*. 8. 12. 2005, s. 1. ISSN 1210-1168.

²⁶⁴ Dědička rodu Walderode neuspěla. *Lidové noviny*. 15. 12. 2005, s. 5. ISSN 0862-5921.

²⁶⁵ Walderodova vdova u soudu opět neuspěla. *Právo*. 15. 12. 2005, s. 6. ISSN 1211-2119

²⁶⁶ Soud zamítl požadavky Walderode. *Mladá fronta Dnes*. 23. 6.2 006, s. 1. ISSN 1210-1168.

V březnu se vyjasnila situace kolem Suchých skal, paní Johanna Kammerlanderová se vzdala nároku: „*Suché skály zůstanou obci Malá Skála. Dědička hraběcího rodu Johanna Kammerlanderová totiž žalobu stáhla.*“²⁶⁷

Mimo těchto dvou aktivit českých soudů je podstatnější, že během roku pokračovalo mimosoudní vyrovnání s Johannou Kammerlanderovou, které odstartovalo město Turnov již v roce 2004: „*Cestu, jak alespoň z části dosáhnout na majetek zkonfiskovaný po válce podle Benešových dekretů, využívají dědicové Karla Des Fours Walderode. Dědičce Johanně Kammerlanderové pomohlo město Turnov. Proдалo totiž restitučními zatížené pozemky v městské průmyslové zóně Vesecko soukromé firmě AGBA, která zaplatí jak městu, tak i dědičce.*“²⁶⁸

Obdobně informoval i Deník Jablonecka: „*Vdova po Karlu Des Fours Walderode, Rakušanka Johanna Kammerlanderová, získala další miliony korun za majetek, který byl jejímu manželovi zkonfiskován po druhé světové válce na základě dekretů tehdejšího československého prezidenta Edvarda Beneše.*“²⁶⁹

Vzhledem k tomu, že tento soudní spor se vleče již několik desítek let, jsou všichni účastníci, ale i pasivní posluchači, celkem unaveni, proto čím dál tím více dochází k mimosoudním vyrovnáním. Johanna Kammerlanderová na začátku svého sporu, který můžeme datovat od roku 2000, kdy zemřel její manžel Karl Friedrich Des Fours-Walderode, podala minimálně 22 žalob, jež vedla hlavně u Okresního soudu v Semilech. Nyní je jich o několik méně, jak nás nestranně a bez citově zabarvených slov informuje Pojizerský Deník: „*Účastníci dílčího sporu se dohodli, že se vyrovnají mimo soudní síň. Antonín Kučerka, majitel pozemků bývalého zahradnictví u Hrubého Rohozce, a Johanna Kammerlanderová, dědička po hraběti Karlu des Fours Walderode. A dohoda zní: dva a půl milionu za stažení žaloby.*“²⁷⁰

Na řadu přichází otázka, proč majitelé pozemků kolem Hrubého Rohozce, ale i město Turnov raději volí mimosoudní vyrovnání. První rozumná odpověď by mohla znít, že jsou unaveni z délky soudního sporu a nejistota kolem jejich pozemků určitě neprospívá obchodu. Druhá z odpovědí by mohla být, že jednoduše všichni postupem času pochopili,

²⁶⁷ Walderode stáhli žalobu, Suché skály nechtějí. *Mladá fronta Dnes*. 8. 3. 2006, s. 2. ISSN 1210-1168.

²⁶⁸ Walderodovi dědici obcházejí dekry mimosoudní cestou. *Právo*. 4. 2. 2005, s. 1. ISSN 1211-2119.

²⁶⁹ Dědička Walderode získala miliony. *Deník Jablonecka*. 15. 4. 2006, s. 15. ISSN 1214-8512.

²⁷⁰ Dohoda v části kauzy Walderode. *Deník Pojizeří*. 18. 04. 2006, s. 19. ISSN 1210-4965.

že Josef Kunetka nejspíše už nic víc v archivech, ať bude hledat, jak chce, nenajde. Zdá se, že tomuto stanovisku, tedy mimosoudnímu vyrovnání, se nebrání ani město Turnov, a to i přesto, že pověřilo bývalého zastupitele Josefa Kunetku v hledání nových důkazů: „Turnov prodal pozemky v městské průmyslové zóně Vesecko, o které se soudil s dědičkou Karla des Fours Walderode Johannou Kammerlanderovou. Část peněz z prodeje získala Kammerlanderová, podmínkou však bylo stáhnutí žaloby.“²⁷¹ Na první pohled je jasné, že město Turnov by si mělo ujasnit, co vlastně chce získat a o co usiluje. Jeho chování ve zmiňované kauze je pro občany určitě i zarážející.

5.6.16 Rok 2007

V roce 2007 česká periodika navázala tam, kde v roce předešlém skončila. V novinách se stále vyskytují nové i staré informace o mimosoudních vyrovnáních s Johannou Kammerlanderovou: „Trik je v tom, že radniční pozemky jsou napadeny restituční žalobou a nelze s nimi nakládat. Zájemce o koupi se proto předem domluví s restituentem na částce, za kterou stáhne žalobu, a pozemek je pak možné prodat. Restituent tak sice pozemky nezíská, ale přijde si i tak na slušné peníze.“²⁷² Z některých článků jakoby vyplývá, že mimosoudní vyrovnání je jediná možnost, která „vlastníkům“ zbyla. Samozřejmě vina, v očích mnoha lidí a nejen vlastníků, za tuto situaci patří restituentům, kteří tak získají možnost přijít jednoduše k vyšší finanční částce. Velký zvrat v kauze přišel v lednu roku 2007, kdy byl Johanně Kammerlanderové vydán les patřící vesnici Žďárek u Turnova. O vydání lesa však české noviny informovaly až v červnu.²⁷³ Po celou dobu soudních sporů nebyla restituentům s určitostí vrácena žádná část jejich bývalého majetku. Proto je rozhodnutí Krajského soudu ve prospěch rodiny Des Fours-Walderode velmi podstatné. Jak již bylo výše zmíněno, majetek byl rodině zabaven na základě Dekretů prezidenta republiky. Z tohoto důvodu bylo rozhodnutí soudu bráno jako jejich prolomení. To ovšem nemohli odpůrci restituce dopustit: „*Dědičce*

²⁷¹ Část peněz z pozemků dostala dědička rodu. *Liberecký deník*. 05. 02. 2005, s. 2. ISSN 1802-078X.

²⁷² Rod Walderode může zbohatnout na sporné restituci. *Právo*. 12. 1. 2006, s. 3. ISSN 1211-2119.

²⁷³ Soud dědičce rodu Walderode vydal obecní les. *Ústecký deník*. 6. 6. 2007, s. 4. ISSN 1214-8571; Walderodova dědička poprvé uspěla. *Právo*. 6. 6. 2007, s. 7. ISSN 1211-2119; Průlom: šlechtický rod získal les. *Mladá fronta Dnes*. 6. 6. 2007, s. 1. ISSN 1210-1168.

po zesnulém hraběti Karlovi des Fours Walderode Johanně Kammerlanderové vydal Krajský soud v Liberci les o rozloze čtvrt hektaru. Patří vesnici Žďárek u Turnova a obec se proti rozsudku odvolá k Nejvyššímu soudu v Brně.... Nejistota okolo žádostí rodu Walderode o navrácení majetku trvá již 15 let a Žďárku pomůžeme, aby právní vakuum co nejrychleji skončilo. Předpokládáme, že rozhodnutí Nejvyššího soudu bude směrodatné i pro jiné případy.“²⁷⁴

Ještě bych velmi ráda upozornila na nepřesnosti v článcích Haló novin. O Kunetkovi se vyjadřují jako o místostarostovi města Turnova. Ovšem, Kunetka místostarostou byl, ale jen ve volebním období let 1990–1994. V roce 2007 už pouze zastával funkci člena zastupitelstva:²⁷⁵ „Žádný soud v ČR ještě Walderodemu ani Kammerlanderové nevrátil majetek, konfiskovaný po druhé světové válce podle Benešových dekretů, uvedl turnovský místostarosta Josef Kunetka, který restituční nároky rodu Walderode sleduje již 15 let.“²⁷⁶

Zároveň bylo ale na začátku roku rozhodnuto o nevrácení zámku Hrubý Rohozec a dalšího majetku, hlavně pozemků na Turnovsku, které byly zabaveny na základě stejného dekretu, jako výše zmíněný les ve Žďárku u Turnova: „Podle soudu vdova po Karlu des Fours Walderodovi neprokázala, že se během druhé světové války neprovinil proti československému státu.“²⁷⁷ V jednom roce se můžeme setkat se dvěma rozdílnými rozhodnutími, proti kterým se vždy jeden z aktérů soudního přelíčení odvolal. Důležitější pro sledovanou kauzu je rozhodnutí libereckého soudu ve prospěch dědičky Johannы Kammerlanderové. Soudní líčení o les u Žďárku se dále projednávalo u Nejvyššího soudu v Brně. Na verdiktu nejvyššího brněnského soudu závisela další rozhodnutí nižších soudních instancí a celé posuzování restituční kauzy rodiny Des Fours-Walderode.

Rozhodnutím Nejvyššího soudu v Brně bylo potvrzeno vlastnictví lesa ve Žďárku u Turnova Johanně Kammerlanderové.

²⁷⁴ Soud vrátil les Walderodům. *Haló noviny*. 6. 6. 2007, s. 4. ISSN 1210-1494.

²⁷⁵ *Město Turnov* [online]. 2011 [cit. 2011-04-22]. Zastupitelstvo Města Turnova. Dostupné z WWW: <<http://www.turnov.cz/mesto-turnov/zastupitelstvo-mesta/historie-slozeni-zm-a-rm/historie-slozeni-zastupitelstev-a-rad-mesta-turnova.html>>.

²⁷⁶ Soud vrátil les Walderodům. *Haló noviny*. 6. 6. 2007, s. 4. ISSN 1210-1494.

²⁷⁷ Dědička rodu neuspěla ve sporu o Hrubý Rohozec, *Mladá fronta Dnes*, 6. 6. 2008, s. 2-3. ISSN 1210-1168

5.6.17 Rok 2008

Začátkem roku Mladá fronta Dnes informuje, že je očekáváno nové jednání u Okresního soudu v Semilech, jedná se hlavně o zámek Hrubý Rohozec: „*Dědička majetku Walderode usiluje o Hrubý Rohozec a další majetek, rozsudek padne příští středu.*“²⁷⁸ V roce 2003 byl tento spor projednáván u Pozemkového úřadu v Semilech, ten rozhodl v neprospěch paní Johanny Kammerlanderové a k tomuto závěru se přiklání i nyní: „*Na svém rozhodnutí trváme. Z doložených důkazů jasně vyplývá, že se doktor Walderode nechoval jako antifašista a netrpěl nacistickým terorem, ale naopak byl příslušníkem Wehrmachtu, členem Henleinovy strany SdP, která se sloučila s Hitlerovou NSDAP a v roce 1939 se přihlásil k Říšskému občanství,*“ uvedl u soudu Jan Kozák z Pozemkového fondu v Semilech.²⁷⁹ Podle Pozemkového úřadu nemůže být u Okresního soudu v Semilech rozhodnuto jinak. A opravdu, soud se přiklonil na stranu Pozemkového úřadu a žádost Johanny Kammerlanderové na vrácení rodového majetku jejího manžela zamítl: „*Soudce Vít Závěský svůj zamítavý verdikt zdůvodnil slovy, že žalobkyně dostatečně nedosvědčila spolehlivost svého předka Karla Des Fours Walderode, kterému po válce na základě Benešových dekretů zkonfiskovali majetek.*“²⁸⁰

Soudce Vít Závěský je zajisté povoláný člověk, jeho jméno v kauze rodiny Des Fours-Walderode figuruje již velmi dlouho. Tento člověk určitě ví, o čem mluví a jeho verdikt by neměl být zpochybnitelný. Přesto v této krátké citaci můžeme nalézt dvě zarážející skutečnosti. Jako osoba povoláná zcela jistě ví, že Karl Friedrich Des Fours-Walderode nebyl „předek“ paní Johanny Kammerlanderové, ale její manžel. Samozřejmě, zde přichází v úvahu i možnost, že za tuto zmatečnou zprávu může autor článku. S tím souvisí i druhá zarážející skutečnost. Jak mohla dostatečně nedosvědčit spolehlivost? Johanna Kammerlanderová byla v závěti označena jako zákonná dědička, proto by spíše mělo být dokázáno, že na dědictví nárok nemá a to na základě nezpochybnitelných důkazů. Po rozhodnutí Okresního soudu v Semilech se Johanna Kammerlanderová odvolala

²⁷⁸ Restituce: blíží se rozsudek. *Mladá fronta Dnes*. 29. 01. 2008, s. 2. ISSN 1210-1168.

²⁷⁹ Restituce: blíží se rozsudek. *Mladá fronta Dnes*. 29. 01. 2008, s. 2. ISSN 1210-1168.

²⁸⁰ Rohozecký zámek soud nevydal. *Turnovský a Semilský deník*. 7. 2. 2008, s. 1. ISSN 1802-0763.

ke krajskému soudu: „*Proti rozhodnutí okresního soudu se odvoláme ke krajskému soudu,*“ uvedl včera advokát Kammerlanderové Roman Heyduk.²⁸¹

V září se v českých periodikách objevuje nová zpráva Nejvyššího soudu v Brně. Potvrdil nárok Johanny Kammerlanderové na dědictví v podobě lesa v obci Žďárek: „*Zlomové rozhodnutí v otázce dědictví po zesnulém hraběti Karlu des Fours Walderode učinil Nejvyšší soud (NS) v Brně. Potvrdil rok a půl staré usnesení Krajského soud v Liberci a vydal dědičce po hraběti Johanně Kammerlanderové lesní pozemek o rozloze čtvrt hektaru v obci Žďárek na Liberecku.*“²⁸² Dále se čtenáři mohli v Právu dočíst, že se nejednalo o prolomení Dekretů prezidenta republiky, což je pro tuto kauzu velmi důležité. Nebyla narušena právní subjektivita České republiky, a zároveň bylo docíleno kladného rozhodnutí ve prospěch Johanny Kammerlanderové: „*Nejedná se ale o žádné prolomení Benešových dekretů, podle důkazů byl předchůdce restituentky, Karl des Fours Walderode loajální vůči lidu Československa za okupace. Svědčí o tom i fakt, že mu bylo roku 1947 vráceno československé státní občanství. Za války schovával na zámku Rohozec zbraně před wehrmachtem, zachránil také několik těžce nemocných lidí z koncentračních táborů,* vysvětlil mluvčí NS Petr Knötig.“²⁸³

Celý spor skončil u Ústavního soudu, ke kterému se odvolala obec Žďárek: „*Stížnost k Ústavnímu soudu podáme, aby se jednou provždy vyjasnilo, jestli jsou nároky dědičky rodu Walderode oprávněné. Les pro nás nemá téměř žádnou cenu, chceme ale pomoci nedalekému Turnovu,*“ uvedla Havlíková.²⁸⁴ K zamyšlení je věta paní Havlíkové, že chce pomoci městu Turnovu. Jak pomoci? Bojí se snad, že rozhodnutím Nejvyššího soudu by mohl vzniknout precedens pro rozsudky nižších soudů? To by ovšem mohlo městu Turnovu ublížit. V prosinci se i Ústavní soud přiklonil na stranu Johanny Kammerlanderové a potvrdil předešlé rozhodnutí soudu Nejvyššího: „*Restituční kauza rodu Walderode dospěla do nové fáze. Dědičce rodu Walderode Johanně Kammerlanderové Ústavní soud přiřkl obecní les ve Žďárku.*“²⁸⁵ O této zprávě neinformovala jen Mladá fronta Dnes, ale i jiná periodika, která mezi sebou mnohdy

²⁸¹ Šlechtična prý zámek nedostane. *Haló noviny*. 7. 2. 2008, s. 1. ISSN 1210-1494.

²⁸² Rod Walderode prolomil Benešovy dekrety, dostane les. *Právo*. 2. 9. 2008, s. 1. ISSN 1211-2119.

²⁸³ Rod Walderode prolomil Benešovy dekrety, dostane les. *Právo*. 2. 9. 2008, s. 1. ISSN 1211-2119.

²⁸⁴ Vrácení lesa Walderodům k ÚS. *Právo*. 23. 9. 2008, s. 6. ISSN 1211-2119.

²⁸⁵ Průlom: Dědička Walderode má les. *Mladá fronta Dnes*. 12. 12. 2008, s. 1. ISSN 1210-1168.

články, nebo jejich části, přejímají.²⁸⁶ Navrácením pozemku vznikl precedens, který by například podle anglosaského práva vytvářel podmínky pro opakování stejného postupu i v ostatních nárokových pozemcích a nemovitostech. Nicméně v českém právním řádu musí být precedens nejprve přijat za normativní právní akt, aby na jeho základě mohla být činěna stejná soudní rozhodnutí. I kvůli tomu je celá situace kolem jednání těžko přehledná a soudci nemusejí nutně přihlížet k předchozím rozhodnutím svých kolegů.²⁸⁷

Přidáme-li k tomu časté průtahy a odklady soudních jednání způsobené formálními i jinými důvody, lze jen těžko uvěřit, že soudy jsou v tomto případě zcela neovlivněny občany a médii a všeobecnými náladami panujícími v českém prostředí. Hlavním znakem, kterým mohou být nejen soudy, ale i široká veřejnost ovlivněny, je jméno hlavního aktéra, tedy Karla Friedricha Des Fours-Walderode. V celé řadě periodik se o něm píše jako o Karlu Walderode. Jméno zní zcela německy a dalo by se říci, že i to pomáhá při přesvědčování společnosti. Přece jen zní lépe, že Karel Walderode byl nacista, než když jste nuceni napsat celé jeho jméno, které zní spíše francouzsky. To nás odkazuje i k tomu, odkud rod pochází. Proto si myslím, že zmínky, že se jedná pouze o německou šlechtu, jsou nemyslitelné.

Díky rozhodnutí Nejvyššího soudu začal vzrůstat strach z možnosti restituce dalšího majetku. Tu nechtělo město Turnov ani Petiční výbor dopustit. Ohledně vrácení lesa probíhala na stránkách periodik ve zbývající části roku 2008 debata týkající se na jedné straně prolomení Dekretů prezidenta republiky a na straně druhé vrácení právoplatného dědictví Johanně Kammerlanderové.²⁸⁸ Na stránkách novin se začalo uvažovat i o chybách Nejvyššího soudu: „*Lze říci, že jde o rozhodnutí, které zasluhuje pozornost. Nejvyšší soud dal za pravdu argumentům žalobce, který se přihlásil z vlastního rozhodnutí k německé státní a národní příslušnosti. Dobrovolně vyplnil dotazník o svém německví, tzv. Fragebogen, v kterém uplatnil své argumenty, aby německé občanství získal jako další*

²⁸⁶ Ústavní soud: Kus lesa patří dědičce rodu Walderode. *Liberecký deník*. 12. 12. 2008, s. 12. ISSN 1802-078X. Ústavní soud: dědička rodu Walderode definitivně získala první majetek. *Právo*. 12. 12. 2008, s. 5. ISSN 1211-2119.

Průlomové rozhodnutí Ústavního soudu. *Haló noviny*. 12. 12. 2008, s. 3. ISSN 1210-1494.

²⁸⁷ KINDL, Milan. *Restituce v soudní praxi*. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 1997. s. 12. ISBN 80-7179-140-7.

²⁸⁸ Soud dekrety porušil. *Právo*. 3. 9. 2008, s. 9. ISSN 1211-2119. Soud platnost dekretů stvrdil. *Právo*. 3. 9. 2008, s. 9. ISSN 1211-2119.

Benešovi dekrety prolomeny. *Haló noviny*. 2. 9. 2008, s. 1. ISSN 1210-1494.

Co vlastně prolomil Walderode. *Hospodářské noviny*. 4. 10. 2008, s. 10. ISSN 0322-7774.

členové jeho rodiny, kteří byli aktivními nacisty. I tací lidé splňují nyní podle Nejvyššího soudu podmínku, že nezradili Československou republiku. A to je velmi podstatné! Učinil tak v době, kdy Československu bylo nejhůř a Německo a nacismus slavily úspěchy, tedy na počátku druhé světové války. Stejně jako Walderode o německé občanství usilovali i jiní zrádci českého národa a poválečné předpisy, připravované za války v Londýně, je za zrádce označily.²⁸⁹ Autorem tohoto odstavce je bývalý profesor Právnické fakulty Univerzity Karlovy Václav Pavlíček, který také několikrát na toto téma publikoval ve čtvrtletníku *Od Jěštěda k Troskám* a nejen tam.²⁹⁰

Po celou dobu nejde jen o majetek, jenž by se mohl vrátit rodině Des Fours-Walderode, ale i o majetek týkající se mnoha dalších šlechtických rodin.

5.6.18 Rok 2009

Rozhodnutím Nejvyššího soudu v Brně bylo potvrzeno vlastnictví lesa ve Žďárku u Turnova Johanně Kammerlanderové. Z tohoto důvodu, tedy ze strachu o to, že bude muset být navrácen i zámek Hrubý Rohozec, pátrají zastupitelé města Turnov v archivech po něčem, co v předešlých letech přehlédli: „*Městské zastupitelstvo pověřilo svého člena Josefa Kunetku, aby se hledáním dalších důkazů zabýval.... Materiály chtějí předložit Okresnímu soudu v Semilech... V Semilech by mělo padnout konečné rozhodnutí o vydání majetku včetně zámku Hrubý Rohozec....*“²⁹¹

O novém hledání důkazů informoval také Deník Pojizeří: „*Zastupitelé tedy vytáhli z rukávu poslední eso, které ještě může hru o pozemky a majetky za stovky milionů obrátit: Josefa Kunetku. Na posledním prosincovém zastupitelstvu získal Kunetka od zastupitelů mandát hlavního vyjednavče a hledače důkazů, které mohou do kauzy vnést nové světlo. Nejstarší turnovský zastupitel hodlá v archivech najít nezvratné důkazy o tom, že Karl Des*

²⁸⁹ Hrubé chyby v práci Nejvyššího soudu. *Haló noviny*. 25. 9. 2008, s. 1. ISSN 1210-1494.

²⁹⁰ Politik má důkazy o kolaboraci. *Mladá fronta Dnes*. 16. 3. 2009, s. 1. ISSN 1210-1168; Soud dekrety porušil. *Právo*. 3. 9. 2008, s. 9. ISSN 1211-2119; Hrubé chyby v práci Nejvyššího soudu. *Haló noviny*. 25. 9. 2008, s. 1. ISSN 1210-1494.

²⁹¹ Turnov hledá důkazy proti hraběti z Hrubého Rohozce. *Liberecký deník*. 8. 8. 2010, s. 2. ISSN 1802-078X.

Fours Walderode se za války provinil proti československému státu a proto se na něj vztahují Benešovy dekrety.“²⁹²

Během roku 2009 se zastupitelé města Turnova snažili najít patřičné důkazy pro nenavrácení zbylého majetku, především tedy zámku Hrubý Rohozec. Tato zpráva je celkem jasná, ale nejasné zůstává, jak mohou zastupitelé po téměř dvacetiletém sporu důkazy teprve hledat, jelikož již od počátku kauzy Petiční výbor zarytě tvrdí, že potřebné důkazy má: „*Právě Kunetka opakovaně tvrdí, že nárok Walderodů nemá být akceptován - prý pro jejich prokazatelnou spolupráci s Němci během II. světové války.*“²⁹³

Z této citace je patrné, že Petiční výbor si je jist. Podle nich je Karel Friedrich nacista, přičemž se k tomuto výsledku museli dobrat na základě důkazů, které zcela jistě vlastní, jak říká Josef Kunetka. Nabízí se tedy otázka: Co vlastně hledají?

Takovéto články se v českém tisku objevovaly až do června 2009, kdy Krajský soud v Hradci Králové navrátil spor o zámek Hrubý Rohozec a přilehlé pozemky zpět Okresnímu soudu v Semilech: „*Podle krajského soudu se okresní soud dopustil několika procesních pochybení a jeho rozsudek trpí vadami, pro které je nepřezkoumatelný,*“ uvedl Strnad s tím, že okresní soud bude muset ve věci rozhodnout znovu a své nové rozhodnutí bude muset řádně odůvodnit.“²⁹⁴

S tímto rozhodnutím následovala další vlna článků o nových důkazech a snahách Petičního výboru, hlavně Josefa Kunetky: „*Město Turnov, které je spolu s Národním památkovým ústavem, Lesy České republiky a dalšími subjekty ohroženo navrácením majetku šlechtického rodu Walderode, hledá v archivech důkazy o kolaboraci Karla Des Fours Walderode během druhé světové války.... Mimo jiné půjde o důkazy, že Karl Des Fours nebyl jen českým šlechticem, ale že v době od roku 1939 do roku 1945 byl také říšským občanem. Nic konkrétního ale zatím nechci říkat, dokud důkazy nedodáme soudu,* uvedl Josef Kunetka, kterého město loni v prosinci restituční kauzou pověřilo.“²⁹⁵

Mladá fronta Dnes o postojích Petičního výboru informovala pravidelně: „*I když Kunetka nechce předem prozrazovat, co již v archivech v Praze, Litoměřicích a v Archivu*

²⁹² Kauza Walderode Turnov nasadil na šlechtu Kunetku. *Turnovský a Semilský deník*. 07. 01. 2009, s. 1. ISSN 1802-0763.

²⁹³ Causa Waldrode stále hýbe Pojizeřím. *Deník Pojizeří*. 07. 02. 2004, s. 19. ISSN 210-4965.

²⁹⁴ Spor o Hrubý Rohozec není u konce, dědička má šanci zámek získat. *Idnes*. 22. 6. 2009, s. 1.

²⁹⁵ Walderode: město hledá fakta o kolaboraci. *Mladá fronta Dnes*. 25. 8. 2009, s. 1. ISSN 1210-1168.

*bezpečnostních složek našel, podle informací MF DNES se mezi důkazy objeví Walderodeho žádost o říšské občanství, návštěvní kniha u protektora von Neuratha v Praze a návštěvní kniha ze zámku Hrubý Rohozec.*²⁹⁶

Ještě před předložením nových důkazů Okresnímu soudu v Semilech, kde měl být spor znovu projednáván, se v českých periodikách objevily dohady o tom, jaké mohou být nové důkazy. Pozoruhodná je kniha návštěv, o které se blíže můžeme dočíst ve čtvrtletníku *Od Ještěda k Troskám*: „*Byť bylo zvyklostí návštěvní knihy vést prakticky na všech šlechtických sídlech, měly fakticky sloužit jako výrazný doklad o paměti daného sídla a jeho panstva vsutku v duchu německé důkladnosti. Proto je nutné považovat za doklad dokladů právě nedávno objevenou KNIHU NÁVŠTĚV na zámku Hrubý Rohozec. Obzvláště už proto, že speciálně zahrnuje období od ledna 1938 až do srpna 1945. A dlužno se velmi podívat, že tak závažný dokument doposud unikal pozornosti a zvláštnímu zájmu našich, českých historiků.*“²⁹⁷

Na této části přímé citace si můžeme povšimnout, že členové Petičního výboru si byli jisti nezvratným důkazem, jež určitě přesvědčí Okresní soud v Semilech. Autorem tohoto článku je Václav Jenšovský, také člen Petičního výboru a muž, který pokládá Karla Friedricha Des Fours-Walderode za muže pronacisticky smýšlejícího. Toto stanovisko se ve smýšlení Kunetky a Jenšovského objevuje již několik desítek let. Ke konci roku nás česká periodika upozorňují na změnu expozice na zámku Hrubý Rohozec, který je částí restituace: „*Zámek se postupně vrátí do podoby, kterou získal po poslední přestavbě v první polovině 19. století. Barokní a rokokový nábytek předchozích generací rodu tehdy doplnil jednodušší, ale pohodlný biedermeier a později i kusy druhorokokové nebo pseudorenesanční. Obnova zámeckých pokojů začala loni a restaurátorské práce budou pokračovat i po celou letošní zimu. První pokoje mohli vidět návštěvníci už letos. Od dubna příštího roku budou veřejnosti zpřístupněny reprezentační místnosti zámku včetně apartmá hraběte i jeho manželky a také soukromé pokoje ve druhém patře.*“²⁹⁸

²⁹⁶ Walderode byl kolaborant. *Mladá fronta Dnes*. 5. 8. 2009, s. 5. ISSN 1210-1168.

²⁹⁷ JENŠOVSKÝ, Václav. K 65. výročí konce 2. světové války. *Od Ještěda k Troskám : Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí : Českodubsko, Mnichovohradištsko, Sobotecko, Turnovsko a Železnobrodsko.*, 2010, č. 3, s. 172-194. ISSN 1214-1798.

²⁹⁸ Zámek se vrací o půl století zpět. *Mladá fronta Dnes*. 14. 12. 2009, s. 4. ISSN 1210-1168.

Můžeme usuzovat, že zámek v rukou památkářů přímo rozkvétá, ale najdou se i tací, kteří novou expozici na zámku odsuzují: „*Pamětníci nacistického Německa obviňují památkáře, že nová expozice zámku Hrubý Rohozec zamlčuje proněmecké postoje Des Fours Walderode.*“²⁹⁹

Během roku 2009 jsme se především dozvěděli o nových důkazech, které Petiční výbor hledá, a také podle jejich mluvčího našel. Návštěvní kniha je podle Petičního výboru velmi podstatný důkaz. Ale zároveň si musíme uvědomit, že návštěvu mohl vykonat kdokoli. Na zámku býval hostem i Dr. Josef Pekař. Vše záleží na Okresním soudu, který ale v roce 2009 tuto žalobu neprojednával.

5.6.19 Rok 2010

V roce 2010 bylo v českých médiích tzv. ticho před bouří. Soudní spor, postoupený v roce 2009 opět Okresnímu soudu, nevzbuzoval nejspíše žádnou pozornost. Na stránkách českých tiskovin se probírala jiná významná událost, která, i když nepřímo, se týkala rodiny Des Fours-Walderode. Národní památkový ústav začal již v roce 2009 se změnou expozice, která se v očích úzké regionální veřejnosti nesetkala s uznáním. O nové expozici, již připravuje Národní památkový ústav, informují všechna regionální periodika. Ve velké míře je nová expozice chválena a návštěvníky přijímána velmi pozitivně. Toto stanovisko však nesdílejí členové Petičního výboru, kteří, jak je již zmíněno výše, považují expozici za zamlčování skutečností, týkajících se nacistické minulosti rodiny Des Fours-Walderode: „*Novou expozici hruborohozeckého zámku, která ukazuje zdejší život v období mezi válkami, napadají pamětníci nadvlády nacistického Německa. Tvrdí, že expozice je zavádějící a neupozorňuje na nacistické postoje šlechtického rodu Des Fours Walderode. "Nová variace na život posledních majitelů je historicky nedůsledná, neúplná a proto velmi neseriózně zavádějící a zlehčující skutečné postoje a tedy i život posledních majitelů zámku," tvrdí promovaný filozof Václav Jenšovský, předseda občanského sdružení Paměť Českého ráje a Podještědí. Podobný názor zastává i Josef Kunetka....*“³⁰⁰ Jako čtenářka se samozřejmě nedivím, že s tímto tvrzením souhlasí i pan Kunetka, přece jen oba jsou

²⁹⁹ Výstava rozbouřila spor o vztah šlechty s nacisty. *Mladá fronta dnes*. 18. 9. 2010, s. 1. ISSN 1210-1168.

³⁰⁰ Výstava rozbouřila spor o vztah šlechty s nacisty. *Mladá fronta dnes*. 18. 9. 2010, s. 1. ISSN 1210-1168.

členové Petičního výboru, jenž je proti restituci majetku rodiny Des Fours-Walderode a pokud se najde „příležitost“, můžeme se o tom dočíst i ve čtvrtletníku *Od Ještěda k Troskám*.³⁰¹

V jednom soudním sporu můžeme tedy nalézt i menší „podpor“, týkající se samotného zámku. Rozdíl v těchto dvou případech je však patrný na první pohled, stačí nahlédnout do českých tiskovin. Články, jež se týkají kauzy Des Fours-Walderode, nás z velké míry informují o subjektivních pocitech Petičního výboru, nikoli však o stanoviscích Johanny Kammerlanderové. A právě tím se oba spory od sebe liší. Pokud je na stránkách periodik probírána nová expozice zámku, dává se větší prostor členům Národního památkového ústavu, kteří se podílejí na rekonstrukci, a také spokojeným návštěvníkům: „*Návštěva původní expozice rapidně klesala. Na zámku se dvacet let nemalovalo. Nyní se nám podařilo zámek oživit,*“ říká Weiss.³⁰²

Kladně o nové zámecké expozici mluví i nynější kastelán MgA. Jiří Holub: „*Muzeum, které tu bylo, jsme nahradili, myslím, působivou expozicí, která je plná věcí, drobností po posledních majitelích, a skrze ně vyprávíme příběh této rodiny. Vím, že skutečně ne všem se to líbí. Na první místo ale klademe, spokojenost návštěvníků,...*“³⁰³

Jak již bylo výše zmíněno, během tohoto roku se o kauze rodiny Des Fours-Walderode spíše nepsalo. Samozřejmě pokud nepočítáme zámek Hrubý Rohozec, ale zde bych neviděla přímou spojitost se soudním sporem. Objevovaly se pouze články o předchozích úspěších a neúspěších.³⁰⁴ Dále se objevovaly zprávy, které měly čtenáře opět vrátit do problematiky tohoto sporu. V roce 2011 byl předpokládán opakovaný začátek projednávání u Okresního soudu v Semilech. Z tohoto důvodu dostává opětovně slovo Josef Kunetka a Petiční výbor: „*Soud je pro mě nepochopitelný. Zvláště pak to, že podle soudce je dnes těžké zkoumat Walderodeho bezúhonnost,*“ říká Kunetka.³⁰⁵

³⁰¹ JENŠOVSKÝ, Václav. K 65. výročí konce 2. světové války. *Od Ještěda k Troskám: Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí: Českosudsko, Mnichovohradištsko, Sobotecko, Turnovsko a Železnobrodsko.*, 2010, č. 3, s. 172-194. ISSN 1214-1798.

³⁰² Výstava rozbouřila spor o vztah šlechty s nacisty. *Mladá fronta dnes*. 18. 9. 2010, s. 1. ISSN 1210-1168.

³⁰³ Připadám si jako na Titaniku. *Hlasy a ohlasy*. 2011, č. 11, s. 20. ISSN 1111-1111.

³⁰⁴ Kdo zámek získá, kauza trvá už od roku 1992. *Mladá fronta Dnes*. 15. 4. 2010, s. 3. ISSN 1210-1168.

³⁰⁵ Restituční kauza se protahuje, trvá již 18 let. *Mladá fronta Dnes*. 18. 9. 2010, s. 1. ISSN 1210-1168.

5.6.20 Rok 2011

Začátkem roku 2011 česká media hodnotí výrok jabloneckého soudu, který rozhodl na sklonku roku 2010. Podle rozsudku získala Johanna Kammerlanderová nárok na rozsáhlé pozemky v severních Čechách; jednalo se o louky a lesy na území Železného Brodu, Líšného, Koberova či Jenišovic. Jde také o bývalý poplužní statek Červený Dvůr.³⁰⁶

U zpráv, které informovaly o rozhodnutí jabloneckého soudu, se ve většině případů vyskytují doplňující informace o minulosti Karla Friedricha Des Fours-Walderode.³⁰⁷ Velkým překvapením však zůstává, že k rozhodnutí jabloneckého soudu se v tištěných médiích nevyjadřuje Petiční výbor Walderode, na který se české redakce obracejí z důvodu „odbornosti“ jeho členů.

Začátkem března se do popředí dostává nová důležitá zpráva. Na 24. března byl stanoven termín pro nové projednání žádostí Johanny Kammerlanderové, která chce navrátit dědictví po svém zesnulém manželovi, hlavně zámek Hrubý Rohozec a pozemky v Turnově.

Zasedání u Okresního soudu v Semilech bylo velmi rychle odročeno na červen, kvůli předložení legitimace Sudetoněmecké strany, kterou našli členové Petičního výboru v archivu. Odročení soudu následovalo poté, co se Okresní soud rozhodl pro překlad německého textu legitimace: „*Město Turnov spolu s dalšími jedenácti žalovanými předložilo soudu nový důkaz, že šlechtic Karel des Fours Walderode kolaboval s nacistickým Německem. Chce tím zabránit tomu, aby dědička hraběcího rodu Johanna Kammerlanderová získala zpět jeho majetek.*“³⁰⁸

Zde by bylo vhodné položit si otázku týkající se kolaborace Karla Friedricha Des Fours-Walderode. Pokud se budeme řídit tím, co tvrdí Petiční výbor Walderode, nemůže být přece o kolaboraci řeč. Petičnímu výboru se podařilo dokázat, že zesnulý požádal o státní příslušnost Velkoněmecké říše, proto mě zarazí, že po skoro dvaceti letech sporu se stále mluví o kolaboraci.

³⁰⁶ Rod Walderode vysoudil lesy a statek v Pojizeří. *Mladá fronta Dnes*. 07. 02. 2011, s. 1. ISSN 1210-1168.

³⁰⁷ Soud vrátil dědičce Walderodů část panství Hrubý Rohozec. *Právo*. 8. 2. 2011, s. 8. ISSN 1211-2119. ISSN 1210-1168.

Rod Walderode vysoudil lesy a statek v Pojizeří. *Mladá fronta Dnes*. 7. 2. 2011, s. 1. ISSN 1210-1168.

Soud nahrál Kammerlanderové. *Haló noviny*. 9. 2. 2011, s. 4. ISSN 1210-1494.

³⁰⁸ U soudu o Rohozec zazněl nový důkaz: Walderode byl v Sudetoněmecké straně. *IDnes*. 24. 3. 2011, s. 1.

Fotokopie legitimace členství Karla Friedricha Des Fours-Walderode v Sudetoněmecké straně, byla považována turnovskou stranou za velmi podstatný důkaz, který určitě změní pohled na občanství restituenta, které bylo již v roce 2008 potvrzeno Ústavním soudem.

Po odročení jednání u Okresního soudu se ke slovu dostává opět Petiční výbor, kterému se podařilo najít legitimaci o členství Karla Friedricha Des Fours-Walderode v SdP: „*Za nálezem legitimace je velmi pečlivé pátrání po archívech, kterého se dlouhodobě účastní bývalý turnovský místostarosta a zastupitel Josef Kunetka.*“³⁰⁹

Týden po rozhodnutí Okresního soudu se na stránkách tištěných médií rozebírá pouze nová sezóna zámku Hrubý Rohozec. O soudním procesu se nyní skoro nepíše, nejspíše obě strany shromažďují nové informace a připravují se na červnový proces. Samozřejmě se vyskytnou články, které se starají o čtenářovo povědomí o celé kauze.³¹⁰

V červnu se čekalo na začátek soudního jednání odročeného z března. Soud byl stanoven na 14. června. Soudní přelíčení bylo ukončeno 1. července 2011 s rozsudkem, se kterým nikdo nepočítal. Okresní soud v Semilech rozhodl ve prospěch Johanny Kammerlanderové, která získala nárok na dědictví po svém manželovi. Rozhodnutí je zatím nepravomocné, jelikož se počítá s odvoláním druhé strany.

Žalovaná strana přece jen předložila důkaz o členství Karla Friedricha Des Fours-Walderode v SdP, který získala ve spolupráci s Petičním výborem. Soud legitimaci jako důkaz připustil, nebyl na ni však brán zcela žádný zřetel. Legitimace není opatřena fotografií ani podpisem. Z tohoto důvodu není jasné, zda vůbec restituentovi patřila, ani to, zda požádal o její vyhotovení. O tom, že zmiňovaná legitimace není opatřena fotografií, ani podpisem, se veřejnost dozvídá až při jednání v červnu, nikoli v březnu.

Mohli bychom se zamyslet nad tím, co vůbec předválečné členství v SdP o členovi dokazuje? Nebyla snad strana legální? Byla to právě SdP, která za První republiky vyhrála parlamentní volby. Myslím, že samo členství v SdP nedává větší důvod k nelegitimitě než členství v KSČ.

³⁰⁹ U soudu o Rohozec zazněl nový důkaz: Walderode byl v Sudetoněmecké straně. *IDnes*. 24. 3. 2011, s. 1.

³¹⁰ Kauza Walderode: jde i o pozemky za stamiliony. *Mladá fronta Dnes*. 31. 3. 2011. s. 2. ISSN 1210-1168.

Zde je možné si položit otázku jak je to ve skutečnosti s návštěvní knihou na Hrubém Rohozci. Je to stejně podstatný důkaz jako legitimace člena SdP, o které Petiční výbor tvrdil, že je velmi podstatným důkazem?

Jak jsem zmínila výše, proti rozhodnutí Okresního soudu v Semilech se členové žalované strany chystají odvolat, přesto jej Johanna Kammerlanderová vnímá jako morální vítězství: „*Je to morální vítězství, ale ještě se jistě uvidíme. Počítám, že soud bude probíhat ještě pět až šest let,*“ řekla novinářům Kammerlanderová po vynesení verdiktu.³¹¹

Rozhodnutí Okresního soudu vzbudilo velkou pozornost, o této zprávě totiž informovaly všechny velké i menší deníky v České republice. Informace se objevila i v televizi. Z velké většiny to byly zprávy, které se snažily být emotivně neutrální, ale ne vždy se to autorovi zprávy podařilo: „*Okresní soud včera potvrdil nárok Johanny Kammerlanderové, dědičky po Karlu des Fours Walderode, na pozemky a nemovitosti, jejichž vrácení se léta domáhá. Na Semilsku si nárokuje mimo jiné hrad Hrubý Rohozec a okolní pozemky.*“³¹² Za výjimku bych považovala článek Jaroslava Štraita v Haló novinách, u kterého se o neutralitě nedá mluvit: „*Zaujalo mne, že jde o rozhodnutí semilského soudu, kde by situaci měli znát nejlépe, kde ještě žije mnoho lidí, kteří dobře vědí, kdo to byl des Fours, jak se choval před válkou, jak se choval během války.... Tomu rozhodnutí se strašně divím, vždyť des Fours byl členem nacistické Sudetoněmecké strany (SdP) i řady dalších nacistických organizací. Programově a dobrovolně zrazoval český národ. Stejně tak na Semilsku dobře vědí, jak vlastně ten rodový majetek vznikl, že pochází z Třicetileté války, a ze zrady Albrechta Valdštejna. Bohužel, tento národ ztrácí historickou paměť, a proto mohou vznikat rozsudky jako tento.*“³¹³

Musím souhlasit s autorem článku, obyvatelé státu opravdu ztrácí historickou paměť. Ale dovolím si oponovat, pro členy KSČM je to velmi dobře, že národ rychle zapomíná na křivdy, konané na něm. Možná proto, aby se co nejrychleji zapomnělo na příkoří, které na obyvatelích Čech a Moravy spáchala KSČ, je právě členy komunistické strany nejvíce

³¹¹ Hrubý Rohozec s pozemky patří rodu Walderode, řekl soud. *Právo*. 2. 7. 2011, s. 5. ISSN 1211-2119.

³¹² Soud potvrdil nároky dědičky rodu Walderode na pozemky i nemovitosti. *Krkonošský deník*. 2. 7. 2011, s. 2. ISSN 1210-6038.

³¹³ Český národ ztratil historickou paměť!. *Haló noviny*. 2. 7. 2011, s. 2. ISSN 1210-1494.

připomínáno období 2. světové války. Nepatřičné mi přijde i rozebírání faktu, kde šlechtický rod nabyl svůj majetek.

Po celou dobu trvání procesu se na stránkách periodik objevuje strach z případné restituce rodového majetku Des Fours-Walderode. Strach pramení z vlny restitucí, která by mohla po úspěchu Johanny Kammerlanderové nastat.

Ať se jedná o články z počátku kauzy, nebo z jejích dalších let, všechny spojuje jedině. Nemůžeme vydat majetek rodině des Fours-Walderode hlavně z finančního hlediska obklopujícího celý spor. Pokud by se podařilo Johanně Kammerlanderové docílit navrácení majetku zkonfiskovaného jejímu manželovi, obává se užší česká veřejnost obdobných soudních sporů a zchudnutí státu.³¹⁴ Protože, jak již bylo zmíněno výše, nejde pouze o majetek jedné šlechtické rodiny.

Závěrem bych dodala, že je pro mě nejasná postojová linie českých periodik, kdy za jakoukoli cenu jsou schopna napadat restituenty a nadržovat protistraně. Viz zamlčování celého šlechtického rodového jména a používání pouze výseče přídomku Walderode nebo označování Josefa Kunetky za místostarostu i po uplynutí jeho volebního období. Pokud bychom se všichni k této kauze postavili čelem, mohla by veřejnost problém s restitucemi vnímat jako náhradu za křivdy, a nikoli jako okrádání státu a všech občanů o regulérně nabytý majetek.

³¹⁴ Dekrety nejsou trhací kalendář. *Haló noviny*. 19. 9. 2008, s. 5. ISSN 1210-1494.

Výbor pro lidská práva OSN straní Walderodemu?. *Haló noviny*. 27. 2. 2002, s. 2. ISSN 1210-1494.

Neoprávněná kritika zákonů. *Haló noviny*. 3. 1. 2002, s. 3. ISSN 1210-1494.

Strhne se další lavina restitucí?. *Zemské noviny*. 03. 07. 2001, s. 2. ISSN 1210-7492.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala sledováním případu Des Fours-Walderode v regionálních i celostátních tištěných médiích a přiblížením osobnosti Karla Des Fours-Walderode.

Víceméně jsem vycházela z dokumentů získaných ve spolupráci s Národním památkovým ústavem územní odborné pracoviště v Liberci a přímo ve spolupráci s vedením zámku Hrubý Rohozec. Není možné odhadnout, jak velmi by materiály, které jsem nemohla prostudovat, ovlivnily výsledky a poznatky vyplývající z bakalářské práce, mohu jen doufat, že by se jednalo o minimální rozdíly.

Z prostudovaných dokumentů jsem zjistila, že šlechta v českých zemích byla hlavně ve dvacátém století perzekuována a v jistém smyslu izolována od ostatní společnosti. Definitivní tečkou za existencí šlechty se staly poválečné konfiskace a další útlak těchto rodin. Určitou nadějí pro šlechtu po roce 1989 bylo období, kdy stát začal uvolňovat majetek k restitucím.

V polistopadovém období se začal objevovat velmi sporný bod restitucí, když někteří restituenti majetek zpět dostali. Jiní stále čekají, nebo jejich nároky byly z různých důvodů zamítnuty.

Majetky byly konfiskovány na základě dekretů z let 1940–1945, jež jsou historickými akty, dnes však již bez aktuálního významu, ale podstatnou součástí historie. Reprezentují československý právní řád v době nesvobody, jsou podstatnou součástí válečných i poválečných událostí na českém území. Na česko-německé úrovni byly Dekrety prezidenta republiky vyřešeny Česko-německou deklarací z roku 1997, v níž se obě strany dohodly, že nebudou zatěžovat své vztahy právními a politickými problémy minulosti. Dekrety prezidenta republiky jsou součástí právního řádu České republiky, třebaže jejich účinnost je již vyhaslá.³¹⁵

V kapitole věnující se odrazu kauzy v tisku, jsem se snažila zmínit domnělá fakta, zdůrazňovaná Josefem Kunetkou, jenž se snaží za každou cenu prokázat, že Karel Friedrich Des Fours-Walderode byl kolaborant a spolupracoval za války s německou říší.

³¹⁵ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů: dekreta prezidenta republiky 1940-1945*. Praha : Linde, 2002. s. 11. ISBN 80-7201-352-1.

Samozřejmě jsem se snažila dát prostor druhé straně, ale bohužel Karl Friedrich Des Fours-Walderode ani Johanna Kammerlanderová se v českých tiskovinách k restituci nevyjadřují, spíše bych se přikláněla k tomu, že jim není dán prostor, jelikož o jejich komentáře není v české veřejnosti zájem.

Ve stejné kapitole jsem se zaměřila hlavně na novější tiskoviny. Je to kvůli, velkému množství informací, které se v tisku objevují zhruba od roku 1992-1993, kdy se datuje počátek sporu, ale i nyní v roce 2011 se v tisku objevují fakta, která vedla k pokračování sporu. Vzhledem k tomu, že spor trvá již 20 let a veřejnost postupně ztrácí návaznost, jsou k vidění články, které před uveřejněním nových fakt informují o předešlém vývoji sporu.

V páté kapitole jsem se zabývala především analýzou tisku mezi lety 1992-2011. Díky tomu můžeme sledovat vývojovou linii jednotlivých tiskovin. V roce 1992 vychází většinou články objektivní, informativní a také nakloněné restitucím. Tento postoj se mění v roce 1993, kdy vzniká Petiční výbor Walderode, který se snaží zabránit navrácení majetku rodině Des Fours-Walderode všemi možnými způsoby. Po smrti Karla Friedricha Des Fours-Walderode můžeme na stránkách noviny pozorovat zmírnění ze strany odpůrců a Petičního výboru. Toto zmírnění si můžeme vysvětlit očekávaným koncem sporu. Zákonnou dědičkou byla soudem určena Johanna Kammerlanderová, která se stejně jako její manžel snaží získat restituovaný majetek. V této chvíli odpůrci opět přechází do opozice. Jejich argumenty jsou však stereotypní a mění se v klišé. Velmi často jsou s rodinou Des Fours-Walderode zveřejňována slova jako zloději, Bílá hora, Němci a nacisté.

Z prostudovaných materiálů však vyplynulo, že navzdory členství Karla Des Fours-Walderode v Henleinově sudetoněmecké straně je jeho případná kolaborace neprůkazná a naopak jsem objevila více informací, které podporují jinou možnost. Té přispívá i ukryvání části pražského městského archivu, archivních fondů ruských legií a archivu prvního českého odboje, které byly během války uschovány na zámku Hrubý Rohozec. I když i tato část obhajoby byla zpochybněna, ale i přesto tento čin i vzpomínky některých pamětníků napovídají, že jeho členství bylo nejspíš jen formální, přestože se to po tolika desetiletích dá velmi těžko dokázat. Český tisk se však jasně přiklání k názorům Josefa Kunetky a jeho snaze prokázat vinu rodiny Des Fours-Walderode téměř za každou cenu.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, práce má v první řadě osvětlit problém restitucí, který se začal objevovat v období porevolučním. Nepřináší tedy žádný „jednotný“ návod

k řešení nastalých problémů. Pouze nás informuje, že se vyskytují a je nezbytné se s nimi co nejdříve vyrovnat. Je obecně velmi náročné rozhodovat o něčem, co trvá již několik let a navíc je spojeno s druhou světovou válkou.

Vyřešením restitučních nároků rodiny Des Fours-Walderode se po rozhodnutí soudu uzavře velmi důležitá část moderní historie, která bude mít rozhodný dopad na další takto konfiskovaný majetek.

Je totiž velmi důležité zmínit, že na rozhodnutí tohoto sporu čekají další šlechtické rodiny, kterým byl majetek konfiskován na základě stejných dekretů prezidenta republiky. Český stát může počítat s nárůstem restitučních žádostí, pokud tento spor bude rozhodnut ve prospěch doktorky Kammerlanderové. Je sotva nepochopitelné, že stát jako hospodář odmítá navrátit většinu zabaveného šlechtického majetku, který v jeho péči dost často chátrá, zatímco již teď můžeme pozorovat, že majetky, které byly některým šlechtickým rodinám navraceny, začínají prosperovat a jsou obvykle i nadále přístupné veřejnosti.

Seznam použité literatury

Prameny

- [1] Ach, ta temná pozadí. *Mladá fronta Dnes*. 24. 4. 2002, s. 6. ISSN 1210-1168.
- [2] Beneš se v hrobě obrací. *In Region Nisa : Obdeník*, 7. 3. 1994, roč. 4, č. 28, s. 1.
- [3] Benešovi dekrety prolomeny. *Haló noviny*. 2. 9. 2008, s. 1. ISSN 1210-1494.
- [4] BRUNCLÍK, Milan, Kauza Walderode trvá už 19 let, konec zatím nemá, *Hlasy a ohlasy*. 2011. č. 9 s. 8. ISSN 1111-1111.
- [5] BRUNCLÍK, Milan, Kauza Walderode znovu u soudu: Jde o Rohozec, *Hlasy a ohlasy*. 2011. č. 4. s. 7. ISSN 1111-1111.
- [6] Causa Waldrode stále hýbe Pojizeřím. *Deník Pojizeří*. 07. 02. 2004, s. 2. ISSN 1210-4965.
- [7] Co vlastně prolomil Walderode. *Hospodářské noviny*. 4. 10. 2008, s. 10. ISSN 0322-7774.
- [8] Část peněz z pozemků dostala dědička rodu. *Liberecký deník*. 05. 02. 2005, s. 2. ISSN 1802-078X.
- [9] Česká a moravská šlechta v letech nacistické okupace. *Dějiny a současnost*. 1993, roč. 15, č. 1, s. 26. ISSN 0418-5129.
- [10] Dědicové Walderodeho se odvolali. *Haló noviny*. 3. 7. 2003, s. 7. ISSN 1210-1494.
- [11] Dědička rodu neuspěla ve sporu o Hrubý Rohozec, *Mladá fronta Dnes*, 6. 6. 2008, s. 2-3. ISSN 1210-1168.
- [12] Dědička rodu neuspěla ve sporu o Hrubý Rohozec. *Mladá fronta Dnes*. 6. 2. 2008, s. 2-3. ISSN 1210-1168.
- [13] Dědička rodu Walderode neuspěla. *Lidové noviny*. 15. 12. 2005, s. 5. ISSN 0862-5921.
- [14] Dědička rodu Walderode se žalobou o majetek neuspěla. *Liberecký deník*. 01. 09. 2005, s. 11. ISSN 1802-078X.

- [15] Dědička Walderode získala miliony. *Deník Jablonecka*. 15. 4. 2006, s. 15. ISSN 1214-8512.
- [16] Dekrety nejsou trhací kalendář. *Haló noviny*. 19. 9. 2008, s. 5. ISSN 1210-1494.
- [17] Deník Pojizeří. *Deník.cz* [online]. 2005 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <<http://liberecky.denik.cz/>>.
- [18] Dohoda v části kauzy Walderode. *Deník Pojizeří*. 18. 04. 2006, s. 19. ISSN 1210-4965.
- [19] Dostane Walderodeho vdova Hrubý Rohozec?. *Haló noviny*. 16. 1. 2003, s. 2. ISSN 1210-1494.
- [20] Emigranti mohou žádat půdu, Walderode nikoliv. *Právo*. 9. 2. 1996, s. 3. ISSN 1211-2119.
- [21] Foto. *Deník Pojizeří*. 14. 3. 2002, s. 9. ISSN 1210-4965.
- [22] Genealogický přehled a popis erbu rodu Des Fours. *Od Ještěda k Troskám : Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí : Českosudsko, Mnichovohradištsko, Sobotecko, Turnovsko a Železnobrodsko*. 1998, č. 5-6, s. 48-50. ISSN 1214-1798.
- [23] *Halo noviny* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Kontakt. Dostupné z WWW: <<http://www.halonoviny.cz/pages/kontakt>>.
- [24] *Haló noviny*. Praha: Futura, 1991- . Dostupné také z: <<http://www.halonoviny.cz>>. ISSN 1210-1494.
- [25] Hrubé chyby v práci Nejvyššího soudu. *Haló noviny*. 25. 9. 2008, s. 1. ISSN 1210-1494.
- [26] Hrubý Rohozec zpět Desfoursům : Prezident Beneš se mýlil. *In SD : Severočeský regionální deník*, 12. 10. 1992, roč. 2, č. 240, s. 1.
- [27] Idnes: zpravodajství. *Ides.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://liberec.idnes.cz/dedicka-rodu-walderode-ma-narok-na-lesy-na-jablonecku-rozhodl-soud-p9u-/liberec-zpravy.aspx?c=A110207_1528199_usti-zpravy_alh>
- [28] Informujeme. *Hradecké noviny*. 27.3 1998, s. 2. 1210-602X.

- [29] JENŠOVSKÝ, Václav. K 65. výročí konce 2. světové války. Od Ještěda k Troskám : *Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí : Českodubsko, Mnichovohradištsko, Sobotecko, Turnovsko a Železnobrodsko.*, 2010, č. 3, s. 172-194. ISSN 1214-1798.
- [30] Jizerské lesy Walderodovi? Rozhodne Jan Ruml. *In Region Nisa : Obdeník*, 2. 2. 1994, roč. 4, č. 14. s. 1.
- [31] Karl Des Fours Walderode má podle závěti dědice. *Liberecký deník*. 23. 2. 2000, s. 6. ISSN 1802-078X.
- [32] Kauza Des Fours Walderode zaměstnává úřady a soudy 12 let, *Haló noviny*. 4. 2. 2002, s. 4. ISSN 1210-1494.
- [33] Kauza Des Fours Walderode zaměstnává úřady a soudy 12 let. *Haló noviny*. 4. 2. 2002, s. 4. ISSN 1210-1494.
- [34] Kauza šlechtického rodu Walderodů v zrcadle posledních deseti let. *Haló noviny*. 3. 4. 2002, s. 8. ISSN 1210-1494.
- [35] Kauza Walderode je u soudu. *Deník Pojizeří*. 31. 12. 2005, s. 14. ISSN 1210-4965.
- [36] Kauza Walderode mívá opět k soudu. *Deník Pojizeří*. 11. 7. 2005, s. 7. ISSN 1210-4965.
- [37] Kauza Walderode nabírá zpoždění. *Mladá fronta Dnes*. 25. 9. 2004, s. 2. ISSN 1210-1168.
- [38] Kauza Walderode nabírá zpoždění. *Mladá fronta Dnes*. 25. 9. 2004, s. 2. ISSN 1210-1168.
- [39] Kauza Walderode podle všeho skončí u soudu. *Pojizerské listy*. 1. 3. 1995, s. 3. ISSN 1210-4965.
- [40] Kauza Walderode se navrací okresnímu úřadu. *Deník Pojizeří*. 15. 3. 2002, s. 9. ISSN 1210-4965.
- [41] Kauza Walderode Turnov nasadil na šlechtu Kunetku. *Turnovský a Semilský deník*. 07. 01. 2009, s. 1. ISSN 1802-0763.
- [42] Kdo má půdu, je svobodný. *Respekt*. 1999, roč. 10, č. 3, s. 17. ISSN 1801-1446.

- [43] Kdo zámek získá, kauza trvá už od roku 1992. *Mladá fronta Dnes*. 15. 4. 2010, s. 3. ISSN 1210-1168.
- [44] KOPÁČ, L; ŠVESTKA, J. Úvaha nad možností převodu restitučních nároků k zemědělským pozemkům. *Právní rozhledy : časopis pro všechna právní odvětví*. 1995, roč. 2, č. 6, s. 4-11. ISSN 1210-6410.
- [45] Legislativní nouze a paragraf Walderode. *Lidové noviny*. 16. 2. 1996, s. 3-4. ISSN 0862-5921.
- [46] Liberecký deník [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Dostupné z WWW: <<http://liberecky.denik.cz/>>.
- [47] *Lidové noviny* [online]. 2005 [cit. 2011-04-07]. Historie lidových novin v obrazech. Dostupné z WWW: <[http://data.lidovky.cz/g/lidovky/lidové noviny.htm](http://data.lidovky.cz/g/lidovky/lidové%20noviny.htm)>.
- [48] Lux : Walderode nespĺňuje restituční podmínky. *Právo*. 16. 01. 1996, s. 4. ISSN 1211-2119.
- [49] *Město Turnov* [online]. 2011 [cit. 2011-04-22]. Zastupitelstvo Města Turnova. Dostupné z WWW: <<http://www.turnov.cz/mesto-turnov/zastupitelstvo-mesta/historie-slozeni-zm-a-rm/historie-slozeni-zastupitelstev-a-rad-mesta-turnova.html>>.
- [50] Ministerstva se vyjádří ke kauze Walderode. *Právo*. 20. 11. 2001, s. 6. ISSN 1211-2119.
- [51] Na vyřešení kauzy Walderode čeká dalších 95 zájemců o navrácení majetku. *Liberecký den*. 1995, 2.roč, s. 2. ISSN 1214-8571.
- [52] Nebetyčná chamtivost a drzost rodu Walderodů. *Haló noviny*. 9. 7. 2004, s. 3. ISSN 1210-1494.
- [53] Nejznámější soudní procesy v Pojizeří, *Turnovský a Semilský deník*. 27.03.2008, s. 2. ISSN 1802-0763.
- [54] NĚMEC, Petr. Česká a moravská šlechta v letech nacistické okupace. *Dějiny a současnost*. 1993, roč. 15, č. 1, s. 26. ISSN 0418-5129.

- [55] Nemohly být naplněny podmínky zákona. *Krkonošské noviny*. 12. 6. 1997, s. 2. ISSN 1210-6038.
- [56] Neoprávněná kritika zákonů. *Haló noviny*. 3. 1. 2002, s. 3. ISSN 1210-1494.
- [57] Neoprávněná kritika zákonů. *Haló noviny*. 4. 1. 2002, s. 3. ISSN 1210-1494.
- [58] Od Jěštěda k Troskám. *Čtvrtletník Od Jěštěda k Troskám* [online]. 2010, 20.4.2011 [cit. 2011-08-20]. Dostupné z: <http://www.ospamet.cz/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=62>.
- [59] Od Ještěda k Troskám: Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí: Českodubsko, Mnichovohradištsko, Sobotecko, Turnovsko a Železnobrodsko. Turnov: Nadace Fond Českého ráje, 1994-. ISSN 1214-1798.
- [60] Odpůrci restituce Walderodeho žádají důkazy, že byl antifašistou. *Právo*. 5. 4. 2002, s. 2. ISSN 1211-2119.
- [61] Petiční výbor je spokojen s rozsudkem o Walderodem. *Právo*. 31. 1. 2000, s. 10. ISSN 1211-2119.
- [62] Petiční výbor je spokojen s rozsudkem o Walderodem. *Právo*. 31. 1. 2000, s. 10. ISSN 1211-2119.
- [63] Petiční výbor Turnova Odmítá Walderodovy restituční nároky, *Liberecký deník*. 26. 4. 1996, s. 3. ISSN 1802-078X.
- [64] Petiční výbor Walderode reaguje. *Mladá fronta Dnes*. 16. 6. 2001, s. 3. ISSN 1210-1168.
- [65] Petiční výbor zbrojí proti Evropskému parlamentu. *Liberecký deník*. 17. 5. 1999, s. 5. ISSN 1802-078X.
- [66] Podle kastelána je to katastrofa. *Právo*. 14. 6. 2001, s. 3. ISSN 1211-2119.
- [67] Podle rozhodnutí soudu K. Fours Walderode majetek za dvě miliardy nezíská. *Liberecký den*. 18. 4. 1996, s. 3. ISSN 1214-8571.
- [68] Politik má důkazy o kolaboraci. *Mladá fronta Dnes*. 16. 3. 2009, s. 1. ISSN 1210-1168.

- [69] Prapodivný Rumlovský metr. *Liberecký den*. 1994, 1.roč, s. 3. ISSN 1214-8571.
- [70] *Pravo.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Tiráž. Dostupné z WWW:
<<http://pravo.novinky.cz/tiraz.php>>.
- [71] Prohlášení petičního výboru v kauze Walderode. *Pojizerské listy*. 6. 12. 1995, s. 2.
ISSN 1210-4965.
- [72] Průlom: Dědička Walderode má les. *Mladá fronta Dnes*. 12. 12. 2008, s. 1. ISSN
1210-1168.
- [73] Průlom: šlechtický rod získal les. *Mladá fronta Dnes*. 6. 6. 2007, s. 1. ISSN 1210-
1168.
- [74] Průlomové rozhodnutí Ústavního soudu. *Haló noviny*. 12. 12. 2008, s. 3. ISSN 1210-
1494.
- [75] Případ Walderode bude řešit Semilský soud. *Liberecký deník*. 26. 4. 2005, s. 2. ISSN
1802-078X.
- [76] Připadám si jako na Titaniku. *Hlasy a ohlasy*. 2011, č. 11, s. 19-21. ISSN 1111-1111.
- [77] Půdu ani statek Walderode nedostane. *Liberecký deník*. 27. 3. 1998, s. 3. ISSN 1802-
078X.
- [78] Restituce šlechtického majetku : Rod Des Fours Walderode. *Mladá fronta Dnes*. 21.
1. 2004, s. 1-3. ISSN 1210-1168.
- [79] Restituce šlechtického majetku: Rod Des Fours Walderode. *České noviny.cz* [online].
2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z:
<http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=46364>.
- [80] Restituce: blíží se rozsudek. *Mladá fronta Dnes*. 29. 01. 2008, s. 2. ISSN 1210-1168.
- [81] Restituční kauza se protahuje, trvá již 18 let. *Mladá fronta Dnes*. 18. 9. 2010, s. 1.
ISSN 1210-1168.
- [82] Rod Walderode bojuje o majetek na Semilsku. *Mladá fronta Dnes*. 10. 6. 2003, s. 2.
ISSN 1210-1168.
- [83] Rod Walderode má naději. *Liberecký den*. 14. 3. 2002, s. 2-4. ISSN 1802-078X.

- [84] Rod Walderode může zbohatnout na sporné restituci. *Právo*. 12. 1. 2006, s. 3. ISSN 1211-2119.
- [85] Rod Walderode nemá nárok na vrácení majetku. *Mladá fronta Dnes*. 29. 11. 2003, s. 4. ISSN 1210-1168.
- [86] Rod Walderode prolomil Benešovy dekrety, dostane les. *Právo*. 2. 9. 2008, s. 1. ISSN 1211-2119.
- [87] Rohozecký zámek soud nevydal. *Turnovský a Semilský deník*. 7. 2. 2008, s. 1. ISSN 1802-0763.
- [88] s. 19. ISSN 210-4965.
- [89] Soud bude rozhodovat spor o majetek rodu Walederode. *Mladá fronta Dnes*. 11. 4. 2005, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [90] Soud dědičce rodu Walderode vydal obecní les. *Ústecký deník*. 6. 6. 2007, s. 4. ISSN 1214-8571.
- [91] Soud dědičce rodu Walderode vydal obecní les. *Mladá fronta Dnes*. 6. 6. 2007, s. 4. ISSN 1210-1168.
- [92] soud dekrety porušil. *Právo*. 3. 9. 2008, s. 9. ISSN 1211-2119.
- [93] Soud nevydal majetek Walderode. *Mladá fronta dnes*. 12. 7. 2005, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [94] Soud nevydal Walderode majete, jednání odročeno. *Mladá fronta Dnes*. 8. 12. 2005, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [95] Soud opět odložil žalobu vdovy po Walderodovi. *Právo*. 8. 1. 2005, s. 4. ISSN 1211-2119.
- [96] Soud opět zamítl nároky Walderodeho dědičky. *Právo*. 1. 9. 2005, s. 7. ISSN 1211-2119.
- [97] Soud platnost dekretů stvrdil. *Právo*. 3. 9. 2008, s. 9. ISSN 1211-2119.
- [98] Soud rozhodne případ Walderode. *Liberecký den*. 26. 4. 2005, s. 15. ISSN 0862-5921.

- [99] Soud v kauze Walderode brzy začne. *Mladá fronta Dnes*. 12. 2. 2004, s. 2. ISSN 1210-1168.
- [100] Soud vrátil les Walderodům. *Haló noviny*. 6. 6. 2007, s. 4. ISSN 1210-1494.
- [101] Soud zamítl požadavky Walderode. *Mladá fronta Dnes*. 23. 6. 2006, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [102] Soud zamítl restituční nároky Walderodeho na Jablonecku. *Právo*. 19. 4. 1996, s. 2. ISSN 1211-2119.
- [103] Soud zamítl Walderodeho nárok na Smržovku, *Severočeské noviny*, 6. 6. 1997. s. 5. ISSN 1210-6291.
- [104] Soud zamítl Walderodeho nárok na Smržovku. *Severočeské noviny*. 6. 6. 1997, s. 5. ISSN 1210-6291.
- [105] Spor kolem navrácení majetku hruborohozeckého panství postupuje, zdá se, do dalšího kola. *Pojizerské listy*. 25. 1. 1995, s. 2. ISSN 1210-4965.
- [106] Spor o Hrubý Rohozec není u konce, dědička má šanci zámek získat. *Idnes*. 22. 6. 2009, s. 1.
- [107] Spor o Hrubý Rohozec není u konce, dědička má šanci zámek získat. *Idnes*. 22. 6. 2009, s. 1.
- [108] Spor o majetek rodu Walderode míří před soud. *Mladá fronta Dnes*. 23. 4. 2004, s. 2. ISSN 1210-1168.
- [109] Spor o panství Walderode je ještě zdrží. *Mladá fronta Dnes*. 28. 4. 2004, s. 5. ISSN 1210-1168.
- [110] Spor o rodinný majetek míří před soud. *Mladá fronta Dnes*. 12. 7. 2004, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [111] Strhne se další lavina restitucí?. *Liberecký deník*. 3. 7. 2001, s. 2. ISSN 1802-078X.
- [112] Strhne se další lavina restitucí?. *Zemské noviny*. 03. 07. 2001, s. 2. ISSN 1210-7492.
- [113] Šlechtična prý zámek nedostane. *Haló noviny*. 7. 2. 2008, s. 1. ISSN 1210-1494.
- [114] Touží po Hrubém Rohozci : Dostanou Desfoursové zpět zámek a půdu?. *In Region Nisa : Obdeník*, 18. 06. 1993, roč. 3, č. 71, s. 1.

- [115] Turnov hledá důkazy proti hraběti z Hrubého Rohozce. *Liberecký deník*. 8. 8. 2010, s. 2. ISSN 1802-078X.
- [116] Ústavní soud podpořil nároky Walderodeho. *Právo*. 14. 6. 2001, s. 1. ISSN 1211-2119.
- [117] Ústavní soud podpořil Walderody. *Právo*. 15. 3. 2003, s. 1. ISSN 1211-2119.
- [118] Ústavní soud vrátil Walderody do hry o majetek. *Právo*. 15. 3. 2002, s. 1. ISSN 1211-2119.
- [119] Ústavní soud zamítl část národků šlechtice Walderodeho, *Mladá fronta Dnes*, 6. 6. 1997, s. 2. ISSN 1210-1168.
- [120] Ústavní soud zamítl část národků šlechtice Walderodeho. *Mladá fronta Dnes*. 6. 6. 1997, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [121] Ústavní soud: dědička rodu Walderode definitivně získala první majetek. *Právo*. 12. 12. 2008, s. 5. ISSN 1211-2119.
- [122] Ústavní soud: Kus lesa patří dědičce rodu Walderode. *Liberecký deník*. 12. 12. 2008, s. 12. ISSN 1802-078X.
- [123] Uzavřít případ Walderode. *Hradecké noviny*. 13. 12. 2001, s. 6. 1210-602X.
- [124] V propasti snů – restituční nároky Desfoursů zpochybněny. *In Region Nisa : Obdeník*, 3. 09. 1993, roč. 3, č. 103, s. 1.
- [125] Vrácení lesa Walderodům k ÚS. *Právo*. 23. 9. 2008, s. 6. ISSN 1211-2119.
- [126] Výbor pro lidská práva OSN straní Walderodemu. *Haló noviny*. 27. 2. 2002, s. 2. ISSN 1210-1494.
- [127] Výbor pro lidská práva OSN straní Walderodemu?. *Haló noviny*. 27. 2. 2002, s. 2. ISSN 1210-1494.
- [128] Výstava rozbouřila spor o vztah šlechty s nacisty, *Mladá fronta Dnes*. 19. 9. 2011, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [129] Výstava rozbouřila spor o vztah šlechty s nacisty. *Mladá fronta dnes*. 18. 9. 2010, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [130] Walderode byl kolaborant. *Mladá fronta Dnes*. 5. 8. 2009, s. 5. ISSN 1210-1168.

- [131] Walderode čeká na odvolací soud a v lesích těží dál. *Práce*. 28. 1. 1997, s. 5.
- [132] Walderode chce vrátit Suché skály. *Mladá fronta Dnes*. 8. 7. 2004, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [133] Walderode má dědice. *Haló noviny*. 22. 2. 2000, s. 3. ISSN 1210-1494.
- [134] Walderode nemá nárok. *Liberecký den*. 20. 3. 2003. s. 1. ISSN 0862-5921.
- [135] Walderode není nevinný. *Liberecký deník*. 25. 7. 2001, s. 1. ISSN 1802-078X.
- [136] Walderode nesplňuje restituční podmínky ani na Semilsku. *Právo*. 7. 5. 1996, s. ISSN 1211-2119.
- [137] Walderode nesplňuje restituční podmínky. *Právo*. 16. 01. 1996, s. 2. ISSN 1211-2119.
- [138] Walderode neuspěl u Ústavního soudu. *Právo*. 6. 6. 1997, s. 1. ISSN 1211-2119.
- [139] Walderode neuspěl. *Liberecký deník*. 6. 6. 1997, s. 4. ISSN 1802-078X.
- [140] Walderode nezíská část bývalého majetku na Jablonecku. *Mladá fronta Dnes*. 18. 4. 1996, s. 4. ISSN 1210-1168.
- [141] Walderode nezíská část bývalého majetku na Jablonecku. *Mladá fronta Dnes*. 18. 4. 1996, s. 2. ISSN 1210-1168.
- [142] Walderode podal stížnost. *Liberecký deník*. 1. 11. 1996, s. 7. ISSN 1802-078X.
- [143] Walderode se lesa vzdát nehodlá. *Haló noviny*. 16. 3. 1999, s. 4. ISSN 1012-1494.
- [144] Walderode stáhli žalobu, Suché skály nechtějí. *Mladá fronta Dnes*. 8. 3. 2006, s. 2. ISSN 1210-1168.
- [145] Walderode u soudu neuspěl. *Haló noviny*. 28. 3. 1998, s. 1. ISSN 1012-1494.
- [146] Walderode v závěti označil dědic. *Lidové noviny*. 22. 2. 2000, s. 4. ISSN 0862-5921.
- [147] Walderode v závěti označil své dědice. *Lidové noviny*. 22. 2. 2000, s. 7. ISSN 0862-5921.
- [148] Walderode zemřel, o jeho restitučních nárocích Ústavní soud nerozhodl. *Haló noviny*. 17. 2. 2000. s. 3. ISSN 1210-1494.

- [149] Walderode zemřel; Ústavní soud přerušil projednávání sporu. *Liberecký deník*. 17. 2. 2000, s. 2. ISSN 1802-078X.
- [150] Walderode zkonfiskovaný majetek zpět nedostane. *Liberecký deník*. 31. 1. 2000, s. 3. ISSN 1802-078X.
- [151] Walderode žádá přezkoumání. *Mladá fronta Dnes*. 22. 2. 1996, s. 3. ISSN 1210-1168.
- [152] Walderode žaluje úředníka ze Semil. *Mladá fronta Dnes*. 14. 2. 2004, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [153] Walderode: město hledá fakta o kolaboraci. *Mladá fronta Dnes*. 25. 8. 2009, s. 1. ISSN 1210-1168.
- [154] Walderode: Právo je na naší straně. *Mladá fronta dnes*. 2. 6. 2005, s. 3. ISSN 1210-1168.
- [155] Walderodeho požadavky zamítnuty. *Haló noviny*. 20. 3. 2003, s. 1. ISSN 1210-1494.
- [156] Walderodova dědička poprvé uspěla. *Právo*. 6. 6. 2007, s. 7. ISSN 1211-2119.
- [157] Walderodova dědička zažalovala Pozemkový úřad v Semilech. *Haló noviny*. 18. 2. 2004, s. 4. ISSN 1210-1494.
- [158] Walderodova vdova u soudu opět neuspěla. *Právo*. 15. 12. 2005, s. 6. ISSN 1211-2119.
- [159] Walderodovi dědici obcházejí dekrety mimosoudní cestou. *Právo*. 4. 2. 2005, s. 1. ISSN 1211-2119.
- [160] Walderodovi pohrobci znovu troubí k útoku. *Haló noviny*. 27. 1. 2005, s. 7. ISSN 1210-1494.
- [161] Zámek se vrací o půl století zpět. *Mladá fronta Dnes*. 14. 12. 2009, s. 4. ISSN 1210-1168.
- [162] *Živé firmy* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Liberecký deník. Dostupné z WWW: <http://www.zivefromy.cz/liberecky-denik_f5439>.

Dokumenty

- [163] Československo (Slovensko). Zákon č. 64/1918 Sb., o mimořádných přechodních ustanoveních na Slovensku ze dne 10. 12. 1918.
- [164] Československo. Dekret presidenta republiky o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa ze dne 21. 6. 1945. In *Sbírka nařízení a zákonů státu Československého ze dne 21. 6. 1945*. 1945, 7, s. 17-20. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb07-45.pdf>>.
- [165] Československo. Ústavní dekret presidenta republiky o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské ze dne 2. srpna 1945. In *Sbírka nařízení a zákonů státu Československého ze dne 21. 6. 1945*. 1945, 17, s. 57-58. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb17-45.pdf>>.
- [166] Československo. Zákon č. 215/1919 Sb., o zabrání velkého majetku pozemkového (zákon záborový) ze dne 16. 4. 1919.
- [167] Československo. Zákon č. 229 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ze dne 21. května 1991. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1991, 45, s. 1062-1071. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb045-91.pdf>>.
- [168] Československo. Zákon č. 243/1920 Sb., kterým se mění zákon o zrušení šlechtictví, řádů a titulů ze dne 10. dubna 1920
- [169] Československo. Zákon č. 61/1918 Sb., jímž se ruší šlechtictví, řády a tituly ze dne 10. 12. 1918.
- [170] Československo. Zákon č. 81/1920 Sb., o přidělu zabrané půdy a úpravě právních poměrů k ní (zákon přidělový) ze dne 30. 1. 1920.
- [171] Československo. Zákon ze dne 13. srpna 1947, o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou. In *Sbírka zákonů Republiky*

- Československé ročník 1947. 1947, 66, s. 697-698. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1947/sb66-47.pdf>>.
- [172] Československo. Zákon ze dne 18. února 1992, kterým se mění a doplňuje zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1992, 23, s. 580-583. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1992/sb023-92.pdf>>.
- [173] *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů Česká republika: ročník 2000. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/zakon_05.html>
- [174] *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky: Československá federativní republika: České republiky / Slovenské republiky ročník 1990. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/1990.html>>.
- [175] *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky: České republiky / Slovenské republiky ročník 1991. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/1991.html>>.
- [176] *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky: České republiky / Slovenské republiky ročník 1992. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1992/1992.html>>.
- [177] *Ministerstvo vnitra* [online]. 2008 [cit. 2011-04-09]. Sbírka zákonů Česká republika ročník 1996. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1996/1996.html>>.

Literatura

- [178] Archiv hlavního města Prahy. [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://www.ahmp.cz/>

- [179] BÍLEK, Jiří. *Pomocné technické prapory 1950-1954 : vznik, vývoj, organizace a činnost*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny ČSAV, 1992. 199 s. ISBN 80-85270-06-4.
- [180] *Cui bono restituce II.* 2.vyd. Praha : Centrum rozvoje a prosperity, 2007. 241 s.
- [181] DEJMEK, Jindřich; KUKLÍK, Jan; NĚMEČEK, Jan. *Kauza: tzv. Benešovy dekrety: historické kořeny a souvislosti*. 1. vyd. Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky, 1999. 101 s. ISBN 80-7286-001-1.
- [182] DOČEKAL, Boris. *Příběhy českých šlechticů*. 1. vyd. Jihlava: Listen, 2006. 173 s. ISBN 80-86526-19-4.
- [183] DROCÁR, Jan. *Historická šlechta: život po meči a po přeslici* [online]. 04. 04. 2006 [cit. 2011-03-22]. Jak jsme si zrušili šlechtu. Dostupné z WWW: <<http://www.historickaslechta.cz/jak-jsme-si-zrusili-slechtu-id2009090060-19>>.
- [184] FELCMAN, Ondřej. České hranice a jejich souvislost se sudetoněmeckou otázkou. In *Studie o sudetoněmecké otázce*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. 231 s.
- [185] HAZDRA, Zdeněk. „Mnichovské dny“ jako milník ve vztahu šlechty a novodobé české společnosti. In *Mnichov 1938 a česká : Sborník z mezinárodního symposia k 70. Výročí mnichovské dohody*. 1. vyd. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. 116 s. ISBN 978-80-87211-06-9.
- [186] HAZDRA, Zdeněk. Ve znamení tří deklarácí : Česká šlechta v době ohrožení československého státu. *Dějiny a současnost* [online]. 2009, 1, [cit. 2011-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://dejiny.nln.cz/archiv/2009/1/ve-znameni-tri-deklaraci->>>.
- [187] *HR restituce*. Trvalé uložení 2. Spisovna NPÚ v Liberci. Útvar ředitele. 120 s.
- [188] HUBÁLKOVÁ, Eva. *Majetkové restituce: problematika majetkových restitucí ve světle judičiální interpretace mezinárodní ochrany lidských práv*. Vyd. 1. Praha : ASPI, 2004. 239 s. ISBN 80-7357-032-7.
- [189] KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl první: vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. 571 s. ISBN 80-7277-027-6.

- [190] KINDL, Milan. *Restituce v soudní praxi*. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 1997. 24 s. ISBN 80-7179-140-7.
- [191] KLIMEK, Antonín. *Velké dějiny zemí Koruny české XIII. : 1918-1939. 1. vyd.* Praha: Paseka, 2000. 822 s. ISBN 80-7185-328-3.
- [192] KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů: dekrety prezidenta republiky 1940-1945*. Praha: Linde, 2002. 511 s. ISBN 80-7201-352-1.
- [193] *Legislativa* [online]. 2011 [cit. 2011-04-18]. Zemský registr erbů. Dostupné z WWW: <http://www.zrecre.cz/zrecre/index_cz.php?konstran=102240000011#1918/61>.
- [194] Lidové noviny [online]. 2005 [cit. 2011-04-07]. Historie lidových novin v obrazech. Dostupné z WWW: <http://data.lidovky.cz/g/lidovky/lidove_noviny.htm>.
- [195] MAŠEK, Petr. *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. 2., rozš. vyd. Praha: Mladá fronta, 1999. 330 s. ISBN 80-204-0760-X.
- [196] MOULIS, Miloslav. Přesuny obyvatelstva 1938-1948. In *Studie o sudetoněmecké otázce*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 93-104.
- [197] MOULIS, Vladislav. Běsové ruské revoluce. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2002. 204 s. ISBN 80-86569-07-1
- [198] NĚMEC, Jiří. *Pozemkové právo a trh půdy v České republice*. Vyd. 1. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2004. 391 s. ISBN 80-86671-12-7.
- [199] NOVÁK, František. *Hrubý Rohozec : průvodcovský text*. Pardubice: Státní památkový ústav, 1986. 439 s.
- [200] *Oficiální stránky zámku* [online]. 2010 [cit. 2010-10-10]. Hrubý Rohozec. Dostupné z WWW: <<http://www.hruby-rohozec.eu/>>.
- [201] Otázky a odpovědi. *IDNES.cz* [online]. 2011, [cit. 2011-04-07]. Dostupný z WWW:<<http://zpravy.idnes.cz/mfdnes.asp?y=mfdnes/otazky-aodpovedi.htm>>.

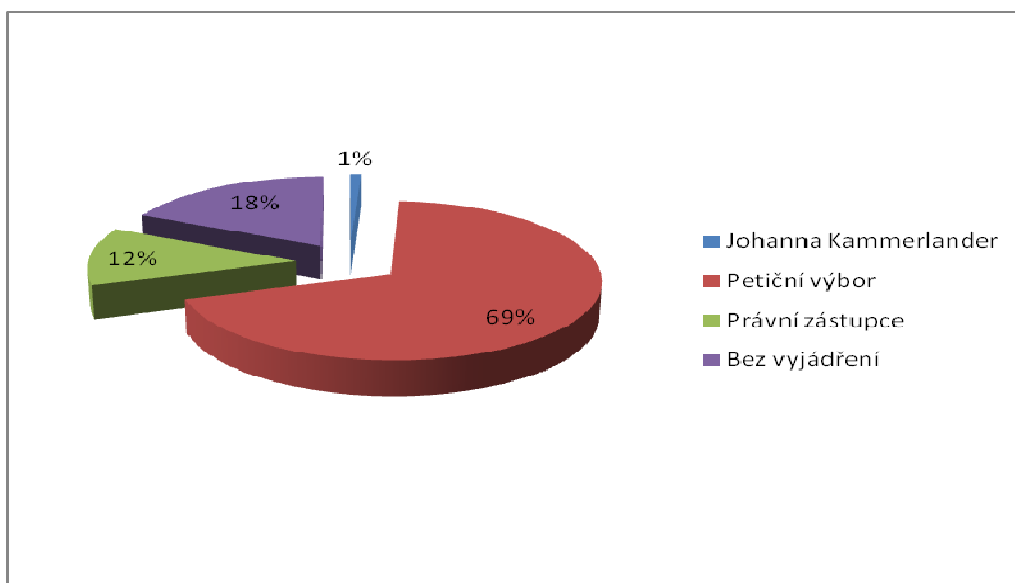
- [202] Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí. Praha: Argo, 2001, 901 s. ISBN 80-7185-382-8.
- [203] *Oxfordský slovník světových dějin*. Praha : Academia, 2005. 679 s. ISBN 80-200-1054-8
- [204] *Paměti sedláka Josefa Dlaska*. Praha : Melantrich, 1941. 132 s.
- [205] PRŮCHOVÁ, Ivana. *Restituce majetku podle zákona o půdě*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 1997. 279 s. ISBN 80-7179-110-5.
- [206] RAK, Jiří. *Bývali Čechové: České historické mýty a stereotypy*. Jinočany: H & H Jinočany, 1994, 148 s. ISBN 80-85787-73-3.
- [207] STANĚK, Tomáš. *Odsun Němců z Československa*. 1. vyd. Praha : Academia, 1997. 536 s. ISBN 80-200-0328-2.
- [208] STANĚK, Tomáš. *Perzekuce 1945 : perzekuce tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva v českých zemích (mimo tábory a věznice) v květnu - srpnu 1945*. Vyd. 1. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1996. 231 s. ISBN 80-85241-99-4.
- [209] *Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, 347 s. ISBN 978-80-87211-52-6.
- [210] *Universum: všeobecná encyklopedie*. Praha: Odeon, 2001, 656 s. ISBN 80-207-1070-3.
- [211] URBAN, Otto. *Kroměřížský sněm: 1848-1849*. Vyd. 2. Praha: Argo, 1998. 109 s. ISBN 80-7203-190-2.
- [212] VACULÍK, Pavel. *Komunistická perzekuce šlechty*. Praha: Baset, 2004. 133 s. ISBN 80-7340-026-X
- [213] VLČEK, P. *Stavebně historický průzkum Hrubého Rohozce*. Praha: Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze, 1989. 202 s.
- [214] VOTÝPKA, Vladimír. *Návraty české šlechty*. 1. vyd. Praha; Litomyšl: Paseka, 2000. 423 s. ISBN 80-7185-327-5.

[215] *Oxfordský slovník světových dějin*. 1. vyd. Praha : Academia, 2005. 679 s. ISBN 80-200-1054-8

Seznam příloh

Příloha 1	Publikované názory v tisku ve sledovaném období let 1992-2011	I
------------------	--	----------

Příloha 1 Publikované názory v tisku ve sledovaném období let 1992-2011

Graf: Publikované názory v tisku ve sledovaném období let 1992-2011